

STADSNAMN I NYKARLEBY

– en socioonomastisk studie av ortnamn och attityder till dem

Helsingfors universitet
Institutionen för nordiska språk
och nordisk litteratur – Nordica
Avhandling pro gradu
Maria Vidberg
våren 2007

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	5
1.1 Om Nykarleby	6
2 Teoretisk bakgrund.....	8
2.1 Socioonomastik	8
2.2 Stadsnamn	8
2.3 Officiella och inofficiella ortnamn	10
2.4 Aktuell och tidigare forskning.....	11
3 Metod, material och kategorier	15
3.1 Metod	15
3.2 Material	17
3.3 Yttre ramar för kategoriseringen	18
3.4 Normalisering av namnen i materialet	21
4 Informanterna och intervjuerna	28
4.1 Informanterna	28
4.2 Intervjuerna	29
4.3 Informanterna och deras integritet	30
4.4 Problemsituationer under intervjuerna	31
5 Kategorisering och detaljanalys av materialet	33
5.1 Kategorisering av materialet	33
5.1.1 Namn på områden	37
5.1.2 Namn på byggnader	38
5.1.3 Namn på förbindelseleder	39
5.1.4 Namn på grönområden och idrottsanläggningar	40
5.1.5 Naturnamn	40
5.2 Detaljanalys av materialet	41
5.2.1 Områden	41
5.2.2 Byggnader	45
5.2.2.1 Bostadshus och övriga hus	45
5.2.2.2 Offentliga byggnader.....	49
5.2.2.3 Affärsbyggnader.....	52
5.2.3 Förbindelseleder	55
5.2.4 Grönområden och idrottsanläggningar.....	61
5.2.5 Naturnamn	63
5.2.6 Andra namn	65

6 Informanternas attityder till ortnamnen – ortnamnen som identitetsmarkörer	66
6.1 Namn och social identitet i Nykarleby	66
6.1.1 Informanternas identitet som Nykarlebybor	66
6.1.2 Samlingsplatser i staden	68
6.1.3 Användningen av gatunamn	69
6.2 Namn inifrån: informanterna kategoriserar	72
6.2.1 Namnkunnande samt attityder och associationer till namnen	72
6.2.2 Hur många namn kan informanterna?	73
6.2.3 Vilka orter har fått flest belägg?	75
6.2.4 Aktivt och passivt namnförråd	76
6.2.5 Samma ort, flera namn – olika orter, samma namn	77
6.2.6 Egna ortnamn i små kretsar	80
6.2.7 Tidigare namn som lever kvar bland namnbrukarna	80
6.3 Attityder till ortnamnen	83
6.3.1 Ortnamn som uppfattas som påtvingade	83
6.3.2 ”Genuina” namn eller inte?	85
6.3.3 Humor och ironi	86
 7 Diskussion och avslutning.....	 88
 Källförteckning.....	 93
 Bilagor.....	 97
Bilaga 1: Förteckning över informanterna	97
Bilaga 2: Materialet i tabellform i alfabetisk ordning och med tilläggsuppgifter ..	98
Bilaga 3: Materialet i tabellform enligt kategorisering	115
Bilaga 4: Karta över Nykarleby	123

Förord

Mitt intresse för namnforskning vaknade hösten 2004 på kursen *Namn i staden* som Marianne Blomqvist ledde på Nordica. Den kunskap och inspiration kursen tillsammans med andra kurser såväl på Nordica som på Institutionen för finska språket och litteraturen gav mig, gjorde att jag efter att ha skrivit en proseminarieuppsats beslöt mig för att skriva min avhandling pro gradu om namnforskning.

Processen med att skriva den här avhandlingen har varit intensiv och lärrik och många personer har hjälpt mig under arbetets gång. Jag vill nu tacka dessa människor.

Först vill jag rikta ett tack till de Nykarlebybor som ställt upp som informanter och möjliggjort den här undersökningen. Jag vill också tacka min handledare professor Jan-Ola Östman som väglett, instruerat och sporrat mig genom hela arbetet. Ett stort tack även till Marianne Blomqvist samt till Pamela Gustavsson och Linda Huldén på Svenska litteratursällskapet som handlett mig med materialinsamlingen. Tack till Leila Mattfolk på Forskningscentralen för de inhemska språken som var min handledare under praktikperioden på forskningscentralen och som lärt mig mycket om namnforskning. Tack också för det goda samarbete vi haft också efter min tid som praktikant; för all handledning och läsning av mina texter. Speciellt tacksam är jag eftersom Leila inte haft någon skyldighet att fortsätta handleda mig men ändå gjort det och alltid svarat tålmodigt på mina. Tack också till mina vänner och min familj som fungerat som bollplank när det behövts.

1 Inledning

Den här undersökningen behandlar officiella och inofficiella ortnamn i Nykarleby. Namnen är närmare bestämt så kallade *stadsnamn*, det vill säga ortnamn som stadsborna använder i sin vardag, och de kommer i min undersökning att behandlas ur ett *socioonomastiskt* perspektiv. Inom socioonomastiken koncentreras intresset till namnbrukaren, i motsats till namngivaren som varit studieobjektet i den traditionella namnforskningen. Socioonomastiken har under de senaste åren lyfts fram speciellt inom finskspråkig namnforskning (se t.ex. Ainiala 2003; 2004; 2005).

Nykarleby har även tidigare varit föremål för ortnamnsstudier. Studentnationen Vasa nation vid Helsingfors universitet gjorde under 1950-talet ortnamnsinsamlingar i Österbotten och i nationens historik står följande att läsa:

Den viktigaste nyheten under de senaste åren är dock den intensifierade hembygdsforskningen. För denna var det säkert avgörande, att nationen 1953 valde professor Olav Ahlbäck till inspektor. Denne är fackman inom dialektologien, hans hustru dr Ragna Ahlbäck folklivsforskare. Dessa två och ortnamnsforskaren och dialektologen dr Lars Huldén har lett forskningsfärder under somrarna 1954, 1955, 1956 och 1957. Främst har ortnamn upptecknats, men också dialekt, folktro och folkseder. --- Särskilt ortnamnsuppteckningarna har varit viktiga. --- Många socknar i Österbotten saknar ortnamnssamlingar. Här finns ett rikt arbetsfält för intresserade vasungar. (Ahlbäck, Serenius, Strandberg m.fl. 1958: 127)

I historiken nämns inga specifika namninsamlingar i Nykarleby, men *Ortnamnssamlingarna i Svenska litteratursällskapets Folkkultursarkiv* anger att dylika forskningsfärder gjordes år 1951 (SLS 617) och 1958 (SLS 711) av Selim Smeds samt Märta Cederberg, Bodil Hampus och Birgitta Holm. Som medlem i Vasa nation tar jag stolt emot utmaningen som ges i historiken, även om min insamling är av ett annat slag än de som gjordes för femtio år sedan. Även Karin Kivioja (1996) som skrivit sin avhandling pro gradu vid Åbo universitet om de officiella gatunamnen i Nykarleby har forskat i ortnamnen i staden. Min undersökning kan på ett par punkter tangera Kiviojas avhandling men har ett annat fokus.

Tidigare har jag skrivit en proseminarieuppsats (Vidberg 2005) om inofficiella namn i Nykarleby och min avhandling pro gradu fortsätter med ämnet och utökar materialet till att omfatta även sådana officiella namn som kan betraktas som stadsnamn och som används på samma sätt som många av de inofficiella namnen. Min proseminarieuppsats kan ses som en pilotundersökning; inför den gjorde jag de första intervjuerna och lärde mig att handskas med en namnsamling.

Materialet till studien är insamlat i min hemstad Nykarleby. Min lokalkännedom och mitt intresse för staden gjorde Nykarleby till ett lämpligt val. Undersökningen är bland de första i sitt slag i Svenskfinland och torde därför vara relevant för alla som är intresserade av namnforskning, och i synnerhet av socioonomastik, men den kan även vara av intresse för Nykarlebybor som är intresserade av namnskicket i sin hemstad samt av attityder till namnen.

Namninsamlingen gjordes för projektet *Namnen i våra städer* vid Svenska litteratursällskapet i Finland (SLS) och det insamlade materialet har därför arkiverats på SLS, som samling *SLS 2110*. Projektet startades år 2005 under ledning av Marianne Blomqvist (se närmare kap. 2.4). Det är dock enbart materialet som är knutet till SLS samling; avhandlingen är självständig.

1.1 Om Nykarleby

Nykarleby ligger i Västra Finlands län, på kustremsan mellan Vasa och Karleby. Staden grundlades år 1620 och slogs år 1975 samman med Munsala, Jeppo och Nykarleby landskommun (www.nykarleby.fi, 1.3.2006). Antalet invånare var den 31 december 2004 7 436 och ca 90 % av invånarna har svenska som modersmål. Stadens landareal är 723,1 kvadratkilometer (Statistisk årsbok för Finland 2005: 104).

I min undersökning fokuserar jag i huvudsak på det område som idag utgör centrum av staden. I samlingen finns dock en del namn som namnger orter utanför centrum, som ett resultat av att informanterna själva fått bestämma hur stort Nykarleby är.

Eftersom jag uttryckligen är intresserad av namnen i staden har jag beslutat mig för att lämna de områden som tidigare utgjorde Munsala, Jeppo och Nykarleby landskommun utanför analysen i den här undersökningen.

2 Teoretisk bakgrund

2.1 Socioonomastik

Den tidigaste formen av namnforskning var den etymologiska forskningen där man var intresserad av att reda ut ursprunget till gamla namn. Den här typen av forskning är på många håll fortfarande kärnan inom namnforskningen (Ainiala & Pitkänen 2002: 231). I Finland har man däremot på senare tid valt en annan inriktning inom namnforskningen och nuförtiden ligger tyngdpunkten inom den finska namnforskningen på *socioonomastiken* i motsats till den traditionella namnforskningen vars fokus ligger på namnbrukaren istället för på namngivaren. Centrala forskningsfrågor inom socioonomastiken är vilka namn och namnformer som används och när och hur de används. Likaså är attityder till namnen samt namnkunnandet och förändringen i namnbeståndet viktiga aspekter (Ainiala 2003: 208). *Variation* är alltså det centrala begreppet inom socioonomastiken, liksom inom sociolingvistik (Ainiala & Pitkänen 2002: 237). Pionjärerna inom den finländska socioonomastiska forskningen är Peter Slotte, Kurt Zilliacus och Gunilla Harling (se kap. 2.4) som redan år 1973 gav ut studien *Sociologiska namnstudier* (Zilliacus 1973).

Traditionellt är det naturnamnen som har intresserat forskarna, och i viss mån även andra namn som använts på landsbygden. Intresset för namnbruket i städerna har väckts först under de senaste åren. Stadsnamnsforskningen har hittills varit småskalig även i andra länder än Finland och det är framförallt gatunamn som undersökts (Ainiala 2003: 208).

2.2 Stadsnamn

Urbana ortnamn, i fortsättningen *stadsnamn*, är en term som i finsk namnforskning myntats av Terhi Ainiala. Tyngdpunkten låg fram tills dess på landsbygdens namn och det fanns inget behov av att definiera det man knappt undersökt (Ainiala 2003: 208).

Den s.k. *stadsnamnsforskningen* har kommit igång på bred front på finskt håll och terminologin börjar vara etablerad. Den svenskspråkiga socioonomastiken står i startgroparna och ännu finns inga enhetliga och etablerade termer. Inom den traditionella namnforskningen, som koncentrerat sig på ortnamnen på landsbygden finns däremot en fungerande terminologi, se till exempel *Terminologin inom namnforskningen* (Kiviniemi, Zilliacus & Pitkänen, 1974), en bok som dock onekligen börjar bli gammal. En del av de socioonomastiska artiklar som skrivits på finska har dock översatts på Forskningscentralen för de inhemska språken (Focis) och tack vare det finns en del termer nu på svenska (se t.ex. Ainiala 2005b). Med den svenska terminologin har jag fått hjälp och rådgivning av namnvårdaren och namnforskaren Leila Mattfolk på Focis.

För den finska termen *kaupunkinimistö* finns flera möjligheter på svenska. I min undersökning använder jag termen *stadsnamn*, men vill samtidigt presentera de andra möjligheterna. *Urbana namn* (med motsatsen *rurala namn*) är precis som stadsnamn en fungerande term, men jag upplever den som något klumpig. Den lettiska ortnamnsforskaren *Pauls Balodis* gjorde mig uppmärksam på termen *urbonym* under ett föredrag på ett namnforskarseminarium på Focis 6.10.2006 (Balodis 2006). En sökning på Internet avslöjade att termen endast verkar användas på östeuropeiska namnforskningssidor. Det är synd att en term som är såväl klarläggande och genomskinlig som lätthanterlig inte fått större utbredning. Den fungerar dessutom på många olika språk. Eftersom termen trots allt är relativt obekant har jag avstått från att använda den.

Ainiala (2003: 208) frågar sig om alla ortnamn i alla städer antingen geografiskt eller administrativt kan definieras som stadsnamn men konstaterar att detta inte är möjligt. Problemet ligger i att det i Finland finns orter som administrativt sett är städer men där landskapet och strukturen på samhället främst påminner om landsbygd. På samma sätt finns det tätorter på landsbygden som till sin art snarare liknar stad än landsbygd. Och inom samma stad (t.ex. Esbo) kan såväl områden med karaktär av stad som områden med karaktär av landsbygd iakttas. Det relevanta i frågan är hur ”stadsligt” eller *urbant* ett område är. Med stöd av den här definitionen kan alla ortnamn i en stadslig omgivning betecknas som stadsnamn.

Följdfrågan är på vilket sätt man kan bestämma vad som är en stad eller ett stadslikt område. Enligt Ainiala (2003: 209) finns det inget entydigt svar på frågan. Hon anser stadsnamnsforskningen vara en del av stadsforskningen och inom denna finns inga entydiga definitioner på vad en stad är och vad urban omgivning är. Ainiala påpekar att stadsforskningen enligt hennes uppfattning definierar en stad utgående från synvinkeln att en stad samlar olika slag av människor, betydelser och ting. Därefter är det upp till stadsnamnsforskaren själv att välja och bestämma sitt forskningsområde och avgöra huruvida det handlar om en stad eller inte och om området är tillräckligt stadslikt. Vidare kan det finnas orsak att beakta alla ortnamn inom det område som ingår i undersökningen, även de naturnamn som används inom området.

Det som idag är Nykarleby stad bildades genom en kommunsammanslagning 1975 (se kap. 1.1) när Nykarleby stad sammanslogs med Nykarleby landskommun samt kommunerna Jeppo och Munsala. Stadens centrum med ämbetsverk, affärer och övrig service har en tydlig karaktär av stad. De tidigare tre landskommunerna påminner än idag starkt om landsbygd; alltså kan skillnader inom kommunen tydligt urskiljas. Jag undersöker dock endast ortnamnen i det som tidigare var Nykarleby stad. Med stöd av den tidigare definitionen kan ortnamnen i mitt material betecknas som stadsnamn.

2.3 Officiella och inofficiella ortnamn

Stadsnamnen delas enligt Ainiala (2003: 209) in i *officiella* och *inofficiella ortnamn*. *Stadsplanenamn* (jfr finskans *kaavanimi*) som gatunamn, vägnamn, namn på parker och byggnader samt andra namn som finns med i stadsplanen är officiella ortnamn. Andra officiella ortnamn är – åtminstone vad gäller stadsnamnsforskning – namn på företag, restauranger och affärer som syns i gatubilden, i skyltfönster och på väggar. Dessa namn är planlagda och givna av t.ex. myndigheter och företagare och ur namnbrukarens synvinkel handlar det om namn som getts av beslutfattare. Även namn som förekommer på grundkartan är officiella ortnamn.

Alla ortnamn som inte enligt denna definition är officiella, är enligt Ainiala (2003: 209) inofficiella. Det kan handla om parallellnamn men också om namn på orter som inte har något officiellt namn. Ainiala (2003: 211-214) säger vidare att de inofficiella ortnamnen ofta bygger på de officiella och då handlar det om *sekundära namn*. Om det inofficiella ortnamnet inte bygger på något annat namn handlar det i sin tur om *primära namn*. Bland de inofficiella stadsnamnen är de sekundära namnen vanligare än de primära.

Namnbrukarna gör i sitt namnbruk inte någon skillnad mellan officiella och inofficiella namn utan har ett eget namnförråd som används för att tala om de platser som är viktiga (Ainiala 2005: 19). När man undersöker namnen i en stad är det därför ändamålsenligt att undersöka stadens hela namnbestånd (Ainiala 2003: 209). Namnbrukaren kan använda olika namn och namnvarianter och det är kontexten som avgör vilka namn som används. Ibland används ett officiellt namn, *Alexandersgatan*, ibland ett inofficiellt, *Alexen*¹ (Ainiala 2005: 19).

Genom bruket av inofficiella namn tar namnbrukarna enligt Ainiala (2005: 7) staden till sig genom att de individualiserar de viktigaste orterna. Samtidigt som namnbrukarna med hjälp av de inofficiella namnen kan uttrycka sina attityder gentemot de orter de refererar till får orterna också olika betydelser. Ainiala påpekar även att det inofficiella namnskicket under olika tidsperioder och för olika namnbrukare ser olika ut.

2.4 Aktuell och tidigare forskning

Namnforskningen i Finland fick sin början i slutet av 1800-talet och koncentrerade sig länge på namnen på landsbygden eftersom största delen av Finland var landsbygd och majoriteten av befolkningen bodde på landsbygden (Ainiala 2003: 207). Den svenska ortnamnsforskningen i Finland kan anses ha fått sin början på 1860-talet när Axel Olof Freudenthal skrev uppsatser om ortnamn i olika landskap

---

¹ Namnexemplen är tagna ur Sofia Wahlströms namninsamling från Helsingfors (Wahlström 2005, SLS 2092).

(Hulden 2001: 7). Under senare hälften av 1900-talet urbaniserades Finland, men fortfarande skedde största delen av forskningen och namninsamlingen på landsbygden. Städernas officiella namnskick vårdades och undersöktes även i liten utsträckning, men först kring tiden för millennieskiftet har namnen i staden i flera avseenden ställts i fokus för namnforskningen. I början uppfattades namnforskningen främst som en s.k. hjälpvetenskap men på 1970-talet etablerades den som en vetenskap med egna metoder, något som kan ses som en vändpunkt i ortnamnsforskningens historia.

År 1973 utkom studien *Synvinklar på ortnamn* som delvis koncentrerar sig på sociologiska namnstudier. Detta torde vara den första (och hittills enda) finlandssvenska undersökningen i sitt slag. Peter Slotte, Kurt Zilliacus och Gunilla Harling gör ett ”första försök” att undersöka hur allmänt namnkunnandet i en by är och hur det fördelar sig mellan olika grupper av invånare. Avsikten var att statistiskt pröva, korrigera och komplettera allmänna uppfattningar som namnforskningen hittills varit hänvisad till. Till informanter valdes både män och kvinnor; de äldsta var över femtio år och de yngsta under tjugio år. Tidigare hade man i första hand intervjuat äldre människor och framförallt män eftersom man ansett att de har kunnat fler namn än andra grupper (se kap. 4.1). Ytterligare har man i undersökningen tagit byns olika delar, socialgrupper och yrkesgrupper i beaktande (Zilliacus 1973: 97–99). Här kan man alltså redan se drag av socioonomastisk forskning. Undersökningarna utfördes i byarna Småbönders i Terjärv, Rosala i Hitis och Sarvsalö i Pernå. Synvinklar på namn i städerna saknas och tyngdpunkten på orternas art ligger på naturnamn och odlingsnamn. Slotte, Zilliacus och Harling (1973: 170) benämner sin forskning *kulturforskning*. I avslutningen (1973: 180) diskuterar de vad som händer när tätorterna breder ut sig och nya samhällen uppstår i tidigare glesbygder, och sommargäster och friluftsmänniskor tar över. Namnbehovet kommer att öka och namnbrukarna får lov att hitta på nya namn där de gamla fallit i glömska. Detta är säkert ett faktum, men jag ställer mig kritisk till påståendet om att ”flertalet människor delar tydligen fackmännens uppfattning att det inte är någon lyckad lösning” ifall här avses annat än officiella ortnamn, eftersom namn, i likhet med språket i övrigt, lever och förändras.

I andra länder har det forskats lika lite kring stadsnamnen som i Finland. I det övriga Norden har man precis som i Finland främst undersökt gatunamn, även om dansken Bent Jørgensen också undersökt officiella namn på företag och affärer (Ainiala 2003: 208). Utöver detta har han undersökt människors namnkunnande. Jørgensen (1999) diskuterar den urbana kulturens stadsnamn redan på Nornas symposium år 1997 och verkar därmed vara bland de första inom området. Marja Viljamaa-Laakso (1997: 168) behandlar gatunamn och identitet i en artikel där hon nämner att det finns en namnflora som spontant uppkommer i talspråk och slang och att dessa namn kan ses som smeknamn och öknamn som används av en viss socialgrupp eller av en viss åldersgrupp. Även om Viljamaa-Laakso inte talar om socioonomastik är det detta ämne hon är inne på.

Mellan åren 2001 och 2003 pågick ett forskningsprojekt om stadsnamn som Forskningscentralen för de inhemska språken startade i samarbete med universiteten i Helsingfors, Joensuu, Jyväskylä, Tammerfors och Åbo. Största delen av forskningen bestod av studenters avhandlingar pro gradu och övriga uppsatser och i fokus för projektet stod de inofficiella namnen i städerna. Eftersom liknande undersökningar inte gjorts tidigare i andra länder kan den finska forskningen anses vara banbrytande (Ainiala 2003: 207–208).

Svenska litteratursällskapet i Finland startade år 2005 projektet *Namnen i våra städer* där inofficiella ortnamn i det finlandssvenska språkområdet kommer att samlas in under åren 2005–2007. Som ansvarsperson för projektet fungerar Marianne Blomqvist och målet är att presentera ett tvärsnitt av namnskicket i svensk- och tvåspråkiga urbana samhällen i början på 2000-talet (www.sls.fi/Sprak_aktuellaprojekt.htm 24.1.2006). Insamlandet sker genom intervjuer och förutom själva ortnamnen registreras även informanternas attityder till namnen. Projektet fokuserar dock på insamlingarna som sådana och informanternas attityder och argument kring namnen analyseras inte.

År 2004 startade projektet *Förändringar i namnlandskapet i stadsdelar i Helsingfors med allt större sociolingvistisk variation (Nimimaiseman muutos Helsingin sosiolingvistisesti moninaistuvissa kaupunginosissa)* som är beräknat att pågå till 2009. Det är ett samarbete mellan Focis, Geografiska institutionen vid Helsingfors

universitet samt Joensuu universitet och leds av Terhi Ainiala från Focis och Jani Vuolteenaho från Geografiska institutionen. Den empiriska undersökningen baserar sig på intervjuer bland invånarna i Berghäll och Nordsjö och syftet är att undersöka vilken roll ortnamnen har för stadsbornas identitet och hur de historiska skikten är synliga i namnbruket. I projektet är såväl grund- som forskarstuderande involverade. Riikka Eskelinen (2005) skrev sin avhandling pro gradu för projektet. Även Hanna Ikonen och Alekski Jokinen från Joensuu deltar i projektet – Ikonen som doktorand i geografi och Jokinen som doktorand i finska språket (www.kotus.fi/tutkimus/nimisto/kaupunki/paakaupunkiseutu/paakaupunkiseutu.shtml, 19.12.2006). Jag bekantade mig med projektet i pilotundersökningsfasen genom att göra en intervju med svenskspråkiga Berghällbor i samband med min sommarpraktik på Focis sommaren 2006.

Många namnforskare fokuserar sina undersökningar på ortnamn men det forskas också inom andra områden. År 2006 utkom Paula Sjöblom med sin doktorsavhandling *Toiminimen toimenkuva. Suomalaisen yritysnimistön rakenne ja funktiot (Firmanamnens uppgift. Finländska firmanamns struktur och funktioner)* som behandlar finländska företagsnamn mycket grundligt men som utan tvekan också kan vara till stor nytta för många ortnamnsforskare.

Socioonomastiken på finskt håll i Finland har kommit en bra bit på väg. Även i Sverige har intresset för den socioonomastiska forskningen vaknat. Carina Johansson (<http://www.nordiska.uu.se/personal/carinajohansson>), doktorand vid Seminariet för nordisk namnforskning och Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet påbörjade år 2003 sin forskning *Urban socioonomastik: Stockholms gatunamn ur namnbrukarperspektiv*. I sin studie utgår hon från ett kognitivt och psykologiskt namnbrukarperspektiv och undersöker bland annat namnkunnande och uppfattningar om gatunamn. Hon hoppas med sin avhandling kunna tillföra arbetet med namnplanering och namnsättning i Stockholm och andra urbana miljöer ett nytt perspektiv beträffande gatunamns orienterande funktion samt namnens plats och funktion i namnbrukarnas onomastikon.

3 Metod, material och kategorier

3.1 Metod

Mitt arbete med att samla in stadsnamn i Nykarleby började vårterminen 2005 med två intervjuer av tre Nykarlebybor för min proseminarieuppsats, som i detta sammanhang kan ses som en pilotundersökning. Dessa intervjuer spelades dock inte in. För denna studie har jag intervjuat 25 nuvarande eller tidigare Nykarlebybor i totalt 19 intervjuer. Dessa intervjuer har jag spelat in och som hjälpmedel och stimulansmaterial för informanterna har jag använt en adresskarta över Nykarleby utgiven av Nykarleby stad. Kartan är dubbelsidig med en karta över centrum på ena sidan och en över glesbygden på den andra. Informanterna fick själva bestämma hur stort Nykarleby är och kunde fritt använda sig av bägge sidorna av kartan. Eftersom intervjuerna i pilotundersökningen inte spelades in kan det ha lett till att jag gått miste om en del namn och för att ta till vara namnen intervjuade jag också informanterna från pilotundersökningen på nytt. I huvudsak gjordes intervjuerna hemma hos informanterna, men några gjordes i Nykarleby högstadieskola. I samband med intervjuerna bad jag informanterna anteckna sitt namn, sitt födelseår, sitt yrke/sin titel samt underteckna en tillståndsblankett där de gav mig rätten att använda dessa uppgifter såväl för min forskning som för arkiveringen vid SLS.

Jag inledde intervjuerna med några allmänna frågor om Nykarleby och informanternas relation till staden. Syftet med frågorna var att hjälpa informanterna att komma igång och att ta reda på deras allmänna inställning till namn i Nykarleby. Frågorna såg ut på följande sätt:

- Vad gör att du känner sig som en Nykarlebybo?
- Vilka platser i Nykarleby känns speciellt viktiga för dig?
- Vart brukar ni gå när du skall träffa någon på stan?/Vart gick ni när du var ung?
- Vilken ort är ett viktigt samlingsställe för stadsborna?
- Finns det något samlingsställe i Nykarleby som har dåligt rykte?

Diskussionen löpte i princip fritt och vid behov ställde jag kompletterande frågor för att få mera information eller hjälpa informanterna vidare med en allmän fråga ifall diskussionen verkade stanna upp. Jag undvek dock ledande frågor av typen ”hur heter det här?” eller ”känner du till det här namnet?”.

Förutom kartan använde jag som hjälpmedel också en lista med namn som jag sammanställt på basis av intervjuerna för proseminarieuppsatsen. Avsikten med intervjuerna var inte att testa informanternas minne utan deras namnkunnande och därför användes namnlistan som stimulansmaterial. För att inte påverka informanterna tog jag fram listan först när de på egen hand helt tydligt inte kunde komma på fler namn; de fick själva läsa igenom namnen på listan och bekräfta de namn de kände till. Det är möjligt att listan bidragit till att informanterna i viss mån uppgett sig känna till en del namn de inte aktivt känner till men som de kunnat känna igen tack vare ledtrådar i namnlederna. Fördelarna med listan är dock fler än nackdelarna eftersom det under en intervju är omöjligt för informanterna att komma ihåg att nämna alla namn de behärskar. Listan har utöver sin stimulansfunktion också bidragit till att få namn bekräftade. Enligt direktiv från SLS-projektet måste ett namn nämnas av tre olika informanter för att kunna fastställas som ett etablerat namn. Eftersom min undersökning utförs ur ett socioonomastiskt perspektiv och koncentrerar sig på enskilda informanters namnbruk anser jag det inte vara nödvändigt att varje namn skall ha tre belägg; således redogör denna studie för samtliga namn som informanterna har gett, oberoende av antalet belägg. Däremot visar antalet belägg hur utbrett bruket av ett specifikt namn är.

Efter att intervjuerna slutförts började arbetet med att transkribera dem. Jag transkriberade endast de delar av intervjuerna som innehöll namn samt kommentarer och attityder till dessa. När alla intervjuer transkriberats, numrerade och standardiserade jag namnen och sammanställde dem i tabellform (Bilaga 2). Vid standardiseringen av namnen använde jag Gunilla Harling-Krancks doktorsavhandling *Namn på åkrar, ängar och hagar* (1990) som stöd. Namnvårdare Leila Mattfolk på Focis har också varit till stor hjälp. Det är främst dialektala former av ortnamnen som standardiserats till en mer högspråklig form. Som modell för uttalsformerna har jag använt den modell av grov ljudskrift som Harling-Kranck

använder i *Från Pyttis till Nedervetil* (1998: 11). Normaliseringen av namnen behandlar jag mer ingående i kapitel 3.4.

3.2 Material

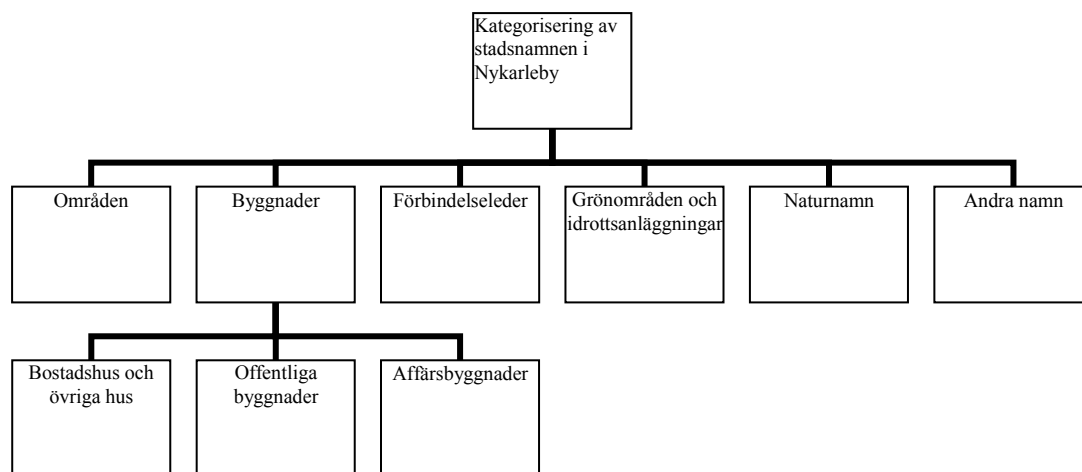
Materialet i studien består av sammanlagt 664 olika ortnamn när alla varianter av namnen ses som enskilda namn. Exempelvis kallas en av broarna i centrum såväl för *Lilla bron*, *Kraftverksbron*, *Dammbron*, *Nybron* som *Gångbron*. För samma ort finns därmed fem olika namn. Namnvarianter som *Norrtull* och *Norra tullen* som egentligen inte är olika namn utan varianter av samma namn har jag i min undersökning låtit stå som olika namn eftersom det är just variationen som är intressant. I materialet återfinns alla ortnamn som nämnts av informanterna, oberoende av om de använts för analysen eller inte. Av de officiella gatunamnen återfinns dock endast de som särskilt kommenterats av någon av informanterna. Namn som nämns i analysen men som jag själv plockat in som exempel från t.ex. adresskartan över Nykarleby återfinns inte i materialet. Inte heller namn på andra städer eller kommuner som nämns av informanterna finns i materialet. Det totala antal orter som namnen i materialet syftar på är 337. Skillnaden mellan antalet fysiska orter och antalet ortnamn är stor, vilket tydligt pekar på att samma ort ofta har olika namn.

Materialet finns bifogat i tabellform i slutet av uppsatsen i två tabeller som presenterar materialet ur två olika perspektiv: i *Bilaga 2* framgår numret, namnet, ortens art samt vilka informanter som gett namnen samt hur många belägg namnet fått. Vid behov framgår även uttalet. Numreringen finns till för att visa vilka namn som hör ihop och alltså är namn på samma ort. *Bilaga 3* ger en överblick över kategoriseringen av namnen. Informanterna kommenterar ofta ortnamnen de talar om, men kommentarerna finns inte med i tabellerna. Däremot återger jag relevanta kommentarer i analysen.

3.3 Yttre ramar för kategoriseringen

I detta kapitel ger jag en översikt över kategorierna; hur de sammanlagt 664 namnen har kategoriserats, hur de förhåller sig till varandra och hur många namn som finns i varje kategori. Jag presenterar också hur namnen fördelar sig på kategorierna procentuellt sett.

Figur 1 ger en översikt över huvudkategorierna. Alla kategorier (utom *Andra namn*) fördelar sig ytterligare i underkategorier som jag redogör för i *Tabellerna 1–5*. I dessa figurer ger jag också antalet namn per kategori och underkategori. *Figur 2* redogör för hur namnen inom kategorin *Områden* fördelar sig. *Figur 3* redogör för fördelningen av namnen inom kategorin *Byggnader*. *Figur 4* illustrerar fördelningen av namnen inom kategorin *Förbindelseleder*. *Figur 5* visar hur namnen fördelas inom kategorin *Grönområden och idrott* och *Figur 6* hur namnen inom kategorin *Naturnamn* fördelar sig. I kategorin *Andra namn* finns sammanlagt 26 namn. Diagrammet i *Figur 8* schematiserar den procentuella fördelningen mellan namnen samt visar hur stora respektive kategorier är i förhållande till varandra.

Figur 1. Huvudkategorierna i materialet.

	Antal namn i kategorin
Områden, totalt	100
namn på staden	3
namn på stadsdelar, stadsdelslika områden och byar	51
namn på områden <u>mindre</u> än stadsdelar	32
namn på områden <u>större</u> än stadsdelar	11
namn på torg och öppna platser.	3

Tabell 1. Namnen inom kategorin *Områden*.

	Antal namn i kategorin
Byggnader, totalt	368
Bostadshus och övriga hus	202
Småhus	75
Höghus, radhus och flerfamiljshus	76
Byggnader avsedda för djur(hushållning)	11
Övriga hus	40
Offentliga byggnader	96
Myndigheter och kommunala byggnader	23
Skolor	34
Daghem	7
Museer, kyrkor och kulturbyggnader	22
Ålderdomshem, barnhem och sjukhus	10
Affärsbyggnader	70
Mataffärer	8
Caféer	6
Restauranger	6
Kiosker och servicestationer	14
Banker	4
Specialaffärer och kontor	32

Tabell 2. Huvudkategorin *Byggnader* är den enda som fördelar sig på underkategorier som i sin tur fördelar sig på underkategorier.

	Antal namn i kategorin
Förbindelseleder, totalt	77
Gator, vägar och stigar	35
Gathörn och andra samlingsplatser	14
Delar av gator	13
Broar	10
Bryggor	5

Tabell 3. Namnen i kategorin *Förbindelseleder*.

	Antal namn i kategorin
Grönområden och idrottsanläggningar, totalt	33
Parker och trädgårdar	13
Friluftsområden	1
Idrottsanläggningar	11
Motionsspår	8

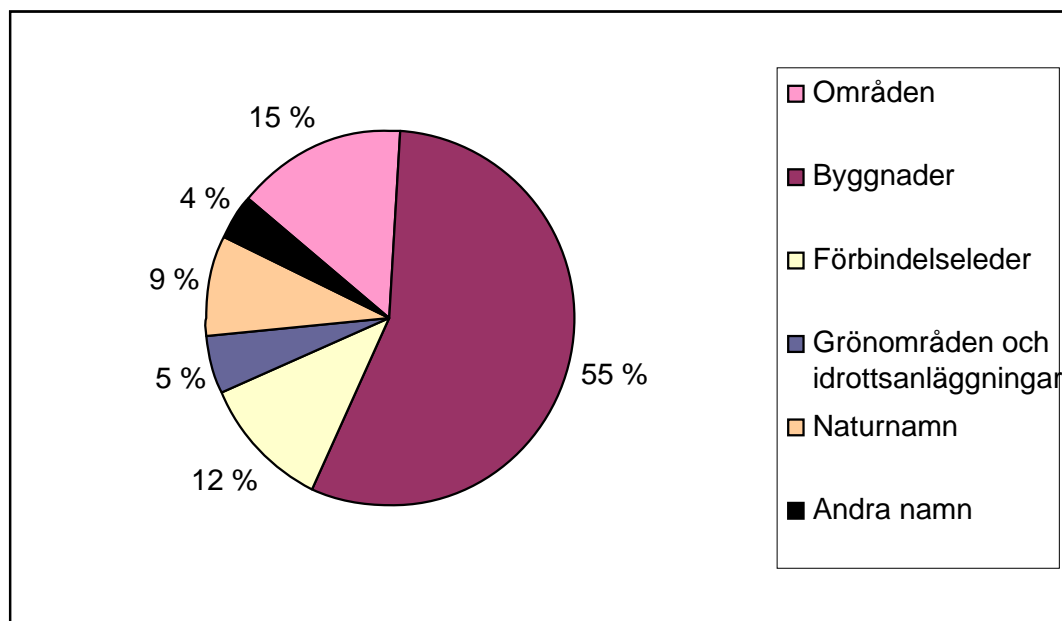
Tabell 4. Fördelningen av namnen inom kategorin *Grönområden och idrott*.

	Antal namn i kategorin
Naturnamn, totalt	60
Stränder	6
Vattendrag	6
Skogar och skogsdungar	8
Backar	7
Sumpmarker	2
Öar och holmar	13
Bergsknallar och stenar	8
Ängar	9
Träd	1

Tabell 5. Namnen i kategorin *Naturnamn*.

	Antal namn i kategorin
Andra namn, totalt	26

Tabell 6. Kategorin *Andra namn* är inte uppdelad i underkategorier.

Figur 2. Den procentuella fördelningen av namnen i materialet på de olika kategorierna.

Diagrammet i Figur 7 visar hur stort kategorin *Byggnader* procentuellt dominerar över de övriga. Det faktum att mer än hälften av namnen i materialet ingår i denna kategori är inte förvånande eftersom en stad ju domineras av artefakter. De övriga kategorierna är sinsemellan rätt jämnstora och det är inte möjligt att se några tendenser utifrån dem. Ainiala (2004: 37–38) påpekar att en namninsamling i Torneå visar att mer än hälften av de namngivna orterna består av byggnader eller affärer som verkar i byggnaderna. Namn på områden, kommunikationsleder och anläggningar utgör på motsvarande sätt ungefär en tredjedel av namnen medan parker och grönområden utgör en tiondel och naturnamn endast några procent. Namnen i mitt material fördelar sig i stora drag på samma sätt som i den undersökning Ainiala redogör för. Dock är andelen naturnamn något större i mitt material.

Kategorin *Byggnader* kan indelas i större underkategorier. Denna uppdelning framgår i *Figur 1*, och den procentuella fördelningen inom kategorin ser ut enligt följande: *Bostadshus och övriga hus* 54,3 %, *Offentliga byggnader* 26,4 % och *Affärsbyggnader* 19,3 %. Analysen av materialet görs i kapitlen 5.1 och 5.2.

3.4 Normalisering av namnen i materialet

Trots att avsikten med min undersökning är att beskriva Nykarlebybornas eget namnbruk har jag strävat efter att återge namnen i materialet i en normaliserad form, eftersom de dialektala namnen är svåra att återge i skrift och eftersom informanterna inte uttalat namnen på precis samma sätt. För att ge en mer övergripande bild har jag därför normaliserat namnen till standardiserade namnformer enligt svenskans skrivregler. Det har inte alltid varit möjligt, eller ens ändamålsenligt, att standardisera alla namn till fullo – av den orsaken har en del av namnen standardiserats till en korrekt om än inte fullständigt standardspråklig form. Främst gäller detta namn där jag velat bevara den dialektala prägeln eller namn där en ordlek ingår.

När jag i detta kapitel i fortsättningen hänvisar till *materialet* syftar jag på de uppgifter som ges i *Bilaga 2* som bifogas i slutet av studien. I *Bilaga 2* ges namnen i

alfabetisk ordning och med tilläggsuppgifter om vilka informanter som nämnt vilka namn samt de uttalsformer jag hänvisar till i analysen. Namnen finns också i samma former i *Bilaga 3* i enlighet med den huvudsakliga kategoriseringen, men den ger inte eventuella uttalsformer.

Huvudprincipen är således att namnen normaliserats enligt svenskans skrivregler. Denna princip berör i första hand de officiella namnen i materialet, det vill säga namn på företag, restauranger och affärer. I praktiken betyder det att jag inte stavat namnen på exempelvis restauranger och butiker på det sätt de affärsverksamma själva stavar det ifall stavningen avviker från skrivreglerna. Om alla företag hade egna hemsidor skulle ett alternativ ha varit att kontrollera deras egen stavning av namnet, men eftersom många av företagen visade sig sakna hemsidor föreföll detta alternativ vara opålitligt och inkonsekvent. Som exempel på detta fungerar restaurangen *Nykarleby Wärdshus*². En sökmotor på Internet gav två förslag på stavning (*Nykarleby Wärdshus* och *Nykarleby Värdshus*), dock på andra sidor än restaurangens egen. I mitt material är namnet normaliserat till formen *Nykarleby värdshus*.

Denna normalisering stöder jag på rekommendationer från olika språkvårdare. Språkvårdaren på *Språkörat* på webbplatsen *Mediespråk* (<http://mediesprak.fi>, 5.12.2006) rekommenderar att namn på företag och organisationer i regel ska ha stor begynnelsebokstav. I flerordiga namn har dock endast det första namnet stor begynnelsebokstav och denna regel rekommenderas också när man bildar nya namn. Språkörats rekommendation fortsätter med att man av artighetsskäl kan följa det skrivsätt som används inom till exempel en organisationen eller ett företag. Beträffande stavningen av företags logotyper bör denna inte följas om den kan uppfattas som textreklam. Därför bör skrivsätt som uppenbart bryter mot normalt bruk av stor och liten bokstav eller normal ordbildning normaliseras. Catharina Grünbaum (2001: 134) påpekar att löptext skall kunna läsas utan hinder och att den framför allt inte är någon annonsplats. Utgående från dessa rekommendationer och eftersom jag inte undersöker attityder till namnens stavning eller företagens logotyper har jag valt att normalisera namnen.

---

² Namnet står i denna form på skylten vid ingången och torde därmed vara det officiella namnet.

Normaliseringen har inte påverkat de inofficiella namnen på samma sätt eftersom intervjuerna skett muntligt och jag inte haft någon existerande skrivform att utgå från. Även i dessa fall har normaliseringen följt svenskans skrivregler. Normaliseringen leder till att materialet blir enhetligt, och resultatet av undersökningen påverkas inte heller av normaliseringen. I tal förekommer ju inte heller t.ex. små och stora bokstäver. För att vara möjligast konsekvent har jag valt att normalisera alla namn utom dem jag i detta kapitel presenterar som särskilda undantag. I detta kapitel gör jag i fortsättningen inte skillnad mellan de officiella och de inofficiella namnen.

När ett namn uppenbart utgjort en ordlek har jag låtit namnet stå i den form företaget själv skriver det för att inte gå miste om ordleken. Ett exempel på detta är namnet *Spar inn* där jag dock standardiserat den senare leden enligt rekommendationen från Mediespråk om att enbart det första namnet i flerordiga namn har stor begynnelsebokstav. Den andra delen av namnet kunde eventuellt tänkas syfta på det engelska ordet *inn* i betydelsen 'värdshus' och hela namnet kunde då i sin tur syfta på ett förmånligt övernattningsställe. Tolkningen ter sig dock osannolik eftersom detta är namnet på en matbutik. Stavningen *inn* med dubbel konsonant kunde stöda 'värdshus'-tolkningen; annars ter den sig något ologisk, men möjligtvis är det fråga om en mer eller mindre omedveten påverkan från engelskan. En annan möjlighet är att namnet är en antydning till att man kan handla billigt i butiken. I enlighet med den lokala dialekten apokoperas den sista vokalen i imperativen, vilket skulle förklara formen *Spar*. Samtidigt är *Spar* namnet på den kedja butiken tillhör vilket antagligen varit utgångspunkt vid bildandet av hela namnet. Ifall stavningen av *inn* är medveten kanske man velat betona uttalet och stava namnet enligt en uttalsnära form. Uttalet /spa:r inn/ stärker i alla fall tolkningen att det för affärsinnehavaren handlar om ett ställe där man handlar billigt: 'spara in (pengar)'. Informanten K24B (kodningen av informanterna beskrivs i kap. 4.3) uppfattar dock den andra delen i namnet *Spar inn* som en riktningspartikel – detta blir tydligt när hon använder det inofficiella namnet *Spar ut* på en affär som ligger vid en av stadens utfarter och inte i centrum där Spar inn finns. Den affär (*Spar ut*) hon hänvisar till hette tidigare Spar-Ostro men heter numera officiellt S-market. (Se kap. 6.2.6).

När inget officiellt namn föreligger följer jag också en normaliserad stavning, dock med vissa undantag. I namn som innehåller dialektala ord eller former använder jag en uttalsnära men språkriktig stavning, t.ex. *Spelanhuset*. Det dialektala kommer här fram i ändelsen *-an* som fogar ihop delarna i det sammansatta namnet. En fullständigt normaliserad form kunde tänkas bli *Spelhuset*, men aktiviteten³ som lyser igenom i formen *spelan-* skulle då gå förlorad. Av den här orsaken har jag låtit det dialektala synas i de normaliserade formerna. En del andra namn har jag standardiserat mer eftersom de i sin dialektala form starkt avviker från standardspråket. Således har */rotikämppä/* blivit *Ruttenkämppä*. När jag standardiserat ett namn på detta sätt anger jag uttalet efter namnet så att den dialektala formen också kommer fram. Ett annat exempel på normaliseringen är */blå:bäri ainas/* som standardiserats till *Blåbärs-Ainas*. Den dialektala genitivformen *-i* har här ersatts med den standardspråkliga genitiv-*s*. *Alisvaj* är däremot ett exempel där jag behållit den dialektala genitivfogen. En sökning på Lantmäteriverkets karttjänst *Kartplatsen för alla* (<http://kansalaisen.karttapaikka.fi>, 3.12.2006) ger vid handen att det i Österbotten finns många ortnamn som börjar på *Ali-*, de flesta står i bestämd form men också belägg för obestämd form finns: i Nykarleby finns till exempel ett *Aligrundet* och i Närpes ett *Aligrund*. Eftersom det finns belägg på kartnamn på *Ali-* får namnet stå i formen *Alisvaj* i mitt material. Zilliacus (2002: 29) påpekar att bindevokaler bevaras i namn som *Nätigrundet* och *Kolabacken*. Samma princip torde gälla för *Alisvaj*. Inofficiella namn som *R-ki*, *Ärkkihuset*, *Kämppä* och *Rumppeli* har också efter normaliseringen en ljudnära form för att illustrera uttalet men för dessa finskklingande namn har jag valt att följa finsk standard.

I materialet finns många namn som står i genitiv. I de flesta fallen handlar det om namn på byggnader och då består namnet ofta av efternamnet på den som bor eller bott i huset. Som exempel fungerar *Sandqvists* och *Björks*. De förekommer i intervjuerna i formerna *Sandqvists* och *Sandqvistas* samt *Björks* och *Björkas*, beroende på informanterna. I materialet är de dock standardiserade till formerna *Sandqvists* och *Björks*, i enlighet med svenskans genitivform.

---

³ Lokala band har enligt min uppfattning använt huset som replokal. Det är alltså musik som spelats i huset.

Genitivformer av namn påträffas också i kombination med en andra led som står i bestämd form. De föregående exemplen återfinns även i sådana varianter i materialet: *Sandqvists möbelaffären*, /sandkvistas mö:belafä:n/ och *Björks huset*, /björkkas hu:si/. Om de här namnen normaliserades till standardsvenska skulle de stå i formen *Sandqvists möbelaffär* och *Björks hus*, men för att tydliggöra hur de ser ut i den lokala dialekten har jag valt att låta dem stå i bestämd form. I materialet finns dock namn som avviker från detta mönster och istället följer den standardspråkliga formen med genitiv och obestämd form. Exempel på detta är *Nykarleby bokhandel*. Orsaken till att informanten använder denna form på namnet är antagligen att det är ett officiellt namn som syns i gatubilden.

I normal standardsvenska är alltså namn av typen *Björks huset* onaturlig; i riksspråk kan genitiv + bestämd form förekomma endast i sammansatta namn, t.ex. *Runebergsgatan*, där betoningen kommer på den första leden: /'ru:nebärjsga:tan/. En särskrivning kräver däremot obestämd form: *Runebergs gata* (med betoning på gata). I bl.a. de österbottniska dialekterna är dock kombinationer av bestämd form och genitiv vanliga, t.ex. i uttryck som *Kalles mössan*, även om det är det senare ordet som betonas, och denna kombination förekommer även i ortnamnen. I officiella sammanhang, t.ex. på kartor har det såväl i Nyland som i Österbotten dock blivit brukligt att riksspråksenligt skriva *Svinö fjärd* eller *Svinöfjärden* och inte förena en genitiv med bestämd form. I den åländska och åboländska skärgården finns däremot en stark tradition med särskrivna namnformer som *Långholms viken* som också har bibehållits på kartorna. (Jfr Zilliacus 1989: 70; 92.)

Enligt den princip som tillämpas för de österbottniska namnen borde alla namn i materialet som består av en kombination av en genitiv och en bestämd form standardiseras till en genitiv med en obestämd form. Här bör vi dock komma ihåg att Zilliacus i sin beskrivning i första hand syftar på kartnamn. Han påpekar också (Zilliacus 2002: 28) att de gamla ortnamnen i århundraden bevarats i dialektala former i den muntliga traditionen och att endast bynamn och en del ägonamn med tiden fått skrivformer på bland annat kartor. Den normalisering som gjorts när namnen har hamnat på grundkartan tog sin början först 1967. Till en början normaliserades namnen till standardsvenska men med tiden har man även gett regionala och dialektala varianter utrymme i namnskicket.

Jag anser att man kan dra paralleller mellan de gamla ortnamnen som länge levat enbart i muntlig tradition och namnen i mitt material. De flesta namnen i mitt material levde vid tidpunkten för intervjuerna endast i muntlig form och trots att jag normaliserar dem kommer de knappast någonsin i samma utsträckning att användas i skriftlig form som de kartnamn Zilliacus syftar på. Zilliacus argument (1988: 20) att det centrala ortnamnsförrådet är allmän egendom som inte kan utformas fritt enligt önskemål från olika delar av landet gäller därför inte mitt material i samma utsträckning. Det är inte insamlat för att kartfästas utan för att i den här undersökningen ge en bild av hur stadsnamnen i just Nykarleby ser ut. Så långt som möjligt normaliserar jag enligt skrivreglerna och när jag gör undantag motiverar jag dem.

Angående bestämd och obestämd form har namn som *Sportplan*, *Idrottsplan* och *Kärlekssten* normaliserats till *Sportplanen*, *Idrottsplanen* och *Kärleksstenen*. I den lokala dialekten sammanfaller den bestämda och obestämda formen vilket gör att dessa namn vid en första blick ser ut att stå i obestämd form. Kontexten pekar dock tydligt på att informanterna de facto avser bestämd form.

I materialet finns ett fåtal belägg som inte entydigt är namn utan snarare beskrivningar. Under intervjuerna har de ändå kommit fram på ett sätt som gjort att jag valt att ta med dem i det slutgiltiga materialet. Terhi Ainiala (2005: 10) påpekar att namn bildas av vanliga språkliga element men att namnen följer sin egen grammatik. Vilket uttryck som helst är enligt Ainiala ändå inte ett namn, och uttryck som *Se Postitalon takana oleva aukio* ('Den öppna platsen bakom Posthuset') figurerar inte som etablerade namn i språket. I mitt material förekommer ett nästan liknande uttryck: *Det här nya området vid Andra sjön*. Denna beskrivning gav K27 när hon pratade om ett relativt nybyggt bostadsområde som ligger mot Andra sjön. Att svaret kom i form av en beskrivning tyder antagligen på att det för henne inte ännu existerar något etablerat namn på stadsdelen och att beskrivningen får fungera som ett namn tills ett "riktigt" namn bildas. Möjligtvis kan en beskrivning av detta slag också fungera som grund för ett kommande namn. Eftersom K27 använder beskrivningen som ett slags substitut för ett namn har jag låtit det stå kvar i mitt material. Naturligtvis är det också möjligt att denna beskrivning enbart är en engångsföreteelse, men sett i sin kontext i intervjun verkar den inte vara det. *Mot*

gravgården, Fel sida, Rätt sida, Andra sidan ån och *Andra sidan älven* är liknande fall. Dessa belägg diskuterar jag närmare i kapitlen 5.2.1 och 6.3.3.

4 Informanterna och intervjuerna

4.1 Informanterna

För att komma i kontakt med lämpliga informanter ringde jag till en början upp några personer som kunde tänkas ställa upp. Jag märkte genast att dessa ofta kunde leda mig vidare till andra personer och efter att jag således fått kontakt med de första informanterna kom jag lätt i kontakt med fler. Vid den första kontakten berättade jag endast kort om min studie och undvek att nämna några detaljer. Informanterna visste alltså inte på förhand vad undersökningen gick ut på. Avsikten var att de inte skulle förbereda sig för intervjuerna utan svara spontant på mina frågor.

För att få stor spridning på informanterna intervjuade jag såväl män som kvinnor i olika åldrar, och med olika bakgrund och utbildning⁴. Informanterna är 25 till antalet; 16 kvinnor och 9 män i åldern 13–89 år. Sju av intervjupersonerna var skolelever i stadens högstadieskola. Könsfördelningen kan tyckas vara ojämn men bortser man från skoleleverna är den mera jämn: 10 kvinnor och 8 män. Eleverna valdes ut på plats i skolan och slumpen gjorde att jag intervjuade sex flickor och en pojke. Informanterna beskrivs närmare i *Bilaga 1*.

En del av informanterna har växt upp och bott hela sitt liv i Nykarleby, andra har flyttat till staden antingen som barn eller som vuxna, och en del har växt upp i Nykarleby men senare flyttat därifrån. Alla informanter har svenska som modersmål. I materialet förekommer en handfull finska ortnamn (och ett engelskt). Det skulle vara intressant att samla in finska ortnamn i Nykarleby som en jämförelse, men det är inte aktuellt för denna studie.

Inom den traditionella namnforskningen har man ofta utgått från att äldre män är de bästa informanterna. Kurt Zilliacus (1973: 98) redogör för de hypoteser som man utgick från i studien *Synvinklar på ortnamn*:

---

⁴ Enligt Ainiala (2005: 15) är det dock vanligast att intervjuas högstadie- och/eller gymnasieelever för stadsnamnsforskning.

1. Äldre personer kan flera namn än yngre personer.
2. Män kan åtminstone vissa slags namn bättre än kvinnor.
3. Byborna känner flera namn nära den plats där de bor än längre borta i byn.
4. Byborna kan olika slag av namn beroende på yrke o.d.
5. Hemmansfolk kan flera namn än torpare och backstugufolk.
6. Medlemmar av samma familj kan i stor utsträckning samma namn.

I *Synvinklar på ortnamn* valdes både kvinnor och män till informanter; de äldsta var över 50 år, de yngsta under 20 år, vilket då verkar ha varit ovanligt. Ainiala (2003: 219) påpekar att skillnaderna mellan kvinnors och mäns namnkunnande i staden ofta i genomsnitt är mindre än på landsbygden. Detta kan bero på att kvinnornas och männens världar (jobb, hobbyer, intressen) inte är lika olika i staden som på den traditionella landsbygden – åtminstone inte på ett sätt som skulle påverka namnkunnandet. I den här avhandlingen är det inte relevant att studera vem som kan flest namn. En del av Zilliacus hypoteser kan dock med viss tillämpning anpassas för mitt ändamål. Av intresse är främst att se om yngre och äldre informanter och män och kvinnor eventuellt har olika attityder till olika orter.

4.2 Intervjuerna

För min proseminarieuppsats gjorde jag två intervjuer med sammanlagt tre informanter, så att en informant intervjuades enskilt medan de två övriga intervjuades tillsammans. Detta har sin förklaring i att det i det senare fallet handlade om far och dotter som samtidigt befann sig på samma plats. För den nu aktuella studien intervjuades informanterna enskilt, med ett par undantag. Längden på intervjuerna varierar från tio minuter till två timmar men med ett snitt på cirka en timme. Jag anpassade intervjuerna efter informanterna och situationen så bra som möjligt vilket ledde till att intervjuerna blev olika långa.

Högstadiееleverna intervjuades i en grupp på tre elever och en grupp på fyra elever. Jag valde att inte intervju dem enskilt eftersom de kunde tänkas hjälpa varandra att komma på namn. Jag bad läraren välja ut elever som kände varandra för att undvika

blyga elever som skulle sitta tysta. Eleverna var svårare att intervjua än de vuxna och intervjuerna med dem blev betydligt kortare. Dels hade de bråttom till följande lektion, dels verkade de blygare och svarade mycket kort på mina frågor, vilket ledde till att det inte uppstod en diskussion i samma utsträckning som med de vuxna informanterna. Informanten M57 intervjuas enskilt men medverkar även vid intervjun med K52 som han spontant plockar in som informant. I två av intervjuerna hörs kommentarer från personer som befinner sig i samma rum, med avsikten att hjälpa till och fylla i när den intervjuade glömt något⁵. Dessa bakgrundsröster finns inte med i listan över informanter eftersom det enbart handlar om två kommentarer. Vore andelen kommentarer större kunde det vara intressant att diskutera om och hur de påverkar informanterna.

I materialet betraktas högstadieläverna som en informant eftersom deras röster (med undantag av pojken) är svåra att särskilja på banden och eftersom varje elev ger relativt få namn. Katja Korkalainen (2005: 56) har gjort likadant i sin avhandling pro gradu. Korkalainen har delvis samlat in sitt material genom enkäter. På enkätsvaren från en ungdomsgård framgår inte antalet informanter och även här är antalet namn få, därför betraktar Korkalainen ungdomarna som en informant.

4.3 Informanterna och deras integritet

Informanterna har gett mig tillstånd att använda deras personuppgifter för forskning och i andra offentliga sammanhang. Materialet är inte av särskilt känslig art men i enlighet med god forskareetik och respekt för informanterna låter jag dem förbli anonyma i denna studie. I SLS samling är de däremot namngivna. I *Bilaga 1* finns en lista på informanterna och där framgår deras kön, ålder, yrke/titel samt förhållande till Nykarleby. Nykarlebybor som läser informantlistan kan säkert identifiera en del av informanterna. Detta går dock inte att undvika men genom att i texten göra informanterna anonyma dras fokus från dem som personer och de får istället representera en specifik ålders- eller yrkesgrupp och synas i egenskap av det.

---

⁵ I intervjun med K45 hörs hennes tonåriga systerdotter fylla i namnet *Mini-Uno* när hon inte själv kommer ihåg det nya namnet på grillen på torget. Intervjun med M73 kompletteras av hans fru som ger en kommentar om *Manteres huset*.

I förteckningen över informanterna (*Bilaga 1*) betecknas informanterna enligt följande mönster: *K37, lärare* och *M52, snickare* medan jag i texten hänvisar till dem enbart som *K37* och *M52*. Mönstret är enkelt; *K* betecknar *kvinnor* medan *M* betecknar *man*. *Siffran* betecknar informantens *ålder* och *titeln/yrket* står därefter. Här uppger jag den titel/det yrke informanten själv uppgett. Systemet är i de flesta fall fungerande men problem uppstår när det bland informanterna t.ex. finns två kvinnor som är 37 år gamla. Att varje gång benämna dem t.ex. *K37, lärare* och *K37, fil.mag., konst.mag.* känns otympligt och därför har jag valt att istället benämna dem *K37* och *K37B*. Vem som fått en bokstav efter benämningen framgår av förteckningen över informanterna. Högstadieläroverna betecknas *HÖ*. Att kategorisera informanterna med bokstäver och siffror hjälper till att fokusera på informanterna som representanter för en kategori.

Alternativa beteckningssätt vore t.ex. att ge informanterna kvinnliga respektive manliga förnamn i formen *Anna 37, lärare* eller *Peter 52, snickare* men det leder till att informanterna blir nästan lika personliga som med sina riktiga namn och då är jag tillbaka i utgångsläget. Eskelinen (2006) betecknar informanterna i sin undersökning enbart med en bokstav. Med 25 informanter skulle det bli förvirrande att beteckna dem enbart med första bokstaven i förnamnet eftersom det då skulle vara mycket svårt att komma ihåg vem som är vem. Jag anser att benämningarna i min studie fungerar på ett tillfredsställande sätt.

4.4 Problemsituationer under intervjuerna

Alla personer jag kontaktade var villiga att ställa upp som informanter men nästan undantagslöst påpekade de att de antagligen inte kunde vara mig till hjälp. Intressant är att informanterna oberoende av ålder och yrke hade samma inställning. Eftersom jag var medveten om att människor ofta reagerar på detta sätt ignorerade jag kommentarerna och bestämde istället tidpunkt för intervjun med informanterna.

I intervjusituationen visade det sig att en del informanter fått uppfattningen att jag var ute för att testa deras kunskap, vilket naturligtvis inte var min avsikt, och då

förlöpte intervjun mindre smidigt. De flesta informanter gav belägg på många namn, ofta omedvetet medan de pratade om något annat. När jag mot slutet av intervjun tog fram listan med namn tyckte många att det underlättade och i de flesta fall kom de på ytterligare namn när minnet stimulerades. Kommentarererna i samband med namnen är intressanta i dessa fall. Informanten ställde då ofta en fråga, ibland retorisk, för att få veta var orten ligger. Det vore intressant att ta reda på hur informanten skulle reagera ifall någon försökte stämma träff vid en av dessa orter. Skulle informanten gå till den ort han/hon tror det är eller skulle han/hon kontrollera vilken ort det handlar om? Detta diskuterar jag i kapitel 6.2.4.

5 Kategorisering och detaljanalys av materialet

5.1 Kategorisering av materialet

Namnen i mitt material har jag med viss anpassning kategoriserat enligt den modell som Riikka Eskelinen (2006) använder i sin avhandling pro gradu om stadsnamnen i Berghäll i Helsingfors. I mitt material finns relativt många namn som har en otydlig eller flertydig referent och en djupanalys av dem kunde utvecklas till en egen del av analysen, men eftersom den närmar sig materialet ur ett helt annat perspektiv har jag valt att endast kort diskutera den. I kategoriseringen diskuterar jag ortnamnen i kategorierna *Områden*, *Byggnader*, *Förbindelseleder*, *Grönområden och idrottsanläggningar*, *Naturnamn* och *Andra namn*.

Den kategorisering Eskelinen använder bygger på den kategoriseringsmodell (paikanlajiluokittelu) som finns presenterad på Focis hemsida (<http://www.kotus.fi/tutkimus/nimisto/kaupunki/kaupunki-plaji.shtml>, 22.1.2007), men hon vidareutvecklar samtidigt modellen. Hennes modell fungerar väl på namnen i Berghäll, men utan en anpassning hade den inte passat för kategoriseringen av namnbeståndet i Nykarleby. Eskelinens kategorisering delar t.ex. inte in naturnamnen i underkategorier, vilket jag gör i min kategorisering. Ett annat exempel är den kategori som Eskelinen kallar *Kulkuväylien ja rakennelmien nimet* ('namn på kommunikationsleder och anläggningar') som innehåller underkategorierna *Katujen ja teiden nimet* ('namn på gator och vägar'), *Kadunosien nimet* ('namn på delar av gator'), *Siltojen nimet* ('namn på broar') samt *Patsaiden ja muistomerkkien nimet* ('namn på statyer och monument'). Sett ur ett funktionsperspektiv kan man konstatera att de tre första underkategorierna innehåller namn på objekt som har en praktisk funktion, medan statyerna och monumenten kan anses ha en mer "andlig" funktion, t.ex. med ett estetiskt syfte. Av denna anledning väljer jag att i min kategorisering placera namn på monument i kategorin *Andra namn*. I mitt material finns dock endast två namn på monument med samma referent, och inga namn på statyer, vilket i sig är intressant, med tanke på att det finns ett flertal statyer i Nykarleby.

Nedan ges de olika kategorierna enligt vilka namnen också är indelade i *Bilaga 3*. Kategorierna är följande:

- Namn på områden
- Namn på byggnader
- Namn på förbindelseleder
- Namn på grönområden och idrottsanläggningar
- Naturnamn
- Andra namn

Huvudkategorierna är indelade i underkategorier som presenteras i de följande avsnitten. Många av namnen kunde platsa under flera olika kategorier, men för att jag skall kunna analysera namnen i kategorierna och få en överblick över materialet, har jag beslutat mig för att varje namn får förekomma endast i en kategori. Kategoriseringen är ett viktigt hjälpmedel för mitt fortsatta arbete och tydliga kategorier är en förutsättning för en strukturerad analys. Eskelinen (2006: 6) har i sin kategorisering dock valt att låta samma namn vid behov förekomma i flera kategorier.

Vid kategoriseringen har jag följt två principer. Den viktigaste principen har varit att kategorisera namnen enligt deras nuvarande referent, vilket jag anser vara det tydligaste sättet att kategorisera. Det här har visat sig fungera väl även beträffande namn där den ursprungliga referenten av någon anledning försvunnit, men där det fortfarande finns en möjlig referent. Ett exempel på detta är *Mejeriet* som tidigare fungerade som mejeri, men som nuförtiden är ett bostadshus. Namnet finns av den anledningen i underkategorin *Höghus, radhus och flerfamiljshus* i kategorin *Byggnader*. Här är det inte heller alldeles tydligt om informanterna refererar till huset som bostadshus eller om de verkligen avser det tidigare mejeriet. Med nuvarande referent avser jag det som orterna refererade till vid tiden för intervjuerna. Många av namnen i materialet är namn jag inte själv kände till före intervjuerna och för att kunna avgöra vad orterna numera refererar till har jag följt det informanterna sagt. För mig har det varit omöjligt att kontrollera om varje byggnad som nämns fortfarande finns eller inte. Likaså är informanterna inte alltid tydliga med vad de refererar till. Om informanterna inte specifikt påpekat att husen rivits har jag antagit att de fortfarande finns kvar och deras nuvarande referent är således *Byggnader*. Beroende på vilket slags hus det handlar om bestäms sedan underkategorin. Här

tillkommer de namn där en referent verkligen saknas; dem diskuterar jag i kapitel 5.2.6.

Den andra principen har varit att kategorisera namnen utgående från vad informanterna avser med namnen. Oftast sammanfaller dessa två principer, men i enskilda fall har informanterna avsett en annan typ av ort än namnet i sig anger. Av den här orsaken finns t.ex. *Juthasvägen* under kategorin *Småhus* eftersom K37B med belägget entydigt refererar till sitt barndomshem.

Den är ett begrepp för mig, när jag ska hälsa på mina föräldrar säger jag att jag ska till Juthasvägen. (K37B)

Den här principen kommer i fråga endast när den referent informanten avser märkbart skiljer sig från den referent som kunde tänkas vara den naturliga, alltså ifall namnet skulle hamna i en helt annan kategori om jag inte beaktade vad informanten avsett. Ifall ortnamnet *Juthasvägen* plockades ur sitt sammanhang skulle det höra hemma i kategorin *Namn på förbindelseleder* eftersom det är ett officiellt namn på en gata, men eftersom informanten uttryckligen avser sitt barndomshem anser jag det vara svårt att kategorisera namnet som något annat än en byggnad⁶. Eskelinen (2006: 6) har i sin undersökning kategoriserat namnen enligt den referent informanten avsett. I min studie är det inte möjligt att genomgående tillämpa denna kategoriseringsprincip eftersom många av namnen saknar sin ursprungliga referent. I materialet finns belägg där informanterna tillägger att namnet inte längre används, men att det förr fanns något som hette så. Att referenten försvunnit kan bero på att en byggnad rivits eller att ett café inte längre existerar.

Dessa två principer leder dock i vissa fall till en inbördes konflikt. Ett exempel är *Wiks hotellet* som enligt den första principen skulle finnas under *Höghus, radhus och flerfamiljshus* eftersom hotellet numera är rivet och ett höghus som flertalet informanter refererar till med namnet *Gröna huset* byggts istället. Informanten M65 avser dock hotellet, vilket gör att namnet borde hamna i den fiktiva kategorin *hotell*. Han påpekar emellertid att hotellet inte existerat på flera årtionden och i intervjun

---

⁶ Antagligen begränsar K37B inte namnet enbart till huset utan också den omgivande gårdsplanen, men strikt sett avser hon i första hand själva huset.

använder han också själv namnet *Gröna huset*. Enligt min tolkning avser han med belägget *Wiks hotellet* det historiska huset medan han med *Gröna huset* avser såväl orten som huset. Således har jag placerat *Wiks hotellet* i samma kategori som *Gröna huset*.

Ur informanternas synvinkel är kategoriseringsbehovet möjligtvis inte helt tydligt. Det är möjligt att en referent i informanternas sinnevärld helt enkelt avser platsen och att det inte spelar någon roll om den namnges med ett namn på ett hus, ett hotell eller en affär eftersom det inte är t.ex. huset i sig som informanten avser utan snarare en orienteringspunkt som han eller hon kan använda för att meddela andra var han eller hon befinner sig. Denna viktiga aspekt på ortnamn som landmärke lyfter M65 fram.

Man angav – och anger fortfarande – namnen på orterna, t.ex. Poliskammaren, men man tänker inte på inrättningen utan på platsen.
(M65)

Det är möjligt att det är så här det fungerar i informanternas tankevärld. En del belägg i mitt material har dock fått mig att begrunda saken ur ett annat perspektiv. Jag tolkar att *Lokalförsäkringen*, *Wallendahls*, *Döbelnhuset* och *Liljedahls huset* syftar på samma hus. *Liljedahls huset* kallas det för att han som lät bygga det hette Liljedahl i efternamn. Namnet *Döbelnhuset* kommer från en restaurang som verkade en tid i huset och huset har av en del namnbrukare fortsatt kallas så också efter att restaurangen i fråga flyttat. *Lokalförsäkringen* och *Wallendahls* syftar på ett försäkringsbolag respektive en inredningsaffär som finns/funnits i huset. Informanterna ger mig intrycket att huset i sin helhet kan kallas såväl *Döbelnhuset* som *Liljedahls huset* men jag är inte säker på om de också menar att hela huset kan kallas *Lokalförsäkringen* och *Wallendahls* eller om det bara är den del av huset där företagen finns som kallas så. Är det alltså specifikt orten namnbrukarna avser när de använder något av de två sistnämnda namnen eller är det t.ex. företaget?

Kategoriseringen kommer aldrig att bli fullständig och för en del belägg finns olika kategoriseringsalternativ. Jag har placerat namnen i de kategorier jag anser dem passa bäst och där jag kan se dem passa in med övriga belägg. I det följande kommer

jag att närmare beskriva vilken typ av namn som finns i vilka kategorier för att sedan övergå till en djupanalys av namnen i kategorierna. (Antalet namn i de olika kategorierna åskådliggörs i tabellerna 1–6 i kapitel 3.3.)

5.1.1 Namn på områden

Namnen på olika områden är indelade i följande kategorier:

- Namn på staden
- Stadsdelar, stadsdelslika områden och byar
- Områden mindre än stadsdelar
- Områden större än stadsdelar
- Torg och öppna platser

Under *Namn på staden* finns varianter på namnet Nykarleby. I underkategorin *Namn på stadsdelar, stadsdelslika områden och byar* har jag placerat de ortnamn som av informanterna uppfattas som stadsdelar och byar. Här finns också namn på områden som är mycket stadsdelslika och som jag tolkat att informanterna uppfattar som stadsdelar, men där viss osäkerhet råder.

De egentliga stadsdelarna har dock inga officiella namn utan de särskiljs genom numrering. På en *Karta utvisande stadsdelsgränser och kvartersnumrering i Nykarleby stad* daterad 1.3.2001 framgår att de numrerade stadsdelarna vid den tidpunkten var fjorton till antalet. De namn som i mitt material förekommer som namn på stadsdelarna är namn som används av stadsborna; de har helt enkelt uppstått när stadsborna haft behov av att tala om de områden de bor eller rör sig i. Stadsborna känner inte nödvändigtvis till systemet med numreringen, och även om de gör det, använder de ändå ortnamn istället för siffror. Ingen av informanterna nämnde siffersystemet och därav drar jag slutsatsen att de inte känner till det, eller att det inte känns relevant. Att siffersystemet har betydelse för stadsplaneringen är en annan sak. En del områden som informanterna nämnde är antingen större eller mindre än stadsdelar och dem har jag sorterat in under de kategorier som finns till specifikt för dem. I den sista underkategorin för områden finns torg och andra öppna platser.

5.1.2 Namn på byggnader

Namnen på byggnaderna är indelade enligt följande kategorier:

- Bostadshus och övriga hus
  - Småhus
  - Höghus, radhus och flerfamiljshus
  - Byggnader avsedda för djur(hushållning)
  - Övriga hus
- Offentliga byggnader
  - Myndighetsbyggnader och andra kommunala byggnader
  - Skolor
  - Daghem
  - Museer, kyrkor och kulturbyggnader
  - Ålderdomshem, barnhem och sjukhus
- Affärsbyggnader
  - Mataffärer
  - Caféer
  - Restauranger
  - Kiosker och servicestationer
  - Banker
  - Specialaffärer och kontor

Kategorin *Byggnader* är den största kategorin och *Bostadshus och övriga hus* är i sin tur den största underkategorin. Att just den här kategorin är störst är inte överraskande eftersom de flesta orter i en stad är artefakter, det som i första hand syns i en stad. Denna kategori var den svåraste att sammanställa eftersom en del av namnen har oklar referent, till exempel på grund av att ett hus som ett namn syftat på rivits, och ett nytt hus byggts i stället, medan namnet fortfarande lever kvar, eller på grund av att något som tidigare till exempel var ett café blivit bostad. Jag har inte alltid kunnat avgöra huruvida informanterna med ett namn till exempel avser hela huset, en del av huset, affären som finns/funnits i huset eller möjligtvis själva byggnaden. I en del fall verkar detta vara irrelevant eftersom informanterna själva inte gör någon skillnad mellan referenterna, medan det i andra fall verkar finnas en distinkt skillnad. För namnbrukaren är det kontexten som klargör vad han eller hon refererar till med det namn som används.

De flesta namnen i kategorin *Bostadshus och övriga hus* finns under *Småhus* och *Höghus, radhus och flerfamiljshus*. Under *Byggnader avsedda för djur(hushållning)* finns byggnader som kan förknippas med djur och djurhushållning. Underkategorin

Övriga hus består bland annat av hus som någon gång varit bostadshus men inte längre är det, övergivna hus av diverse slag samt hus som inte naturligt bildar någon egen kategori.

Kategorin *Offentliga byggnader* är indelad i fem underkategorier där underkategorin *Skolor* är störst. Här finns alla byggnader som idag är skolor eller har nära anknytning till skolor. Med nära anknytning avser jag till exempel att *Folkhögsskolans elevhem* finns med i kategorin. Egentligen är det ett bostadshus, men eftersom det är frågan om ett internat och inte ett vanligt höghus, anser jag att det har mycket nära anknytning till Folkhögskolan och har därför kategoriserat det som skola.

I kategorin *Affärsbyggnader* finns namn på affärer, restauranger och övriga serviceställen.

5.1.3 Namn på förbindelseleder

I kategorin Namn på förbindelseleder är namnen indelade i följande kategorier:

- Gator, vägar och stigar
- Gathörn och andra samlingsplatser
- Delar av gator och vägar
- Broar
- Bryggor

Kategorin är till innehållet välfungerande och underkategorierna har mestadels klara referenter. I underkategorin *Delar av gator och vägar* finns exempel där jag följt principen om att kategorisera enligt den nuvarande referenten. *Herkepeusas potten* var förut en stor vattenpöl; där den tidigare fanns finns nu en gatukorsning.

5.1.4 Namn på grönområden och idrottsanläggningar

Namnen på grönområden och idrottsanläggningar är indelade på följande sätt:

- Parker och trädgårdar
- Friluftsområden
- Idrottsanläggningar
- Motionsspår

Den här kategorin hör till de mindre kategorierna och underkategorierna är få och små. Under *Parker och trädgårdar* finns namn med oklar referent men i övrigt passar namnen väl i sina kategorier. De oklara referenterna beror på att M65 talar om parker och trädgårdar som fanns tidigare, men även om parker som ligger under planering eller länge legat under planering och ännu inte förverkligats. Exempel på detta är *Kuddnäs promenaden* som är planerad att löpa längs med strandlinjen från *Topeliusparken* norrut mot *Kuddnäs*.

5.1.5 Naturnamn

Namnen i underkategorin Naturnamn indelas i följande kategorier:

- Stränder
- Vattendrag
- Skogar och skogsdungar
- Backar
- Sumpmarker
- Öar och holmar
- Bergsknallar och stenar
- Ängar
- Träd

Det finns överraskande många naturnamn i materialet. De flesta är lätta att kategorisera men också här finns exempel på namn som nu har en annan referent än tidigare. Det som för länge sedan var en ruddamm och kallades *Ebba Brahes ruddammen* är nuförtiden en skogsdunge.

5.2 Detaljanalys av materialet

I det här kapitlet går jag djupare in på de enskilda kategorierna och undersöker delvis hur olika orter fått sina namn men främst vilka attityder informanterna har till namnen samt vad det är som gör att informanterna använder vissa typer av namn. De sex kategorierna är utgångspunkter för analysen och ur varje kategori lyfter jag fram två till fyra underkategorier med intressanta och informativa exempel. Min avsikt är inte att enskilt analysera varje namn i materialet utan att lyfta fram namn som representerar ett specifikt drag och som informanterna kommenterar och att med hjälp av exempel belysa det jag diskuterar.

Jag kommer också att diskutera varför olika slag av orter egentligen namnges samt hur namnen används. På basis av kommentarer från informanterna kan jag konstatera att de inofficiella namnen är viktiga när man orienterar sig i staden eller förklarar vägen för någon.

I min tankevärld handlar det inte om gatunamn. (K70)

Det handlade om att ha riktmärken, positioner. (M38)

I grunden är det precis detta som det handlar om. Om man inte orienterar sig efter gatunamnen måste man använda sig av alternativa sätt. Som M38 påpekar tar man då fasta på riktmärken och positioner. Det här förutsätter naturligtvis lokalkännedom. Utan lokalkännedom är man hänvisad till de officiella namnen för att kunna orientera sig.

5.2.1 Områden

I kategorin *Områden* lyfter jag speciellt fram underkategorierna *Namn på stadsdelar*, *stadsdelslika områden och byar* (51 belägg) samt *Namn på områden större än stadsdelar* (11 belägg) till diskussion.

I underkategorin *Namn på stadsdelar, stadsdelslika områden och byar* finns både *stadsdelar* och så kallade *stadsdelslika områden*. Orsaken till att det behövs två dylika, liknande benämningar i min undersökning är att informanterna verkar något osäkra på vilka områden som kan klassas som stadsdelar. Enligt stadens tekniska verk finns det inga officiella namn på stadsdelarna utan de är enbart numrerade på kartan. Eftersom jag inte alltid kunnat avgöra om informanterna uppfattat vissa områden (t.ex. *Industriområdet* och *Frihemsområdet*) som stadsdelar eller som stadsdelslika har jag valt att införa bägge benämningarna. I fortsättningen behandlar jag alla namn under begreppet *stadsdelar* men vill här uppmärksamma definitionsproblemet.

Trots att namnen på stadsdelarna är inofficiella verkar informanterna ha en god uppfattning om var de ligger och vilket område de sträcker sig över. Namnen på stadsdelarna nämns ofta och i *Bilaga 2* framgår antal belägg per namn. I bilagan framgår även att de namn som har flest belägg har nämnts 10–16 gånger. I det här kapitlet behandlar jag främst de namn som informanterna kommenterat men vill peka på att en del stadsdelar nämnts frekvent utan specifikare kommentarer (t.ex. *Brännan* 14 belägg, *Rajäkern* 14 belägg). Informanterna beskriver ofta stadsdelarna på olika sätt men tack vare min lokalkännedom vet jag att de avser samma områden. M51 beskriver t.ex. *Frill* som det område som börjar vid Kuddnäs och går in mot stan ända till Grev Tott gatan medan K27 beskriver det som det område som ligger i ändan av Jöns Drakes väg. Olika beskrivningar, men definitivt samma område. Ibland är beskrivningarna vidsträckta och inexakta – K52 betecknar ”allt som är bakom bion” som *Prostas hagan*. Emellanåt är dock informanterna osäkra på hur långt en stadsdel sträcker sig eller var den riktigt ligger. K45 tror sig veta var *Frillan* ligger men är osäker på om inflyttade vet det. M65 påpekar att *Karl Grönfors* är ett ganska obestämt område från Frihemmet, som inte längre finns, längs Bangatan. K49 i sin tur säger att *Källbacken* ligger ungefär där vattentornet finns och K37B menar att det var en stadsdel som hon lärde känna till redan som liten men att gränsen är luddig för henne. Ibland går åsikterna vitt isär gällande stadsdelarnas sträckning. K27, K45 och M51 menar angående *Nystan* att det är hela området som finns på andra sidan ån medan M65 och M52B begränsar det enbart till området kring Seminariegatan, som går från skolområdet till Stora bron. K45 påpekar att stadsdelen kallas så även om den nu redan har trettio år på nacken. Detta är ett

belägg för hur folk tror att namn fungerar, att de kan ändras t.ex. när en stadsdels karaktär ändras. M65 minns att det huvudsakligen bodde äldre människor i Nystan när han var barn, medan K37B som är nästan trettio år yngre säger att hon hade många kompisar där eftersom det bodde många barn i området när hon själv var barn. Stadsdelens karaktär har helt tydligt ändrat sedan den byggdes och detta inverkar också på hur informanterna uppfattar den.

Ibland skiner informanternas attityder gentemot deras hemstadsdelar igenom i intervjuerna. M52 är den av informanterna som starkast identifierar sig med sin egen stadsdel och han säger att känner sig mer som en Högbäckbo än en Nykarlebybo. K24B däremot konstaterar att hon vet att den stadsdel hon växt upp i heter *Haga* men att hon föredrar att säga att hon bor i *Centrum*. K49 vet att hon bor i det som brukar kallas *Kyrkoby* men säger att hon inte vet var gränserna för stadsdelen går. K45 bor på *Källbacken* och menar att det absolut är en stadsdel man pratar om. K27 har växt upp i *Nygård* som också är den stadsdel hon känt bäst till och där hon känt sig hemma, men har märkt att den ändrat mycket sedan hon var barn. K37 uttrycker åtskilliga gånger under intervjun starka känslor för olika platser och namn. Hon uttrycker också stark tillgivenhet till en stadsdel som inte är hennes hemstadsdel.

Värnamo har betytt mycket för mig för jag tyckte att det var ett vackert namn och dessutom hade vi ett potatisland där. (K37)

Tack vare den lista jag använde under intervjuerna fick jag också kännedom om attityder till namn informanterna inte självmant nämnde. M51 påstår sig känna till namnet *Rajäkern* men säger sig inte använda det medan K24 använder det hela tiden. K37 känner till namnen *Kyrkoby*, *Jeansborg* och *Kampen* men förklarar att hon inte använder dem. *Kampen* är ändå ett namn hon lärt sig använda efter att *Konstskolan* flyttade dit. K27 har också lärt sig namnet *Kampen* i vuxenålder men är bestämt av den åsikten att ”det brukar man inte prata om”. Attityder som denna resonerar jag kring i kapitel 6.3.2.

I kapitel 3.4 diskuterar jag namn som vid en första anblick ser ut som beskrivningar. Nykarleby älv som rinner genom Nykarleby (se *Bilaga 4*) delar staden i två halvor. Namnet *Andra sidan ån* är ett namn som taget ur sin kontext främst påminner om en

beskrivning; i sin kontext framträder dock dess karaktär som namn. HÖ, K27, K37B, K24, M52B, K24B, K37 och M43 benämner den sida av älven som ligger på motsattsida från centrum sett för *Andra sidan ån* och M38 omtalar den som *Andra sidan älven*. Alla dessa informanter betonar att det bara kan handla om den sidan av älven.

Det [är] ett begrepp när man skall förklara något, det är alltid bara samma sida, man är så rotad. (K37B)

En av högstadieläroverna (HÖ) berättar att hon bor på den sidan av älven och att hon också kallar den så. M38 befäster detta med ett konstaterande.

Där bodde vi, så funkar det nog ännu idag, det [att den kallas så] beror på att den sidan byggdes senare. (M38)

K27, K24, K24B och M52B framhåller också att det bara kan handla om den ena sidan. Det är bara K37 och M43 som är något osäkra på hur saken förhåller sig. M43 påstår att uttrycket *Andra sidan ån* är beroende av vilken sida man står på. K37 är lite osäker på hur det egentligen hänger samman:

Andra sidan ån är hela andra sidan, från Juthasvägen mot Högbacken, ... men jag vet inte hur det är för andra, vi pratade bara om det, inte om Seminarieområdet eller Gamla stan eller nånting, den här sidan [centrumsidan] var 'jär' eller 'stan'. (K37)

Eftersom så gott som alla informanter som nämner namnet *Andra sidan ån* mycket bestämt påpekar att det bara kan handla om den ena sidan, även informanter som bor/bott på den sidan (HÖ, M38, K37B), anser jag att *Andra sidan ån* och *Andra sidan älven* definitivt bör behandlas som namn. Namnen har också gett upphov till humoristiska namnvarianter som *Rätt sida* och *Fel sida*. Dessa diskuterar jag i kapitel 6.3.3.

5.2.2 Byggnader

5.2.2.1 Bostadshus och övriga hus

I det här kapitlet diskuterar jag hur det inofficiella namnskicket på hus i underkategorierna till *Bostadshus och övriga hus* ser ut, hur husen fått sina namn och vad informanterna kallar dem. Först diskuterar jag småhusen, sedan höghusen, radhusen och flerfamiljshusen och sist byggnader avsedda för djurhushållning.

Hela kategorin har 202 belägg; de två överlägset största underkategorierna är *Småhus* med 75 belägg samt *Höghus, radhus och flerfamiljshus* (i fortsättningen *Höghus*) med 76 belägg. *Byggnader avsedda för djur(hushållning)* har 11 belägg. Gruppen *Övriga hus* (40 belägg) består av byggnader som inte bildar någon s.k. naturlig kategori. De kan inte entydigt hänföras till någon av de kategorier som finns i denna grupp (se kap. 5.1.2). Underkategorierna *Småhus* och *Höghus* innehåller ett så stort antal belägg att jag kunnat upptäcka mönster i namnskicket bland dem. När jag ansett det vara nödvändigt har jag räknat belägg för att peka på vissa mönster. Dessa två underkategorier är de enda i hela materialet som består av ett så stort antal namn att detta varit möjligt.

Artefakterna utgör en stor del av staden och är något av det mest synliga i gatubilden. Därför är det inte överraskande att många av dem namngetts. Marianne Blomqvist (1997: 37–48) har skrivit om namn på hus i Helsingfors och om hur husen namngetts och Paula Sjöblom (2000: 373–392) om namn på husbolag i Åbo. Även i mitt material återfinns några namn på husbolag. Dessa namn används i mitt material främst av informanterna M52B och K24, far och dotter. Familjen driver ett företag i fastighetsbranschen och det är föga överraskande att informanterna använder namnen på bostadsbolagen när de talar om höghusen i staden. Den här typen av namn förekommer endast bland de namn som finns i kategorin för höghus.

I kapitlet om socioonomastiken påpekade jag att socioonomastiken koncentrerar sig på namnbrukaren medan den traditionella onomastiken koncentrerar sig på namngivaren. Dessa två aspekter är svåra att hålla åtskilda och när jag närmar mig namnen i mitt material märker jag att diskussionen ofrånkomligt kretsar såväl kring

namnbrukaren som namngivaren. Eftersom de flesta namnen i mitt material är inofficiella namn och en del av dem existerar endast inom en bestämd målgrupp är ofta namnbrukaren samtidigt namngivare. Av den här orsaken är jag tvungen att betrakta namnbrukaren delvis också som namngivare.

De inofficiella namnen på byggnaderna har bildats enligt olika mönster och ibland har samma hus fått flera namn av olika namngivningsgrunder. Det vanligaste sättet är att uppkalla ett hus efter den som bor/bott i det eller den som äger/ägt det. Också den som byggt huset, dess användningssyfte, dess egenskaper och utseende samt dess läge fungerar som grund för det inofficiella namnet. Den i Nykarleby födde skalden Zacharias Topelius namn avspeglas i några bostadsbolags officiella namn. Namnen förekommer i materialet i former som *Topelica* och *Topeliusbrinken*.

Av småhusen har majoriteten (59 belägg⁷) fått sitt namn enligt den/dem som bott i huset eller ägt det. Motsvarande siffra bland höghusen är betydligt lägre (5 belägg). Nästan uteslutande är dessa namn bildade till efternamnet på ägarna/invånarna och de står mestadels i genitivform. I bägge kategorierna förekommer namnen antingen som enledade, t.ex. *Sunds*, *Harjulins* och *Grundfeldtska* eller som tvåledade i kombination med någon av lederna *-huset*, *-gården* eller *-villan* (i betydelsen 'sommrastuga'), t.ex. *Engas huset*, *Grundfeldtska gården* och *Schantzska villan*. I enstaka fall används för småhusen hela namnet på den person som bott i huset, t.ex. *Majson Castréns*. Också förnamnet på en person kan fungera som förled: *Mildrids huset*. Byggmästarens namn syns i namnen *Lövas huset* och *Lövhyddan* som namn på ett hus som en byggmästare vid namn Löv byggt. Huruvida namnen är bildade enbart till personnamnet eller i kombination med någon av de ovannämnda andra lederna hör hemma i en annan typ analys. En sådan ligger utanför det fokus min undersökning har och av den orsaken går jag inte närmare in på frågan.

Många av husen som uppkallats efter den som bott i huset har bytt namn när någon annan flyttat in i huset (*Frostes*, *Frostes huset* > *Souranders*, *Souranders huset*, *Souranderska huset*) eller när bostadshuset fått en annan funktion (*Pensars*, *Pensars*

---

⁷ De antal belägg jag anger gäller det specifika mönster jag belyser. Eftersom samma byggnad kan ha flera inofficiella namn som bildats enligt olika mönster, blir antalet exempel ofta större än det totala antalet namn hela underkategorin.

huset, Pensarska huset > Kyrktuppen ('café med namnet Kyrktuppen'), *Kyrktupphuset*) och har då namngetts enligt husets användningssyfte. Det hus som bland annat kallas *Majson Castréns* har många namn bildade till lektor Maria Castréns namn på olika sätt (*Majson Castréns, Castréns huset, Spela-Fias stugan, Spela-Majas stugan*). Som namnet *Spela-Majas stugan* antyder, har ägarens (smek)namn och yrke⁸ också fungerat som namnmotiv. M57 poängterar dock att han inte tror att folk faktiskt använde namnen.

Det [Spela-Fia och Spela-Maja] tror jag inte på att många använde, under hennes livstid skulle ingen ha kallat henne så. Alla kallade henne bara Fröken Castrén. Hon har blivit populär efter sin död och då har folk tagit henne till sig och börjat kalla henne för *Majson*, hon hette egentligen Maria. (M57)

Blåbärs-Ainas och *Klock-Heick* är andra exempel där yrket och smeknamnet gett upphov till husnamn.

Husets användningssyfte har fungerat som namnmotiv betydligt oftare bland höghusen (40 belägg) än bland småhusen (6 belägg). Skillnaden är inte överraskande: många höghus har nämligen en affär eller ett företag på nedersta våningen och bostäder ovanför. Företaget har då fått låna ut sitt namn åt hela huset, t.ex. *Torghallshuset, Tandläkarhuset* och *Ärkkihuset* ('hus där R-kiosken finns'). I en del fall har verksamheten upphört men namnet lever kvar som beteckning för hela huset, t.ex. *Alkohuset, Heidis* ('affär som hette Heidis') och *Gamla Döbelnhuset*. Huset kan tidigare ha varit i annan användning och det kan ännu synas i det nuvarande namnet, t.ex. *Knarkon* ('tidigare internat för seminaristerna') och *Konstskolan*. Denna typ av namn kommer en del av informanterna ihåg, men de använder dem inte nödvändigtvis längre.

En liten andel av småhusen (6 belägg) och höghusen (2 belägg) har namngetts efter en egenskap eller ett utseende huset har. Som framkommit tidigare i studien betonar flera av informanterna att de inte använder gatunamnen när de orienterar sig i staden utan att de istället tar fasta på vad som finns på en viss gata. Att det finns hus som namngetts utgående från utseendet kommer säkert till nytta i positioneringssyftet.

---

⁸ Maria Castrén var organist.

Husets färg är den vanligaste namnmotivet och informanterna nämner *Gröna huset*, *Blåa huset* och *Vita huset*. *Gröna huset* ligger i den absoluta stadskärnan och nämns av drygt hälften av informanterna medan *Blåa huset* och *Vita huset* ligger en bit från kärncentrum och omnämns ett par gånger. Övriga exempel på namn som uppkommit utgående från husets utseende är *Huset med de många fönstren*, *Tegelhusen* och *Pepparkakshuset* som enligt K37 kallades så ”för att det såg så sagolikt ut”.

Var byggnaderna är belägna avspeglas också i namnen på byggnaderna, (4 belägg för småhusen, 6 belägg för höghusen). K70 nämner *Aderstu* och *Nästgårds*, som var granngårdar till den gård hon växte upp i. K37B betecknar sitt föräldrahem som *Juthasvägen*. Bland höghusen finns t.ex. *Staketgatan* som betecknar två höghus på gatan med samma namn.

Belägg som kan uppfattas som namn på bostadsbolag återfinns jag enbart bland höghusen (14 belägg). Här inkluderar jag alla namn som informanterna använder som om de vore namn på bostadsbolag. Två slag av namn märks: dels de som samtidigt utgör fastighetens gatuadress, t.ex. *Västra Esplanaden 4* och *Jakobstadsvägen 1*, dels namn som har anknytning till Zacharias Topelius, t.ex. *Zacharias* och *Topeliusbrinken*.

Speciellt bland namnen på småhusen finns exempel på namn som är bekanta för en stor del av informanterna, men också namn som nämnts endast av enstaka informanter. Möjligen är dessa namn bekanta även i vidare kretsar men de har i första hand nämnts av informanter som själva bor nära dessa hus. Om det kommit på tal tror jag att långt flera informanter hade namngett sina grannhus. Om de här husen inte ligger centralt kan det hända att andra informanter inte känner till namnen. De flesta hus som många informanter har nämnt ligger i centrum av staden. Det vore intressant att med hjälp av individuella kartor som visade vilka namn de enskilda informanterna kan, undersöka om informanternas namnkunnande koncentreras till något särskilt område. En sådan undersökning har Komppa, Mallat och Pitkänen (2000: 330–354) gjort i Pälkäne där de undersökt informanternas namnkunnande genom att med prickar på en karta markera alla orter informanterna kan.

Två slag av namn dominerar bland namnen på byggnader avsedda för djur. Av de totalt 11 beläggen i kategorin består fem belägg av namnet *Stallet* och två av *Farmen*. De fem varianterna av *Stallet* har tillsammans med namnen *Hanséns stallet*, *Tavast* och *Åminne stallet* sex referenter. *Stallet* används alltså om fem olika stall och alla informanter nämner det enbart en gång och endast med en referent. Namnet *Farmen* förekommer två gånger, även det med två olika referenter. Informanterna talar alltså om *Stallet* som om det bara fanns ett stall och att de av den orsaken inte behöver specificera det. Det här beror antagligen på att det i deras tankevärld bara finns en möjlig referent. (Se kap. 6.2.5).

5.2.2.2 Offentliga byggnader

Kategorin *Offentliga byggnader* innehåller sammanlagt 96 belägg som fördelar sig på fem underkategorier. Jag kommer speciellt att diskutera kategorierna *Myndigheter och kommunala byggnader* samt *Skolor*. I materialet finns 23 belägg för namn på myndighetsbyggnader och 34 för namn på skolor.

Namnbyggningsmönstren i dessa kategorier är annorlunda än för bostadshus, vilket inte är överraskande eftersom detta är andra typer av hus. Namnen på myndighetsbyggnaderna syftar så gott som uteslutande på verksamheten/myndigheten (se kap. 5.1) i byggnaden, t.ex. *Polisstationen*, *Ämbetshuset*, *Biblioteket*. Ibland förekommer flera namn för samma ort (*Polisstationen*, *Poliskammaren*, *Polishuset*, *Kammaren*) och även äldre beteckningar för myndigheter dyker upp (*Sockenstugan*, *Kommunalgården*). En del namn har en mycket officiell karaktär (*Ämbetshuset*, *Byggnadskontoret*, *Brandstationen*), medan andra namn har en betydligt mer inofficiell karaktär (*Bibban*, *Kammaren*). Namnbyggningsmönstret är mycket enhetligt och namnen informativa. Här lyser varken påhittighet eller humor igenom i namnen på samma sätt som bland namnen på bostadshusen. Att döma av de neutrala namnen verkar det som om informanternas förhållande till dessa institutioner är tämligen neutralt. Den totala avsaknaden av namn med negativ klang kan eventuellt bero på att informanterna inte delgett mig namn som ironiserar över myndigheterna. I andra kategorier i materialet

förekommer däremot ironi i namnen, t.ex. i *Lyckliga gatan* för ett bostadsområde och *Socialfallshuset* för två av stadens hyreshus. Jag har också hört folk på finska använda t.ex. *Arvauskeskus*⁹ ('gissningscentral') för *Terveyskeskus* ('hälsovårdscentral') där attityden till ifrågakvarande myndighet mycket tydligt framställs i de likadant klingande namnen, men sådana belägg saknas alltså i mitt material. Att använda negativt klingande namn på myndigheter kunde tänkas vara ett tacksamt sätt att få visa sitt missnöje över myndighetens verksamhet. Av informanternas kommentarer kan jag inte sluta mig till om denna typ av namn inte existerar i deras namnbruk eller om de valt att undanhålla dem i intervjuerna.

För att vara en stad med knappt åttatusen invånare finns det många skolor och skolbyggnader i Nykarleby. I motsats till myndighetsbyggnaderna är namnskicket bland skolorna mycket heterogent. Denna kategori är en av de få i mitt material där ett finskspråkigt namn (*Metsäkulman koulu*) förekommer. Här finns också exempel på såväl officiella namn (*Skogsparkens skola*) som mer inofficiella (*Folkis*). Också ett företagsnamn (*Prevex*) får beteckna en skola som är inhyst i den byggnad där företaget tidigare verkade, vilket pekar på att tidigare namn kan fortsätta syfta på samma ort även om den ursprungliga namnbäraren försvunnit. I kategorin finns också exempel på namn vars referenter inte entydigt är skolor, men som nog är starkt förknippade med skolor. *Folkhögskolans elevhem* syftar på ett internat medan *Arbetscentralen* är en enhet som sysselsätter utvecklingsstörda. Jag anser dem ändå ha anknytning till utbildning och därför diskuterar jag dem inom ramarna för denna kategori.

Nykarleby seminarium som utbildade folkskollärare, verkade i staden åren 1873–1971 (Cavonius 1984: 5). Hälften av informanterna nämner seminariet när det nuvarande skolområdet kommer på tal. En del tenderar att använda namnen *Semi* och *Seminariet* ännu i dag, även om seminariet inte existerat på 35 år. M52 och M57 är två av dessa och de förmedlar i sina kommentarer viss stolthet över att seminariet tidigare fanns i Nykarleby.

Jag säger fortfarande Semi, det gör nog lite äldre människor. (M52)

---

⁹ Exemplet är mitt eget.

Äldre människor och människor som kommer från annat håll talar om Seminarieområdet. (M57)

Där seminariet fanns, finns numera *Nykarleby högstadieskola* och *Topeliusgymnasiet i Nykarleby*. De omnämns i mitt material som *Högstadiet*, *Gymnasiet* och *Topeliusgymnasiet*. Eftersom dessa två skolor är de enda i sitt slag i staden finns det endast en möjlig referent för vardera och bruket av namnen *Högstadiet* och *Gymnasiet* förefaller naturligt.

Ett flertal skolor benämns med flera olika namn i materialet. Ofta är det frågan om det officiella namnet på skolan (*Normens skola*) eller ett namn som liknar det officiella namnet (*Kristliga folkhögskolan – Kristliga Folkhögskolan i Nykarleby*, *Topeliusgymnasiet – Topeliusgymnasiet i Nykarleby*), men även kortformer och avledningar av namnen (*Normen*, *Folkhögskolan*, *Folkis*, *Gymnasiet*). Den byggnad som ligger på skolområdet och som kallas *Residenshuset* av hälften av informanterna, är ett hus med många namn: *Knarkon*, *Knarken*, *Schantzens huset*, *Sarlins*, *Vita huset*. Åtminstone de tre första syftar på husets historia som internat och rektorsbostad under seminarietiden. I staden finns även ett annat hus som fungerat som internat för seminaristerna och som också kallas både *Knarkon* och *Knarken* (se kap. 5.2.2.1). Informanterna är eniga om att det ena huset kallades *Knarkon* och det andra *Knarken* – en del har starka åsikter om vilket som kallas vad, men åsikterna informanterna emellan går ofta isär. Andra känner till bägge namnen men kan inte säga vilket som kallades vad. Enligt M65 kom namnet *Residenshuset* till efter att seminariet slutade och huset blev en del av högstadieskolan. Om namnen *Knarken* och *Knarkon* har informanterna olika uppfattningar. M57 säger sig inte ha någon aning om varför husen kallas så medan K89 tror att det är pojkarna som bott där som gett upphov till namnet.

Det är ju sådana namn [*Knarken* och *Knarkon*] som pojkar hittar på. (K89)

Hon syftar antagligen på komiskt klingande ortnamn överlag eftersom hon också kommenterar andra namn på detta sätt (se *Malaysia* i kap. 5.2.5). M65 påpekar att han inte kan uttala sig i frågan huruvida namnen *Knarken* och *Knarkon* uppstått för att man skulle kunna skilja husen åt men påpekar att det fanns militära högsångar i

sovsalarna ”och det ju ett knirrande och knarrande”¹⁰. Att elevhemmet skulle ha haft knarrande sängar eller att man kunde höra seminaristerna klaga över något är inte långsökt.

5.2.2.3 Affärsbyggnader

Inom kategorin *Affärsbyggnader* kommer jag att analysera underkategorierna *Mataffärer* (8 belägg), *Restauranger* (6 belägg), *Banker* (4 belägg) samt *Kiosker och servicestationer* (15 belägg). Det speciella med dessa kategorier är att de alla har få belägg men ännu färre referenter – samma ort har med andra ord många olika namn.

Det finns tre mataffärer i Nykarleby och de har alla blivit omnämnda i intervjuerna. Referenterna är alltså tre till antalet medan antalet namn är hela åtta. Två av affärerna ligger vid torget, i den absoluta stadskärnan, medan den tredje ligger vid stadens norra utfart. Affärerna vid torget – *Torghallen* och *Spar inn* – tillhör varsin kedja och har relativt länge funnits på samma ställe och haft samma namn¹¹. Affären vid utfarten – *S-market* – har däremot bytt namn och kedja upprepade gånger under de senaste åren, vilket återspeglas i att informanterna ger flera olika namn och också kommenterar namnen. *Torghallen* och *Spar inn* benämns med dessa namn men omtalas också som *Tora* /tåra/ och *Spar*. Speciellt *Torghallen* nämns av många informanter och M65 påpekar att ”det är ju på något vis ett begrepp” och enligt M51 fungerar butikerna i ganska hög grad som sociala mötesplatser.

Den tredje affären heter nuförtiden *S-market* men omnämns med varianter av det gamla namnet: *Spar-Ostro* och *Ostro*. Dessutom påpekar K24B att man i hennes familj skämtsamt kallar affären för *Spar ut*, som motsats till *Spar inn* (se den tidigare diskussionen på s. 31 och i kap. 6.3.3). K24 har däremot övergått till det nya namnet *S-market*. Affärens namnbyten skapar dock förvirring och medan K24 tycker att det

---

¹⁰ *Knarka* v. knarra, gnälla, gnissla. Terjärv, Pedersöre-Purmo, Petalax m.fl. enligt *Ordbok över Finlands svenska folkmål* 3.

Knark s. 1) knarrande; knarrande ljud, (numera bl. i vissa trakter, bygdemålsfärgat) 2) knot, "knorrande"; klagan, (betecknar föråldrad betydelse eller användning) enligt *Svenska Akademiens ordbok* (<http://g3.spraakdata.gu.se/saob/>).

¹¹ *Spar inn* har dock efter intervjuerna, under hösten 2007, bytt namn och kedja.

varit naturligt att övergå till det nya namnet hävdar hennes far, M52B, att det är svårare.

Så länge det var Spar sa vi att vi for till Ostro, då for vi antingen till Spar-Ostro eller Ostrocenter [intilliggande järnaffär], Spar-Ostro kallade man ofta bara Ostro. Men jag säger nog att jag far till S-Market nuförtiden, det kom helt naturligt. (K24)

Det är svårt att komma ihåg att säga S-market, det är tungt ... det [Spar-Ostro] brukar jag säga fortfarande. (M52B)

Både K24 och M52B nämner namnet på den intilliggande järnaffären Ostrocenter när matbutiken S-market kommer på tal. Det framgår inte helt tydligt när de avser mataffären, när de avser järnaffären och när de avser båda två. Snarare verkar de syfta på hela affärskomplexet. Här blir kontextens betydelse mycket tydlig och tack vare den torde det inte uppstå missförstånd i samtalssituationer.

Underkategorin med namn på restauranger har sex belägg med enbart en referent. Det rör sig om namn och namnvarianter på samma lokal där olika restauranger verkat; med andra ord har även namn på tidigare restauranger nämnts. Den restaurang som idag finns i lokalen heter *Nykarleby värdshus*. Namnet *Värdshuset* som finns i materialet är ett sekundärt inofficiellt namn bildat till det officiella namnet. De övriga beläggen *Mickes inn*, *Rävgrytan*, *Sandbergs* och *Döbeln* är namn på tidigare restauranger.

Informanterna har inte kommenterat namnen *Mickes inn*, *Rävgrytan* eller *Sandbergs* på ett sätt som tyder på att de fortfarande skulle använda något av namnen. *Sandbergs* är egentligen inte ett tidigare namn på restaurangen utan informanten K89 syftar på den familj som drev restaurangen när den hette *Döbeln*. *Döbeln* däremot verkar vara det namn som starkast lever kvar bland informanterna.

Det heter ju Nykarleby värdshus nuförtiden, men det kallas nog Döbeln i folkmun. (K27)

M52B som tyckte det var svårt att komma ihåg det nya namnet *S-market* är inne på samma linje även här.

Det [Döbeln] säger jag fortfarande om värdshuset, det är svårt att komma ihåg att säga Nykarleby värdshus. (M52B)

På basis av detta kan jag konstatera att *Döbeln* är det namn som starkast lever kvar bland informanterna och är ett namn som existerat länge. Informanternas ovilja att använda det nya namnet kan vara en reaktion på de täta namnbytena – när de väl vant sig vid ett namn vill de hålla fast vid det och när de använder det vet alla vad som avses. Detta s.k. referentbyte är karaktäristiskt för namn. Fem informanter (K27, K45, K24, M52B och M52) har nämnt *Döbeln* med avseende på restaurangen. Ytterligare fyra informanter (M57, M51, K52 och K70) har använt namnet *Döbeln* om ett höghus ett par kvarter bort. Ingen har nämnt namnet och avsett bägge orterna, utan de använder istället parallella namn, t.ex. *Gamla Döbeln* och *Gamla Döbelnhuset* (M52B). Här kan jag igen anta att det är kontexten som avgör och att informanterna nog kan förstå vad någon annan avser även om personen i fråga använder ett annat namn än de själva (se kap. 6.2.5).

I likhet med underkategorin *Restauranger* innehåller underkategorin *Banker* flera namn (4 belägg) men enbart en referent. Att enbart en bank kom på tal kan inte förklaras med att det endast skulle finnas en bank. På samma sätt som det finns fler än en restaurang i Nykarleby finns det också fler än en bank. Den bank som nämnts kan möjligtvis vara den bank informanterna använder, samtidigt som den är en av de större bankerna och ligger i en korsning i stadens absoluta centrum. Den kan därför också uppfattas som ett centralt riktmärke i staden och dess trappa är populär som samlingsplats för ungdomar, och även vuxna informanter (K37B, M38) påpekar att det var där man samlades i deras ungdom. Banken kallas kort och gott för *Banken*, men även varianter med bankens namn förekommer: *HAB*, *Föreningsbanken* och *Nordea*.

Underkategorin *Kiosker och servicestationer* följer samma mönster som restaurangerna och bankerna vad gäller antal belägg och referenter. Antalet belägg är 15 medan antalet referenter är 6 stycken. Den kiosk som står på stadens torg är den som har flest namn och figurerar bland informanterna med namnen *Kombikiosken*,

Kombi, Mini-Uno, Lill-Uno, Torggrillen och *Torgkiosken*¹². Ungefär hälften av informanterna använder namnet *Kombikiosken*, och även om det inte varit officiellt namn på kiosken på ett antal år verkar det envist leva kvar. Det existerade dock länge som namn och är ett exempel på att informanterna gärna använder de namn de är vana vid. Högstadieläverna nämner endast namnet *Mini-Uno* vilket i sin tur kan peka antingen på att det är det enda namn de känner till på kiosken eller på att de snabbt anpassar sig till nya namn. Namnen *Torggrillen* och *Torgkiosken* som är beskrivande används endast av M43 och verkar uppkomma spontant under intervjun när informanten i fråga behöver ett namn för grillen. Inom den traditionella namnforskningen skulle dessa inte anses vara (etablerade) namn, men i min undersökning tolkar jag dem som namn. Denna spontana typ av namn uppstår när en person behöver namnge en ort för att kunna tala om den med andra och den kan senare övergå till att bli ett etablerat namn.

5.2.3 Förbindelseleder

I kategorin *Förbindelseleder* diskuterar jag underkategorierna *Gator, vägar och stigar* (i fortsättningen *Gator*) som har 35 belägg, *Gathörn och andra samlingsplatser* (i fortsättningen *Samlingsplatser*), 14 belägg samt *Broar*, 10 belägg.

Bland gatorna finns flera utfarter nämnda (t.ex. *Norra utfarten, Södra utfarten, Kovjokivägen, Vasavägen, Munsalavägen*). Officiella gatunamn förekommer (*Jakobstadsvägen, Topeliusplanaden*) med inofficiella paralleller (*Jeppisvägen, Esplanaden, Espen*). I materialet återfinns såväl inofficiella namn som är bekanta för en stor del av informanterna (*Kärleksstigen*) som inofficiella namn som existerar endast för en liten krets människor (*Gamlavillsvägen, Genvägen*).

Utfarterna fungerar naturligtvis också som infarter till staden och det är perspektivet som avgör hur de betecknas. Informanterna verkar se på dem främst som utfarter.

---

¹² När jag i augusti 2006, d.v.s. tio månader efter intervjuerna besökte Nykarleby noterade jag att kiosken fått nya ägare och nytt namn och nuförtiden säljer kinesisk mat. Med tanke på att kiosken byter namn så ofta är det inte förvånande att informanterna använder många olika namn för samma kiosk.

Var de bor i förhållande till utfarterna inverkar säkerligen också på hur och med vilken frekvens de talar om vägarna. Enligt M38 var *Vasavägen* ett viktigt namn för honom.

Det [Vasavägen] dominerade i min bekantskapskrets, det handlade ju om vilka riktningar man kom från. (M38)

K27 påpekar om *Jeppisvägen* att det är så man kallar Jakobstadsvägen. *Topeliusesplanaden* är den gata som kunde betraktas som huvudgata i Nykarleby. Den går genom hela staden och övergår i den norra respektive den södra ändan till det som av några informanter betecknas som *Norra utfarten/Jakobstadsvägen/Jeppisvägen* respektive *Södra utfarten/Vasavägen*. Innan Topeliusesplanaden fick sitt namn hette de två gatorna som bildar esplanaden Västra och Östra Esplanaden men K45 framhäver att *Esplanaden* länge funnits som namn.

Det [Esplanaden] sa man både när det hette Östra och Västra och nu när det heter Topeliusesplanaden. (K45)

Enligt informanterna finns det två olika småvägar som kallas *Kärleksstigen*. Sju informanter avser en gångstig som löper parallellt med älven och två informanter avser en stig utanför centrum. Ingen av informanterna nämner bägge kärleksstigarna medan jag personligen skulle kalla bägge stigarna för *Kärleksstigen*. Den enda informanten som ger ytterligare information kring den av kärleksstigarna som ligger utanför centrum är K27.

Kanske är det stigen som går ut till Kärleksstenen? (K27)

Frågan syftar kanske på att hon själv inte använder namnet men att det är bekant för henne. Det här diskuterar jag grundligare i kapitel 6.2.4. Var den andra kärleksstigen ligger verkar förvirra två av informanterna, men de har samma uppfattning om dess läge.

Kärleksstigen har vi haft stora meningsskiljaktigheter om – min syster och jag var övertygade om att det var den som trädgårdsmästare Sandström anlade ... [på den sida av älven som kyrkan ligger på] och var helt övertygade, men vi fick ju nog ge oss för Kärleksstigen gick på andra sidan ån och var en stig som burkarna [seminaristerna] gick längs. (K45)

För mig är det den som går från Kyrkbron till Lilla bron, väster om älven, ... vi grälade om det i höstas eller i somras med konfirmanderna när vi skulle gå från Folkis till kyrkan och en del sa att det är ju på andra sidan, men nog tror jag att vi kom till att det är det här som är Kärleksstigen. (M51)

K37B nämner två namn som antagligen bara använts i hennes familje- och kompiskrets.

Gamlavillsvägen är ett begrepp i vår familj, eftersom vi hade haft en sommarstuga där ... , men jag tror den heter Andrasjö strandväg. (K37B)

Genvägen kallar K37B en väg som numera är igenvuxen men som hon tillsammans med sina barndomsvänner cyklat längs på 70- och 80-talen.

Banktrappan är namnet på en samlingsplats som lyfts upp av tolv informanter och, naturligt nog är det en trappa utanför en bank i centrum (se kap. 5.2.2.3) som avses, och av kommentarerna framgår att det främst är ungdomar som samlas där och att det inte är eller åtminstone har varit tillåtet för vem som helst att gå och sätta sig där.

Den var oftast för de lite tuffare ... det var trappan där man satt och halvt frös ihjäl. (K24)

Där satt alla de stora tjejerna och killarna och man bara väntade på när man själv skulle få sitta där, det har säkert alla tänkt. (K37B)

Det var mest flickor, tror jag, jag skulle aldrig ha satt mig där, det var t.ex. för offentligt om man skulle smygröka, det var nog mera flicksak. (M38)

Där samlas ungdomar på vår- och sommarkvällar, det har inte varit min samlingsplats. (M73)

M52 frågar sig vad trappan kallas nuförtiden och konstaterar att den har haft många namn beroende på vilken bank som funnits just då. K27 bekräftar detta när hon nämmer namnen *Föreningsbankstrappan*, *Meritatrappan* och *Nordeatrappan*. *Banktrappan* är det namn de flesta informanter nämner och det är ett namn som inte tar ställning till vad banken i huset heter.

Flera av informanterna nämner under intervjuerna något gathörn, men inget av namnen *Bankhörnet*, *Wiks hotellhörnet/Elhörnan*, *Apotekshörnet*, *Souranders hörnet* eller *Kyrkhörnet* har fler än två belägg. Detta är något överraskande, med tanke på att de kunde utgöra naturliga träffpunkter i centrum. Flera av namnen är dock sådana som de flesta informanter torde känna till när de hör dem, eftersom de är beskrivande och delvis avslöjar läget. Ett undantag utgör möjligtvis *Wiks hotellhörnet* (M65) (som parallellt omnämns som *Elhörnan* av K24B). Namnet *Wiks hotellhörnet* syftar på att ett hotell vid namn *Wiks hotellet* tidigare fanns i den byggnad som ligger i gathörnet. De flesta informanter kallar dock huset *Gröna huset*. Hotellet har inte existerat på några årtionden och det är inte överraskande om yngre informanter som inte är insatta i stadens historia inte känner till namnet. *Elhörnan* kunde däremot vara ett namn som informanterna kan tänkas känna till – även om det omnämns av endast en informant – eftersom det finns en elaffär i det aktuella gathörnet. På motsvarande sätt torde alla informanter som känner till *Souranders huset* också känna till *Souranders hörnet*. Mer om detta i kapitel 6.2.4.

Gemensamt för de flesta samlingsplatser är att deras läge är entydigt och att de är belägna i centrum av staden. Beteckningen *Kämppä* för en samlingsplats skiljer sig från de övriga i och med att informanterna ofta påpekar att det funnits flera *kämppä*¹³. Informanternas kommentarer kring namnet ger delvis motstridig information angående hur de uppfattar namnet. K24, K27, M43, M52 och M65 påpekar att *Kämppä* funnits på många ställen och ger exempel på några.

---

¹³ *Kämppä* från finskan: 'barack', 'lya' (Suomi-Ruotsi Suursanakirja WSOY 2004, 2.uppl.). Enligt Ainiala (2003: 215) kan ett språkligt uttryck vara såväl ett proprium som en appellativ (exempel ur mitt material: *skolan* – *Skolan*, *torget* – *Torget*) beroende på hur talaren och lyssnaren uppfattar dem. Ett propriums viktigaste egenskap är att individualisera medan appellativen klassificerar. Huruvida ett namn är ett proprium eller en appellativ är kontextberoende (Ainiala 2003: 215). I kapitel 6.2.5 går jag närmare in på denna diskussion medan jag här enbart resonerar kring *Kämppä*.

Det fanns ett nära oss, men det brann ner. (K27)

Det fanns ett där, där Erik Bergman är född. (M43)

Det finns många kämppä, vi hade ett kämppä där nära Uno. (M52)

M57 som är lärare till yrket berättar att han en gång letat efter en elev och att han sedan hittade honom ”i ett kämppä bakom Frihemmet”. Samtidigt ger M38 ett täckande svar som kunde tänkas gälla även för de andra informanterna:

Det fanns alltså här på Bergstigen och där fanns ett förfallet, gammalt hus, det söps ganska friskt och röktes. Det var det ena, men vi försökte ju skapa andra träffpunkter, de hette alla kämppä av någon anledning ... det var alltså så att det uppstod ett nytt när ett gammalt dog bort. I minnet finns det konkurrerande kämppän men i realiteten fanns det inte det. (M38)

Det centrala i resonemanget kring flera referenter för namnet *Kämppä* är just det att det i realiteten aldrig finns flera möjliga referenter åt gången, medan det i namnbrukarens minne nog finns flera. Möjligtvis använder informanterna *Kämppä* på ett appellativt sätt nu, eftersom de i efterhand är medvetna om att det fanns flera kämppä. Jag betvivlar dock att det diskuterades appellativt när informanterna befann sig i den verkliga situationen där det verkligen fanns endast en möjlig referent för orten vid tillfället. Då torde *Kämppä* ha använts som ett proprium, d.v.s. som ett egennamn. Detta resonemang kretsar kring hur namnen kan ha använts tidigare och eftersom jag i första hand vill undersöka hur namnen används nu går jag inte djupare in på resonemanget.

De tre broarna som korsar älven i centrum av staden har alla benämnts med flera olika namn under intervjuerna. Dessutom har en bro utanför centrum, Hängbron, nämnts. Den gångbro som ligger vid Kraftverket omnämns som *Lilla bron*, *Kraftverksbron*, *Dammbron*, *Nybron* och *Gångbron*. Bron vid kyrkan kallas *Stora bron* och *Kyrkbron* medan bron som ligger vid Juthbacka kallas *Juthbackabron* och *Nya bron*. I viss mån kan förvirring kring namnen skönjas och i informanternas svar lyser deras åsikter kring namnen starkt igenom. Speciellt om namnen *Stora bron* och *Kyrkbron* finns starka åsikter (se kap. 6.3.1). Nästan hälften av informanterna

nämner namnen *Lilla bron*, *Kraftverksbron* och *Dammbron*, och ibland nämner samma informant flera av namnen. K27 påpekar att hon väljer vilket namn hon använder beroende på vem hon talar med.

Hemma har vi kallat den för Kraftverksbron men jag tror att den i dagligt tal oftare kallas Lilla bron, men jag pratar om Kraftverksbron ifall jag vet att den jag pratar med också använder namnet. (K27)

K24 är av den åsikten att *Kraftverksbron* är ett namn som icke-Nykarlebybor kan tänkas känna till och det använder hon när hon pratar med någon som inte känner till staden. M51 kommenterar namnen på broarna på ett sätt som avslöjar att det råder förvirring kring namnen.

Förr hette det Lilla bron och Stora bron och sedan var det någon som tyckte att det är bron vid Juthbacka som är Stora bron för den är ju större och bredare. Andra sade att Stora bron har hett Stora bron och det ska den få heta, men jag säger Lilla bron och Kyrkbron, men vad säger jag om den där tredje? Juthbackabron kanske, jag skulle tro det, Nya bron. (M51)

Det verkar dock klart att informanterna kan göra sig förstådda sinsemellan, oberoende av vilket namn diskussionspartnern använder. En del av namnen är sådana de känner till men inte själva använder, vilket framgår av följande kommentarer.

Dammbron skulle jag aldrig säga själv men det vet jag att min farmor använde. (K24)

Kraftverksbron kallar man också för Lilla bron, så hette det förr, men nog kan jag ju säga Kraftverksbron, eller jag vet inte, nog säger jag väl Lilla bron. (M52)

Alla som är från Nykarleby kallar den för Stora bron fast de nu döpt den till Kyrkbron, det hittade de på när de hittade på Juthbackabron. (K89)

Dammbron, nää-ä, det är Lilla bron. (K37)

5.2.4 Grönområden och idrottsanläggningar

I detta kapitel om *Grönområden och idrottsanläggningar* diskuterar jag namn i underkategorierna *Parker och trädgårdar* (13 belägg) och *Idrottsanläggningar* (11 belägg).

I materialet finns påfallande få kommentarer om grönområdena. *Floraparken* omnämns av femton informanter och hör till de namn i materialet som fått flest belägg överhuvudtaget, men samlar trots det endast en handfull kommentarer. De flesta kommentarerna är opersonliga och består av fakta. K45 påpekar exempelvis att hon känner till *Fåfången* tack vare historiska rundvandringar. M57, K89 och M52B upplyser om att *Fåfången* var en ”onödig” trädgård med onödiga växter där man satt i skydd av buskar och att det därför var populärt bland unga par. Nuförtiden finns dock endast en stenmur kvar. M57 påpekar också att det som nuförtiden kallas *Floraparken* är detsamma som tidigare hetter *Fåfången* men att hela parken bytte namn när man placerade ut Viktor Malmbergs florastaty i parken. Enligt M57 hette den andra större parken i staden tidigare *Topeliiparken* i genitiv men numera har man övergått till att säga *Topeliusparken*. K45 å sin sida påpekar att hon nyligen av M65 lärt sig att parken fick sitt namn först i början på 1900-talet och att man fram till dess pratade om *Norra promenaden*. M65 upplyser om att *Kuddnäs promenaden* som finns inritad på kartan inte ännu är förverkligad.

De enda någorlunda personliga kommentarerna om parkerna ges av K37 och K37B. K37 berättar att hon tillsammans med sina vänner började gå till *Floraparken* när de var i tonåren. K37B erinrar sig *Topeliusparken* från när hon var väldigt liten och att hon tyckte att statyn i parken var mycket stor och fin. Kapitlen 5.2.1 och 5.2.2 i denna undersökning visar på mångfalden och rikligheten av kommentarer om namn på områden och byggnader där de personliga kommentarerna med åsikter och emotioner varit starkt representerade. Varför lyser denna typ av kommentarer med sin frånvaro angående parker? Parker kunde tyckas vara bland de mest betydelsefulla orterna för avkoppling i en stad, och i en storstad är de säkert det. Avsaknaden av kommentarer i materialet kan tänkas ha sin förklaring i att merparten av Nykarlebyborna bor i småhus med egna trädgårdar och gårdsplaner där de kan koppla av. Många äger dessutom stugor ute i skärgården och kan bege sig ut ur

staden för avkoppling. Parkerna är då av mindre betydelse och uppfattas möjligtvis av informanterna som något som helt enkelt bör finnas i en stad men som inte tillför informanterna något mervärde i sig.

Idrottsområdena i Nykarleby koncentrerar sig enligt informanterna starkt till området kring *Idrottsgården*. M73 och M38 betonar att de i sin ungdom ofta träffade sina vänner i idrottens tecken och M73 tillägger att ungdomar fortfarande träffas kring *Sportplanen*. M52 minns att *Idrottsgården* byggdes när han gick i fjärde klass och att klassen hjälpte till med byggandet på gymnastiktimmarna. Om *Rinken* påpekar han att den byggdes i början på 1970-talet. K37 minns att hon stått där som åskådare ”när de stora pojkarna spelade”. K37B i sin tur säger att det stadion som heter *Skogsvallen* inte fanns när hon var liten och M51 påpekar att namnet slagit igenom för den nya idrottsplanen som är inhägnad.

Det så kallade *Idrottsområdet* består av flera olika planer och en byggnad och det är mycket möjligt att det inte spelar någon avgörande roll för informanterna om de nämner hela området eller någon av planerna och att det viktigaste är syftningen på hela det område där man kan utöva sport. För K45 består *Idrottsområdet* av *Idrottsgården*, *Rinken* och *Sportplanen*. M51 avser med *Idrottsplanen* den äldre idrottsplanen.

Med det [Idrottsplanen] menar man den gamla idrottsplanen, eller det menar jag åtminstone. (M51)

M43 avser däremot den nyare planen när han pratar om samma plan. Den gamla benämner han *Sportplanen*. M52 däremot kallar den gamla planen för *Sportplanen*. Åsikterna om vad det är som egentligen kallas vad går även här i kors och än en gång vill jag betona vikten av kontexten. I praktiken torde det inte ske större missförstånd om vid vilken av planerna man till exempel avtalar ett möte eftersom de ligger intill varandra.

5.2.5 Naturnamn

Av de nio underkategorierna i gruppen *Naturnamn* har jag valt att koncentrera mig på *Stränder* (6 belägg), *Öar och holmar* (13 belägg) samt *Ängar* (9 belägg). Alla nio underkategorierna är små; *Öar och holmar* är med sina 13 belägg den största. I likhet med namnen i kategorin *Grönområden och idrottsanläggningar* är antalet kommentarer till namnen få.

I underkategorin *Stränder* är det speciellt två namn som samlar kommentarer, nämligen *Alisvaj* och *Blåfenan*. Belägget *Blåfenuberget* som finns i underkategorin *Bergsknallar och stenar* har också kommenterats och eftersom det har nära anknytning till *Blåfenan* behandlar jag det undantagsvis i detta kapitel även om jag inte i övrigt behandlar namnen i underkategorin det hör hemma i. *Alisvaj* och *Blåfenan* ligger bägge vid åstranden. De orter de namnger var tidigare populära badstränder, men M73 är den enda av informanterna som badat där, och enligt honom låg orterna ca 200 meter från varandra. Från *Blåfenuberget* kunde man dyka eftersom ån där var bråddjup och där metade man skräpfisk med blåa fenor, därav namnet åtminstone enligt informanterna. I M73:s öron låter namnet *Alisvaj* mycket fint och han frågar sig hur orten fått ett så fint namn. Detta är intressant med tanke på att förklaringen till namnet verkar mycket enkel. M52B och M65 tror att namnet syftar på alarna som finns där som gungar delvis av blåsten, delvis av barnen som klättrade i dem, vilket låter som en rimlig förklaring. För att vara säker på tolkningen borde det göras en etymologisk undersökning eftersom denna förklaring mycket väl kan vara folketyologisk. Det är intressant att ett namn med så enkel förklaring uppfattas som speciellt fint. Med stor sannolikhet är det den dialektala genitivfogen *-i* (se kap. 3.4) som får namnet att låta rytmiskt och fint. Sammanskivningen gör eventuellt namnet ogenomskinligt. K37, M52B, K89 har bara hört talas om *Alisvaj* och *Blåfenan* men vet var de ligger. M52 har en negativ bild av *Alisvaj* eftersom han kommer ihåg att det var ett djupt, strömt och lerigt ställe.

I älven finns ett fåtal öar; en av dem ligger nedanför kraftverket och går under namnen *Madagaskar*, *Malaysia*, *Sumatra*, *Färgaregrundet* och *Gräsgrundet*. Den är inte stor och informanterna ger inte intryck av att den skulle ha varit speciellt betydelsefull för någon av dem eller att det skulle ha varit en plats att vistas på trots

att mängden namn pekar på att den kunde ha rätt stor betydelse. K89 tror att namnet *Madagaskar* är resultatet av att någon varit påhittig.

Det var bara en gräsholme nedanför Ohls, jag vet inte var namnet kommer från, knappast vet någon det, men det var sånt som pojkar hittade på, de är bra att hitta på och sedan blir det fler och fler som säger så. (K89)

M57 tror i sin tur att *Madagaskar*, *Malaysia* och *Sumatra* var namn som ungdomar redan på Topelius tid hittade på medan det enligt M65 var någon – antagligen seminaristerna eller deras lärare – som plockade namnen från en världskarta och började använda dem. M52 är inne på samma linje och förmodar att ön döpts efter att någon tittat på en karta och tyckt att namnet låtit bra. Han tror ändå att ön redan innan hette *Färgaregrundet* för att man färgade tyger där.

I underkategorin *Ängar* finns det nio belägg med totalt fem referenter. *Hugos gårdan*, *Hugos lindan*, *Lilla skuggan*, *Åkes hästhagen* och *Rosas lindan* syftar på två ängar som ligger bredvid varandra. Det förblir lite oklart om informanterna skiljer dem åt eller om de anser dem vara en äng. Det finns sammanlagt 19 belägg för dessa fem namn och ofta har samma informant nämnt t.ex. både *Hugos gårdan* och *Åkes hästhagen*. För K37 som växt upp i närheten har det varit frågan om en viktig lekplats. Hon uttrycker sig ofta mycket känslostarkt om de platser som varit och fortfarande är viktiga för henne och påpekar att den för henne heter *Hugos lindan* och inte *Hugos gårdan*. K24, K27, K45, K49, M51 och M52B uttrycker ingen speciell koppling till orten men vet var den ligger och att den är omringad av en stengårdsgård. För M73 är *Hugos gårdan* synonymt med *Åkes hästhagen* medan t.ex. M57 gör skillnad och berättar att han skämtsamt brukar kalla den av ängarna som för honom är *Åkes hästhagen* för *Lilla skuggan*. I Stockholm brukar han nämligen promenera med sin hund i en park som heter *Stora skuggan* och i Nykarleby promenerar han med den i *Lilla skuggan* (se kap. 6.3.3). M65 påpekar att *Åkes hästhagen* enligt honom egentligen heter *Rosas lindan*.

5.2.6 Andra namn

I kategorin *Andra namn*, som saknar underkategorier, finns sammanlagt 26 belägg. Namnen i den här kategorin är i huvudsak antingen så kallade historiska namn, det vill säga namn som saknar en tydlig referent, eller namn där den tidigare referenten försvunnit (s.k. ”riven referent”). Med oklar syftning avser jag namn med otydlig referent. Här kan det handla om fall där den ursprungliga referenten för ett namn inte längre fysiskt finns kvar, t.ex. när ett hus rivits. Istället för att tvinga in namnen i någon annan kategori har jag placerat dem i denna kategori.

Trots att intervjuerna bandats har jag inte alltid kunnat förstå exakt vad informanterna avsett. När informanterna varit så otydliga angående något namn att jag inte kunnat placera det har det också hamnat i denna kategori.

Exempel på namn i denna kategori är *Tågstationen* och *Stationsparken*. Deras ursprungliga referenter finns inte längre kvar och de har därmed otydlig referent. Samtidigt har jag inte utgående från informanternas svar kunnat tyda var de verkligen fanns tidigare. Namnen *Juthasmonumentet* och *Krigsstenen* finns i denna kategori trots att deras gemensamma referent, ett krigsmonument några kilometer utanför stadens centrum, är mycket tydlig. Deras referent skiljer sig dock så starkt från övriga referenter i övriga kategorier att jag beslutade mig för att placera den här för att undvika att de sticker ut i någon annan kategori.

I kapitel 5 har jag nu redogjort för indelningen av materialet i kategorierna och analyserat ett par underkategorier i varje huvudkategori för att få en inblick i hur informanterna ser på namnen i kategorierna. Analysen i det här kapitlet ger alltså ett tvärsnitt av hur informanterna ser på den enskilda namnen och på namnen överhuvudtaget i en särskild kategori. I kapitel 6 fokuserar jag materialet ur andra synvinklar.

6 Informanternas attityder till ortnamnen – ortnamnen som identitetsmarkörer

6.1 Namn och social identitet i Nykarleby

I detta kapitel behandlar jag svaren på de frågor jag ställde informanterna i början av intervjuerna. Även om frågorna var fem till antalet behandlar jag svaren som tre helheter (identitet, samlingsplatser, användningen av gatunamn) eftersom svaren från frågorna är sammanflätade och ofta samtidigt ger svar på fler än en fråga.

6.1.1 Informanternas identitet som Nykarlebybor

Faktorer som är viktiga för utformningen av informanternas identitet som Nykarlebybor verkar vara att de har växt upp i Nykarleby, att de har gått i skola i staden och att de känner såväl orten som invånarna (K27, K24B). För inflyttade verkar längden på den tid de bott i staden vara identitetsformande. K49 som flyttat in som vuxen påpekar att hon inte riktigt vet om hon känner sig som en Nykarlebybo, trots att hon bott länge i staden, eftersom hon trots allt har en speciell känsla för sin födelseort. K37 och K45 som studerat och bott på en annan ort men återvänt till Nykarleby betonar att känslan av att vara Nykarlebybo blivit starkare efter att de varit borta en tid och sedan flyttat tillbaka.

Att ha varit borta gör att jag när jag kom tillbaka, fast det var svårt, började känna mig som en Nykarlebybo. Jag gillar dels den geografiska litenheten som inte stör mig alls och så tycker jag att det är förtjusande att folk känner varandra. Det är kanske det som gör att jag känner mig som en Nykarlebybo, att folk känner igen mig och pratar med mig och jag blir aldrig anonym. Folk känner också till barnen, det är ett slags social kontroll. Jag har en identitet bland de här människorna. (K37)

Jag känner mig hemma här. Jag har också bott i Vasa och Jakobstad och det som är skönt här i Nykarleby är att ingen gör hemlighet av att man vet allt om alla. Man hälsar, jag vet inte alltid var folk bor eller vem de är, men jag vet kanske att de har barn i samma skola som mina barn går i. Det finns ingen gräddhylla heller, stadsdirektören bor granne med stadens hyreshus, det är jämntjockt. Känslan är skön och avslappnad. (K45)

Också M38 som flyttat från staden för att studera men inte återvänt känner sig hemma i Nykarleby eftersom han är född i staden. Han betonar vikten av

släktbanden och de första uppväxtåren. Han har antagligen också en identitet som ortsbo i sin nuvarande hemstad men förblir ändå till viss del Nykarlebybo.

Jo, nog känner jag ju mig som en Nykarlebybo, inte kommer man ju ifrån det inte. Det är ju staden och rummet, att man haft sina föräldrar där, släktband. Man kommer ju inte ifrån den plats där man växt upp och tillbringat sina första år. (M38)

För M51 som tillsammans med sin fru flyttade till Nykarleby innan barnen föddes var det ett medvetet val att utforma sin identitet som Nykarlebybo eftersom det var viktigt att barnen skulle känna sig som Nykarlebybor.

Nog börjar jag känna mig som Nykarlebybo, vi beslöt när vi kom att vi skulle slå oss ner så att vi skulle få rötter åt våra barn – de är helt och hållet Nykarlebybor. Och jag känner så många människor och är så ett både med staden och folket och församlingen så jag känner mig verkligen hemma och trivs, jag har tagits emot som Nykarlebybo. (M51)

M52 har en identitet som är betydligt snävare än gemene Nykarlebybos och som begränsar sig till den del av staden han är född och uppvuxen i. I Nykarleby är hans identitet alltså mycket snäv men befinner han sig på en annan ort säger han sig vara Nykarlebybo.

Jag känner mig mer som en Högbäckbo än en Nykarlebybo. Om jag befinner mig någon annanstans säger jag nog att jag är från Nykarleby. (M52)

Många av de informanter som kommenterat sin identitet som Nykarlebybor framhåller att det är storleken på staden som bidrar till deras trivsel och att det är viktigt att känna såväl staden som människorna och vara en del av gemenskapen, att vara någon. M52 som säger sig vara mer Högbäckbo än Nykarlebybo känner sig med stor sannolikhet lika mycket hemma i staden som någon av de andra informanterna, men han betonar hur viktig hans egen stadsdel är för honom och att det är där han hör hemma. Denna typ av stadsdelsidentitet har förmodligen större vikt i en storstad där stadsdelsgränserna är tydliga och stadsdelskaraktärerna varierar på ett påtagligt sätt.

6.1.2 Samlingsplatser i staden

På frågor om vilka platser i Nykarleby som känns speciellt viktiga, var Nykarlebyborna samlas nuförtiden och var de samlades förr och om det finns samlingsplatser med dåligt rykte svarar informanterna rätt enhetligt. Jag diskuterar dock inte enbart namnen på samlingsplatserna i det här kapitlet eftersom de diskuteras i kapitel 5.2.3 utan går också in på attityder till själva orterna. För vuxna verkar det inte finnas särskilt många självklara mötesplatser i staden medan ungdomarna ofta verkar samlas i stadens centrum. Den enda restaurangen i staden (*Döbeln* i K45:s kommentar nedan), är inget ställe vuxna samlas på och inget av caféerna har öppet kvällstid.

Det finns inte så många spontana platser att samlas på förutom på dagtid på vissa caféer – Lillkungs, där samlas en viss grupp, Esso, förr fanns Kyrktuppen, där samlades man och åt, Topelica, Dö...det heter visst Nykarleby värdshus. Men sen fungerar nog butikerna ganska långt som en social mötesplats, inte har vi ju riktigt någonting, men sommartid möjligtvis torget. Ungdomarna däremot träffas oftare på stan. (M51)

Vi var ett gäng som gick dit [det numera nedlagda caféet Kyrktuppen] och åt lunch, en salig blandning som umgicks och vi gick inte dit för maten utan för sällskapet eftersom många av oss jobbar ensamma. Men i och med att Kyrktuppen stängdes blev vi husvilla och gänget har skingrats för vinden. Det finns människor man skulle vilja umgås med men man sitter en i varje vardagsrum på lördagkvällarna och hoppas att någon skall dyka in, fast det händer ju inte. Men är man 40+ och ungarna klarar sig själv och man skulle vilja gå på en pub eller ett café så inte känner man ju sig bekväm om man går till Döbeln heller, vi har gjort många försök, men man träffas hemma hos någon istället. (K45)

Enligt M52 samlas ungdomarna främst på torget, vid idrottsområdet och grillen medan det nog skall handla om något särskilt evenemang, till exempel Kulturnatten, för att vuxna människor skall samlas på torget; de flesta vuxna åker helt enkelt ut till sina sommarstugor. Han påpekar också att ungdomarna ofta åker till Jakobstad, men att de om de stannar kvar i Nykarleby står kring traktorerna och bilarna på torget eller håller till vid grillen. M51 poängterar att församlingen har ett café som finns till för ungdomar. Dessutom har idrottsgården viss verksamhet men är vid tiden för intervjun stängd på grund av renovering så ”lite hemlösa är ungdomarna nog”. Ungdomarna samlas också kring banktrappan vid torget eller på estraden på torget

och på gårdsplaner men de byter platser ”för de jagas kanske [bort]”. M38 berättar att han i sin ungdom träffade sina kompisar i idrottens tecken men att de också träffades hemma hos någon. Så länge det fanns servering på busstationen samlades han och hans kompisar också där. Enligt K37 var det vanligt att träffas hemma hos varandra på vintern medan man på sommaren var mycket utomhus. K24 påpekar att det på stan inte fanns något annat ställe att värma sig på än i bankernas bankomatutrymmen och att det var med glädje man såg grillen på andra sidan älven byggas ut. Torget var en bra samlingsplats där man kunde följa med det s.k. traktorrallyt och ”kolla in läget”.

K24 menar att det inte finns några speciella platser där till exempel ”tuffingarna” håller till, dit vanliga ungdomar inte vågar sig. Enligt M51 kan torget dock mitt i natten upplevas som lite otryggt, men i princip är det lugnt i staden:

Jag vet att de som bor väldigt centralt, t.ex. i Björks huset, de ser kanske lite för mycket och de vet att där och där far ungdomarna in där det är lite mörkt, t.ex. bakom Esso, där finns gamla magasin där det är lite skyddat, om de då langar eller byter eller dricker där, fast de dricker nog ganska öppet nuförtiden. (M51)

Högstadiееleverna är av den åsikten att det kan samlas lite ”annorlunda” gäng vid skolområdet på kvällarna men att man nog kan gå dit och att det inte finns några riktigt ökända samlingsplatser i staden eftersom den är så liten. Högstadiееleverna träffas främst vid torget men en av eleverna påpekar att man inte behöver träffas eftersom alla har telefon. Det sistnämnda sades dock med en glimt i ögat.

Även K89 betonar lugnet och tryggheten i staden och påpekar att efterfrågan på tomter och lägenheter är stor eftersom unga människor märkt att det är tryggt för barnen att växa upp i Nykarleby.

6.1.3 Användningen av gatunamn

Hur väl stadsborna i allmänhet och informanterna i synnerhet känner till gatunamnen i staden varierar en hel del. För till exempel K27 och K89 har det varit väldigt viktigt att lära sig gatunamnen, men K27 är medveten om att alla inte behärskar dem

lika väl som hon och då anpassar hon sig efter samtalspartnern. För K89 var det ett medvetet val att lära sig gatunamnen när hon i början på 1940-talet flyttade in till staden.

Jag förklarar vägen ganska långt utgående från gatunamnen, men alla kan kanske inte gatunamnen lika bra som jag, så då blir jag ju tvungen att förklara till exempel var någon bor. (K27)

Att lära mig gatunamnen var något av det första jag gjorde när jag kom till stan på 1940-talet. Jag färdades runt i stan och läste skyltarna. Jag tror nog att det finns folk som kan gatunamnen, men många förklarar var platserna ligger istället för att ange den exakta adressen. Jag försöker använda gatunamnen men gatunumren kan jag inte och så förklarar jag vid behov var orten ligger; var man t.ex. vänder. De nyaste gatunamnen kan jag dock inte. (K89)

K70 och M38 är två informanter som inte fäster särskilt stor uppmärksamhet vid gatunamnen utan istället orienterar sig utgående från till exempel var någon bor eller var någonting finns. M38 påpekar att han aldrig använt gatunamnen särskilt mycket och K70 menar att det i hennes tankevärld helt enkelt inte handlar om gatunamn. För M38 är riktmärken och positioner det viktigaste.

Jag undrar om vi någonsin överhuvudtaget använde gatunamn, det är nog ur den synvinkeln man skall närma sig det hela, alltså hur man tänkte i Nykarleby, vad som *fanns* på den gatan, vem som *bodde* på den gatan, jag vet inte ens idag vad de där gatorna heter. Möjligen den gata som man använde namn på var Västra Esplanadgatan men den kallade man ju bara Esplanaden. Badhusstigen var ett gatunamn man tvingades lära sig, det sa man faktiskt. --- Det handlade om att ha riktmärken, positioner. (M38)

M57 poängterar att gatunamnen inte användes när han var yngre men att stadsborna i högre grad använder dem nuförtiden och att de också vet vem som bor på vilken gata. Två av högstadieläverna berättar att de kan gatunamnen väldigt bra eftersom de jobbat som reklamutdelare. M73 är av samma åsikt som M57 och förklarar att det är få äldre Nykarlebybor som känner till gatunamnen.

Adresser och gatunummer, det är det få äldre Nykarlebybor som känner till, man förklarar var folk bor, jag bor vid Blåbärs-Ainas. Hon som ägde tomten hette Aina Jakobsson men hon sålde bär på torget och fick sitt smeknamn därifrån. (M73)

K37B påstår sig märka en viss förändring i sitt eget bruk av gatunamnen i Nykarleby efter att hon bott i Åbo en tid.

Jag kunde inte gatunamnen som liten, men Bankgatan var en gata jag lärde mig snabbt, det var ett naturligt namn eftersom det fanns tre banker på den gatan. Jag visste inte alltid vilken gata som låg var men jag visste ju nog var t.ex. mina kompisar bodde. Nuförtiden använder jag gatunamnen mera, men inte skulle jag kunna placera ut alla gator nu när jag ser på kartan. När jag flyttade till Åbo var det ett måste att lära sig gatunamnen, då blev det så, men här i min egen stad kan jag dem sämre, det har inte varit nödvändigt. (K37B)

K37B gör en mycket viktig iakttagelse i denna kommentar då hon poängterar att hon var tvungen att lära sig gatunamnen när hon flyttade till en ny, för henne obekant stad (i detta fall Åbo). Utan lokalkännedom är man ofta hänvisad till att orientera sig utgående från gatunamn och andra namn man kan läsa på kartor eller skyltar. Har man däremot lokalkännedom har man en möjlighet att orientera sig enbart med hjälp av de inofficiella namnen och till exempel förklara vägen för någon genom att beskriva vid vilket hus man skall vända eller vilken park man skall korsa och med andra ord utgå från namn som inte finns att läsa i stadsbilden. Detta gör att man kan röra sig i en stad utan att vara beroende av planenamnen.

Enligt M57 saknade vägarna i det som tidigare utgjorde Nykarleby landskommun namn och det var först efter kommunsammanslagningen 1975 man började planera området. Han betonar att gatunamnen har blivit allt viktigare och att det är ytterst viktigt att de är rättstavade. Ett dödsfall i Nykarleby uppmärksammades på riksnivå för några år sedan när *Källbackgatan* i Nykarleby förväxlades med *Källbacksgatan* i grannstaden Jakobstad och ambulansen inte kom fram i tid. M57 påstår sig använda gatunamnen ofta eftersom han tycker att gatorna i Nykarleby har så vackra namn:

Här finns egentligen bara en onödig gata, Bankgatan. Här saknas t.ex. Storgatan och Lillgatan som givetvis fanns före branden, men jag har alltid varit fascinerad av att gatorna har en historisk koppling, som Bangatan¹⁴. (M57)

---

¹⁴ Bangatan har anknytning till den tågbanan som tidigare gick genom staden.

Stadsborna använder namnen i staden på olika sätt beroende på om personen de talar med kan förväntas ha samma referensramar som de själva eller inte. Man kan alltså välja mellan att använda gatunamnen eller att beskriva var orterna ligger. K27 berättar att hon när hon pratar med någon ofta vet vad personen kan för namn och därefter kan avgöra vilka namn hon skall använda. K70 kompletterar med att konstatera att ifall samtalspartnern har lokalkännedom kan man ta fasta på stora saker som till exempel *Stora bron*. Saknar samtalspartnern lokalkännedom måste man förklara vägen på ett helt annat sätt. Även skillnader mellan infödda och inflyttade stadsbor kan upptäckas. M51 som själv är inflyttad påpekar att man nog skall vara infödd för att behärska namnen på alla stadsdelar.

6.2 Namn inifrån: informanterna kategoriserar

I detta kapitel diskuterar jag förutom informanternas namnkunnande också huruvida det finns ett passivt namnförråd eller inte. Dessutom resonerar jag kring ortnamn som används endast av en handfull namnbrukare samt hur informanterna förhåller sig till nya namn jämfört med namn de är vana vid.

6.2.1 Namnkunnande samt attityder och associationer till namnen

Vilka namn en informant kan verkar i stor grad vara beroende av var han eller hon bor eller har bott och rört sig som barn eller vilka hobbyer och yrken han eller hon har eller har haft.

K37B flyttade till Nykarleby som tonåring och hade före det endast tillbringat somrarna vid sommarstugeområdet *Andra sjön*. Det här syns i hennes namnförråd; många av namnen betecknar orter i just det området och hon påpekar själv att många av de orter hon kan namnet på finns kring Andra sjön. För henne är *Andra sjön* ett betydligt vidare begrepp än för många andra Nykarlebybor; många avser troligtvis närmast den allmänna badstranden. Hon säger sig också ha ett mer känslomässigt förhållande till Andra sjön än till centrum av staden.

Att ens hobby eller yrke påverkar ens namnförråd ger K24 och M52B exempel på. K24 rör sig ofta till häst och kan därför många namn i utkanten av staden dit man lättast kommer med häst. Fastighetsköparen M52B kan betydligt fler fastighetsnamn än de flesta andra. Dessa två är far och dotter och de kan i stor utsträckning samma namn; ofta handlar det om namn som ingen annan av informanterna nämner. Att de övriga informanterna inte nämner dessa namn säger naturligtvis inte direkt något om huruvida de kan namnen eller inte, men det är fullt möjligt att namnen faktiskt har en mycket liten brukarkrets och endast används av dessa två personer samt deras familjemedlemmar.

K37 uttrycker sig mycket starkt, såväl positivt som negativt, angående namn och orter som är viktiga för henne eller som på något sätt berör henne.

Det [Banvallen] har jag inga känslor för, där var vi aldrig. (K37)

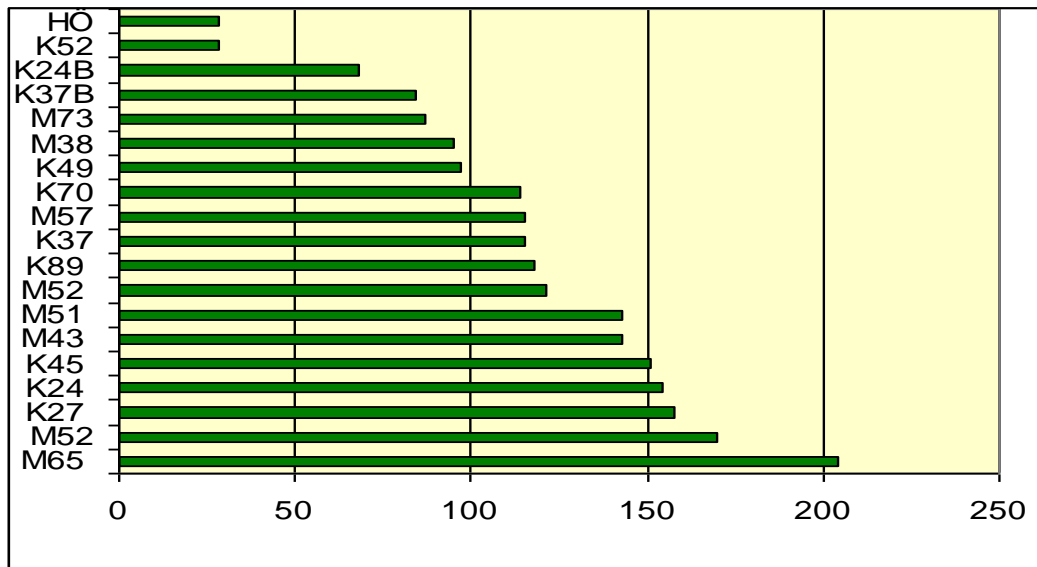
Jå, det [Rumppeli] känner jag till, men det använder jag inte för jag tyckte att det var ett *fruktansvärt* fult ord. (K37)

Det [Värnamo] har betytt mycket för mig för jag tyckte att det var ett vackert namn, och dessutom hade vi ett potatisland där. (K37)

Namnkunskapen är ofta bunden till den generation informanten tillhör. Äldre informanter kan vanligtvis många namn som inte längre används, men som användes under deras barn- och ungdom. Det här gör att det insamlade materialet innehåller parallella namn där en del namn inte längre används i dagligt tal, men som de äldre informanterna sökte fram ur minnet. En del av de namn som de yngre stadsborna använder känner å andra sidan inte de äldre till.

6.2.2 Hur många namn kan informanterna?

Informanterna kan olika antal namn och med hjälp av *Figur 3* nedan vill jag peka på några iakttagelser jag gjort. Siffrorna på x-axeln pekar på hur många namn informanterna kan. Beteckningarna på y-axeln representerar informanterna.

Figur 3. Antal namn per informant.

Det blir mycket tydligt att informanterna kan eller minns olika många namn. M65 är den informant som kan överlägset flest namn (204) medan HÖ och K52 kan minst antal namn (28). Även i övrigt är variationen i antal namn per informant mycket stor men den är i sig inte särskilt intressant. Intressant är däremot att även informanter som kan relativt få namn eller åtminstone återfinns bland de informanter som kan minst antal namn ändå hör till de informanter som kommenterat namnen aktivast och tydligast framför sina åsikter och attityder. M38 (95 namn) och K37B (84 namn) har jag citerat flitigt och de har haft åsikter om mycket. M43 som placerar sig relativt högt på listan (143 namn) har däremot inte alls bidragit med kommentarer i samma utsträckning. Det blir alltså tydligt att ett stort namnförråd inte är det avgörande i den här undersökningen utan att det främst är kommentarerna i samband med namnen som är det viktiga. Att M38 och K37B så ofta och rikligt kommenterat sina belägg kan bero på att de tack vare sina yrken är vana att tala och att framföra sina åsikter (och undervisa) – M38 är universitetsdocent och K37B lärare.

Utgående från *Figur 3* kan en småskalig jämförelse göras i relation till ett par av de hypoteser Zilliacus (1973: 98) redogör för i studien *Synvinklar på ortnamn* (se kap. 4.1). Enligt den första hypotesen kan äldre personer flera namn än yngre och enligt den andra kan män åtminstone vissa slags namn bättre än kvinnor. Min tabell visar tydligt att informanterna kan olika många namn, men den visar samtidigt att de äldre informanternas ortnamnskänedom inte är större än de yngres. Utgående enbart från tabellen kan jag inte kommentera huruvida de manliga informanterna kan ”vissa

slags namn” bättre än de kvinnliga. Däremot framgår det tydligt att det inte uppstår någon skillnad mellan könen i förhållande till antalet namn som de kan.

6.2.3 Vilka orter har fått flest belägg?

Antal belägg per namn varierar stort och det är till exempel bara knappt 5 procent av namnen som har 12 eller fler belägg (det namn, *Torget*, som mest frekvent kommit på tal har nämnts 18 gånger) medan drygt 10 procent av namnen har 7–11 belägg. Den allra största delen av namnen, det vill säga drygt 80 procent, samlar endast 1–6 belägg. Av dessa är det en så stor andel som 45 procent som endast fått 1 belägg.

Antalet belägg avslöjar inte allting om hur stor betydelse namnen har, men det ger åtminstone en fingervisning om vilka namn som kan betraktas höra till ett ”allmänt namnförråd” i Nykarleby. En titt på de namn som fått flest belägg (nämnda av minst 12 informanter) avslöjar att alla fem huvudkategorier finns representerade i gruppen. Detta överraskar mig något eftersom jag inte hade förväntat mig att namn från kategorierna *Grönområden och idrott* och *Naturnamn* hade varit representerade bland de mest frekventa namnen. Av namnen i kategorierna *Områden* och *Byggnader* hör ungefär dubbelt fler namn till de mest frekventa jämfört med namnen i de tre övriga kategorierna. I gruppen ”mest frekventa” finns från kategorin *Områden* representanter för centrala platser i staden (*Torget*) liksom för stadsdelar (*Rajakern*, *Nystan* och *Källbacken*). Bland byggnaderna lyfts centrala byggnader i staden (*Gröna huset* och *Bergfeldts huset*) och orter som verkar vara särskilt betydelsefulla för ungdomarna i staden (*Uno* och *Kombikiosken*) fram. De viktigaste förbindelselederna är enligt antal belägg de tre broarna i staden (*Lilla bron*, *Stora bron* och *Juthbackabron*) samt stadens huvudgata (*Esplanaden*). Även ungdomarnas populära samlingsplats *Banktrappan* ryms i toppen. Bland grönområden och idrottsanläggningar lyfts *Floraparken* och *Idrottsgården*, *Rinken* och *Banvallen* fram. Att *Floraparken* är med bland de mest frekvent nämnda namnen förvånar eftersom namnet i övrigt (liksom de andra namnen på grönområdena) samlat få kommentarer (se kap. 5.2.4). Bland naturnamnen hör *Ån* till de namn som omnämnts

mest frekvent. Namnet används antagligen frekvent eftersom ån är mycket centralt belägen i staden och invånarna ofta korsar den.

Detta ger en inblick i vilka namn som används mest frekvent av informanterna. En del namn, t.ex. *Stadsbastun*, hör till en förgången tid där den ursprungliga referenten inte längre existerar. Trots det finns namnet med bland de mest frekvent nämnda namnen. Den allmänna bastun var tidigare en betydelsefull del av det sociala umgänget och kanhända har namnet nämnts ofta när informanterna tänkt tillbaka på gångna tider. Det är knappast ändå ett namn som informanterna frekvent använder i sin vardag numera. Men trots att det i materialet kan förekomma ett eller annat namn som inte längre används i vardagen torde denna redogörelse ändå peka på vilka typer av namn som används mest frekvent.

6.2.4 Aktivt och passivt namnförråd

Informanternas svar fick mig ibland att fundera på huruvida det finns något man kunde kalla ett passivt namnförråd eller inte. Detta väckte ytterligare frågor, som till exempel hur man orienterar sig med hjälp av namn man inte känner till. I synnerhet i samband med namnlistan jag använde som hjälpmedel konstaterade informanterna att de kunde tänka sig var en viss ort ligger men att de inte riktigt kunde placera den. Informanterna kunde också ställa direkta frågor om var en viss ort ligger men då handlar det naturligtvis inte längre om något passivt ordförråd utan snarare om okunskap samt en vilja att lära sig något nytt.

Med passivt namnförråd eller namnminne föreställer jag mig att informanterna å ena sidan med hjälp av namnlistan kunde komma ihåg att nämna namn de annars inte skulle ha nämnt men det kan å andra sidan också handla om att de när de stöter på ett främmande namn kan sluta sig till vilken ort det handlar om. Med andra ord kan det antingen handla direkt om påminnelse eller om något som kunde jämföras med ett passivt ordförråd. Kommentarererna i samband med namnen på listan visar dock att det inte fungerar så här enkelt. Informanterna ställer ibland frågor när de stöter på ett namn de inte känner igen och ibland gissar de sig till vilken ort det handlar om. Det

händer också att listan friskar upp minnet angående vissa namn de använt förr men senare glömt. Här vill jag understryka skillnaden mellan namn informanterna endast glömmer bort att nämna och namn de faktiskt glömt bort och som de enbart kan komma ihåg när de påminns om dem och minnet stimuleras. Ibland händer det att informanterna säger sig känna igen ett namn av den orsaken att de med hjälp av ledtrådar i namnlederna kan dra slutsatser om var orten i fråga ligger. Ett exempel på detta är *Joupersparken* som enligt M65 anlades för ett par år sedan. Där den ligger fanns det tidigare en fabrik vid namn *Joupers* och numera finns där en gata som heter *Joupersgatan*. Även om det är länge sedan fabriken försvann lever namnet kvar i ett gatunamn vilket gör att människor som inte känner till fabriken ändå kan sluta sig till vilket område det handlar om och tvärtom; de som kände till fabriken kan gissa sig till ungefär var parken finns. Tack vare sin slutledningsförmåga kan de möjligtvis omedvetet tycka att de känner till namnet även om de i verkligheten inte gör det och inte heller använder det. Det är slutledningsförmågan jag i första hand skulle vilja påstå har att göra med passivt namnförråd.

Följdfrågan till detta är hur informanterna orienterar sig med hjälp av de namn de känner till och hur de orienterar sig med namn de tror sig känna till. Hur skulle informanterna reagera ifall någon försökte stämma träff vid en av dessa orter? Skulle de utan vidare gå till den ort de tror att det handlar om eller skulle de först kontrollera vilken ort det handlar om?

6.2.5 Samma ort, flera namn – olika orter, samma namn

I materialet finns flera exempel på såväl orter med flera namn som olika orter med samma namn. Majoriteten av namnen är dock sådana som endast syftar på en ort och som saknar parallella namnvarianter. I kapitel 3.2 gav jag exempel på en av broarna i stadens centrum som av informanterna kallas *Lilla bron*, *Kraftverksbron*, *Dammbron*, *Nybron* och *Gångbron*. På samma sätt syftar namnen *Döbeln*, *Liljedahls huset*, *Liljedahls*, *Lokalförsäkringen*, *Wallendahls*, *Color center*, *Döbelnhuset*, *Gamla Döbeln* samt *Gamla Döbelnhuset* på samma hus eller delar av samma hus. Namnet *Döbeln* kan samtidigt syfta på ett annat, närbeläget hus. Detta beror på att den restaurang som gett upphov till namnet *Döbeln* verkat i bägge husen – först i det

hus som parallellt kallas *Liljedahls huset*, sedan i det andra. Namnet lever kvar i samband med bägge husen men ingen av informanterna som nämner namnet syftar på båda.

Om namnbrukarna med ett namn aldrig syftar på mer än en ort borde det inte uppstå problem i kommunikationen om även samtalsparterna syftar på samma ort med ifrågavarande namn. I samma familje- eller bekantskapskrets kan man anta att namnbrukarna använder samma namn för samma ort eftersom de antagligen också har ett behov av att prata om samma orter, och i exemplet *Döbeln* kan man hitta en liten fingervisning som tyder på detta: M52B och K24, far och dotter, avser med namnet *Döbeln* bägge Liljedahls huset. Enbart ett exempel räcker naturligtvis inte för att kunna dra några slutsatser men man kan möjligtvis ana sig till en tendens. Det att ingen av informanterna som nämnt namnet *Döbeln* syftar på mer än ett hus kunde antas vara den grundläggande förklaringen till hur det fungerar när samma namn kan syfta på flera olika orter. Precis som med homonymer och synonymer i språket är kontexten och referensramarna naturligtvis avgörande, men om ett namn för en enskild namnbrukare endast kan ha en referent finns inget rum för missförstånd. Oavsett om ett namn i mitt material kan ha flera olika referenter behöver det inte ha det i namnbrukarnas värld och namnbrukarna är kanske inte ens medvetna om att namnet bland andra namnbrukare har en annan möjlig referent. Informanterna i min undersökning är således inte nödvändigtvis medvetna om att andra informanter har andra referenter än de har för ett och samma namn.

Hur håller namnbrukarna reda på namnen och deras referenter? Utan tvivel uppstår det situationer där det sker missförstånd men mestadels torde kontexten vara till hjälp för att förhindra detta. Dessutom lär sig namnbrukare i samma umgängeskrets vad en annan namnbrukare refererar till med ett visst namn. En som till exempel regelbundet umgås med K24 kan lära sig att hon med namnet *Stallet*¹⁵ alltid avser sitt eget stall även om diskussionsparten har en annan referent för samma namn.

Namn av typen *Stallet* i ovanstående exempel leder mig in på diskussionen huruvida denna typ av namn verkligen kan klassificeras som namn, det vill säga om de är

---

¹⁵ I materialet finns hela fem olika referenter för *Stallet*.

proprier eller appellativer (se kap. 5.2.3). Zilliacus (1989: 16) beskriver hur namn uppkommer i en tänkt situation där nybyggare slår sig ner på ett nytt område; de bor vid ”bäcken” eller ”träsket” och de rör sig kring ”viken” som bäcken rinner till. Platserna blir dominerande orter i sitt slag och i namnbrukarnas språk har de fått heta *Bäcken*, *Träsket* och *Viken*. Informanterna M51 som kommenterar namnet *Rinken* och M65 som kommenterar namnet *Poliskammaren* stärker denna teori genom sina kommentarer.

Det finns bara en rink i Nykarleby så man säger Rinken om den. (M51)

När det endast finns en polisstation i staden går det alldeles utmärkt att säga såhär. (M65)

Det finns gott om exempel på namn av denna typ i mitt material: *Torget*, *Kyrkan*, *Posten*, *Skolan* är några av dem. Namn av typen *Stallet* kan anses vara namn så länge det antingen finns bara ett stall eller när det för en namnbrukare endast finns en möjlig referent och han eller hon inte syftar på t.ex. ett stall i allmänhet. Ainiala (2003: 215) anser att ovannämnda språkliga uttryck kan anses vara individualiserande, d.v.s. propriska, när såväl talaren/talarna som lyssnaren /lyssnarna betraktar dem som sådana. Det är dock svårt att i vissa fall göra skillnad mellan proprier och appellativer. Ett namn uppstår först när det används i kommunikation och blir ”gemensam egendom” eftersom t.ex. en stallägare som går ut till sitt stall inte nödvändigtvis uppfattar det som en byggnad med namnet *Stallet*. Dessutom kan *Stallet* referera såväl till själva stallet som till de eventuella hagarna och manegen på samma område.

Zilliacus (1989: 16) påpekar vidare att man namngett orter som inte haft en liknande särställning med sammansatta namn där man fogat en särskiljande bestämning till huvudordet. De har då till exempel fått heta *Nästräsket* och *Långträsk*. I fortsättningen har man kunnat bygga vidare på detta namnförråd och inte varit tvungen att hitta på nya namnidéer för varje enskilt fall. Belägget *Stallet* fungerar som exempel även här. *Ridstallet* är ett exempel på ett namn där en särskiljande bestämning fogats till huvudordet för att skilja det t.ex. från ett travstall.

6.2.6 Egna ortnamn i små kretsar

Det finns ortnamn som används enbart inom informanternas familje- eller bekantskapskretsar. Detta är något informanterna är medvetna om och det känns kanske rentav viktigt att kunna använda namn som ingen utomstående kan identifiera. Det här skapar ett slags grupptillhörighet och gör att användargruppen har något gemensamt som ingen annan har. Det kan också handla om namn som spontant uppstår och antingen sprider sig till en större namnbrukarkrets eller stannar inom den specifika användarkrets som skapade namnet utan att användarna medvetet vare sig försöker sprida namnet eller hindra det från att spridas.

K24B berättar att man i hennes familj skämtsamt brukar kalla matbutiken som tidigare hette *Spar-Ostro* (numera S-market) för *Spar ut*. Namnet bildar således ett humoristiskt namnpar tillsammans med namnet *Spar inn* (se kap. 3.4). Andra namn som enligt informanterna används endast i små kretsar är *Bankettskogen* ('skog med hopphinder i, ett av dem är en s.k. bankett'), *Björkskogen* och *Kottarnas konferens* ('hopphinder') som antagligen används endast av ryttarna som rör sig kring hästsportsområdet. Exemplet är givna av en högstadieelev (HÖ) och K24. K24B använder namnet *Krigsstenen* ('krigsmonument') som namn för *Juthasmonumentet*. *Lilla bryggan* och *Stora bryggan* är namn som K37B säger att hon och hennes barndomsvänner använde och hon tror inte att så många andra känner till dem. I vuxen ålder har hon själv övergått till namnen *Kisors bryggan* för Lilla bryggan och *Andrasjöbryggan* för Stora bryggan som möjligtvis är mer allmänna namn. K37 säger sig minnas att namnet *Village /vilitsch/* användes i hennes ungdom om ett *kämppä* (se kap. 5.2.3) där pojkar som var ett par år äldre än hon och hennes kompisar höll till.

6.2.7 Tidigare namn som lever kvar bland namnbrukarna

Ibland händer det att till exempel ett företag byter namn och att det tidigare officiella namnet eller en inofficiell variant av det lever kvar som inofficiellt namn efter namnbytet (*Spar-Ostro* > *S-market*). Gränsen mellan officiella och inofficiella namn

är med andra ord inte oföränderlig eftersom det finns namn som kan övergå från att vara inofficiella till att bli officiella eller tvärtom. Enligt Ainiala (2005: 13) kan en bar t.ex. namnges med ett namn som tidigare varit inofficiellt och det tidigare officiella namnet på en butik kan bli inofficiellt när affären byter ägare och namn. Namnbrukarna kan fortsätta använda namnet som då blivit inofficiellt.

I mitt material finns flera exempel på såväl fall där informanterna medvetet använder det gamla namnet, även om de känner till det nya, som fall där informanterna använder det gamla namnet men är medvetna om att det finns ett nytt namn som de inte själva kommer ihåg eller känner till. Det finns också informanter som inte är medvetna om att det finns ett nytt namn. Ibland kan den ursprungliga referenten som gett upphov till ett visst namn ha försvunnit medan namnet lever kvar eftersom det inte finns något annat fungerande eller ersättande namn.

I Nykarleby finns ett bostadshus där butiken Alko fanns tills för ungefär två år sedan. Butiken finns inte längre kvar men K24 påpekar att huset nog ändå länge kommer att kallas *Alkohuset*.

Namnet blir kvar en tid, åtminstone tills man pratar med någon som inte om att Alko tidigare fanns där. (K24)

Det är antagligen så att när man som brukare av ett specifikt namn stöter på någon som inte förstår vilken ort man refererar till istället blir tvungen att förklara vad man menar eller att använda ett annat namn. Då är risken också stor att man småningom övergår helt till det andra namnet som kanske är mer aktuellt. Antagligen tänker namnbrukarna inte ens på det faktum att namnmotivet är försvunnet utan kallar huset så för att de alltid gjort det.

Namnet *Döbeln* (se kap. 6.2.7) kan ha två olika referenter men utgående från mitt material finns det för varje informant som nämnt namnet endast en tänkbar referent. Restaurangen som namnet syftar på har ofta bytt namn och hetat bland annat *Rävgrytan* innan den bytte namn till *Nykarleby värdshus* som den hette vid tiden för intervjuerna. Informanterna säger sig ha svårigheter med att börja använda det nya namnet. K27, K45 M52 och M52B påpekar att restaurangen visserligen heter

Nykarleby värdshus nuförtiden men att den i folkmun trots det kallas enbart *Döbeln*. M52B säger att det är svårt att komma ihåg att säga *Nykarleby värdshus*. M51 gör ändå ett försök.

Dö... det heter visst Nykarleby värdshus. (M51)

Kommentaren där han rättar sig själv avslöjar dock att han får anstränga sig för att använda det nya namnet. Han har samtidigt en intressant tankegång som visar att han känner till att också *Liljedahls huset* kan kallas *Döbeln*.

Det är det som också kallades *Döbeln* förr, men jag vet inte om det fått något nytt namn i folkmun. Kanske det blir *Döbeln* igen nu när det [alltså det som numera heter Nykarleby värdshus och tidigare hette *Döbeln*] inte finns längre. (M51)

Informanterna ger många exempel på att de fortfarande använder andra namn än de mest aktuella. K49 berättar om *Kombikiosken* som tidigare stod på torget men säger sig inte veta om den fortfarande kallas så. M51 är också osäker huruvida kiosken som bytt ägare så många gånger fortfarande heter så. Enligt honom har den inte längre samma betydelse som förr eftersom butikerna har öppet till nio på kvällarna. M65 är förvånad över namnet *Björkas huset* och säger att det väl nog är så att folk i allmänhet inte använder namnet *Lövhyddan* om huset längre. M52 tror att det han kallar för *Gamla Jeppovägen* egentligen heter något i stil med *Östra ävägen* men påpekar att det nog är ett namn man inte använder. M51 säger att han fortfarande kallar den byggnad där den finskspråkiga grundskolan för ett antal år sedan fanns för *Finska skolan*. Det framgår inte om han hittills haft behov av ett namn för den nya finskspråkiga skolan men han hävdar att det officiella namnet *Metsäkulman koulu* småningom börjar slå igenom. Det finns alltså gott om namn som envist lever kvar bland namnbrukarna. Kanske är många envisa och inte vill ta ett nytt namn i bruk, kanske behövs det inte eller kanske ett nytt namn helt enkelt behöver tid för att slå igenom. Det ligger dock i stadsnamnens natur att de kan byta referent eller att referenten kan byta karaktär men ändå ha kvar samma namn. Att man trots allt ser ett så snabbt namnbyte bland stadsnamnen beror antagligen på att de till exempel syns på skyltar och dylikt i gatubilden och finns att läsa på kartor.

6.3 Attityder till ortnamnen

I det här kapitlet kommer jag att diskutera hur informanterna reagerar på namn de uppfattar som påtvingade och om de uppfattar vissa namn som mer ”genuina” än andra. Jag kommer också att diskutera den ironi och humor som kommer fram i attityderna till vissa namn.

6.3.1 Ortnamn som uppfattas som påtvingade

Ortnamnen i vår närmiljö är enligt Peter Slotte (1999: 115) något som engagerar oss, och vi upplever det lätt som ett intrång i vår personliga integritet när namn som vi använder byts ut eller ändras. Enligt Slotte är det i princip fråga om sunda reaktioner som tyder på att ortnamnen är en viktig del av vårt ordförråd och vår person. I grund och botten är det vår identitet det handlar om. I mitt material hittar jag en del mycket starka reaktioner på ett par ortnamn i staden. Namnen på broarna i centrum av staden får informanterna att reagera kraftigt.

Bron vid kyrkan kallas *Stora bron* av majoriteten av informanterna och *Kyrkbron* av något färre. Det här avspeglar enligt min bedömning också bruket av de två namnen i verkligheten. Det är i synnerhet namnet *Kyrkbron* som väcker starka reaktioner, medan namnet *Stora bron* är det allmänt accepterade och använda namnet. M52 är den av informanterna som starkast reagerar på namnet, och han uttrycker frustration såväl över namnet som över beslutsprocessen eftersom han anser att *Kyrkbron* är ett namn som av myndigheterna tvingats på Nykarlebyborna.

Jag är lite stressad på det här, de har ju döpt om den här till Kyrkbron och det är ju inte många år sedan, men den ska heta Stora bron. Kyrkbron¹⁶, det är ju den där stenhopen utanför kyrkan. Stora bron har ingenting att göra med det, men någon har malt det i nämnder och de som har gjort det här har ju förstås ingen lokalkännedom och så har de tyckt att det har låtit bra och så har de döpt om det, Stora bron är nog det som gäller. (M52)

---

¹⁶ Med ”kyrkbron” avser M52 själva kyrktrappan. Enligt *Ordbok över Finlands svenska folkmål 1* kan *bro* bl.a. i Nykarleby betyda ’farstubro, låg trappa framför ingångsdörren till boningshus (ev. med farstukvist)’.

Den adresskarta över Nykarleby som jag använt som hjälpmedel namnger ingen av broarna i Nykarleby. Oberoende av hur officiella eller inofficiella namnen är pekar dock M52:s reaktion på hur viktigt ärendet är för honom och att han är upprörd över att något som enligt honom ”alltid” hetat på ett speciellt sätt plötsligt fått ett nytt namn. I det här fallet verkar det dock handla om ett inofficiellt namn som en del stadsbor börjat använda och som sedan uppfattas som ett namn som kommer från myndigheterna.

K89 är av samma åsikt som M52 och menar att alla Nykarlebybor kallar bron för *Stora bron*.

Alla som är härifrån kallar den för det [Stora bron] fast de [myndigheterna] nu döpt den till Kyrkbron som de hittade på när de hittade på Juthbackabron. (K89)

Båda informanterna pratar om att ”de” har döpt om bron, utan att specificera vad eller vilka de avser, men pronomenet anger ett visst avstånd och markerar tydligt att det inte är Nykarlebyborna själva som hittat på namnet. Trots att namnet *Kyrkbron* väcker så här starka reaktioner åtminstone hos ett par informanter finns det andra informanter som nämnt namnet men inte kommenterat det på något sätt. För dem kan det handla om ett namn som finns i deras namnförråd och som de problemfritt kan använda. Det finns också informanter som anser att bron uttryckligen heter *Kyrkbron* och inte *Stora bron*. K37 är ett exempel på detta. När *Stora bron* kommer på tal kommenterar hon det med att ”det är ju Kyrkbron”. M43 är inne på samma linje och tycker att det är konstigt att bron vid kyrkan heter *Stora bron*. Han har kanske accepterat ett namn som han hört användas utan att ifrågasätta det. Hans bruk av namnet *Kyrkbron* kan kanske också förklaras med att han inte talar om den mindre bron med namnet *Lilla bron*, vilket största delen av informanterna gör, särskilt de som även talar om *Stora bron*. Istället använder han namnet *Kraftverksbron*. Detta namn har bron fått eftersom den ligger vid stadens kraftverk. Om man benämner ena bron enligt läget torde det vara logiskt att följa samma mönster också för den andra. M52 som reagerar väldigt starkt på namnet *Kyrkbron* reagerar dock inte alls lika starkt på namnet *Kraftverksbron*. Han säger sig känna till också det namnet men föredrar att kalla bron för *Lilla bron*.

6.3.2 ”Genuina” namn eller inte?

Under intervjuerna stötte jag ofta på attityder om namns ”genuinitet”. Även om jag försökte klargöra för informanterna att jag samlade in namn från såväl ungdomar som vuxna, och att jag var intresserad av både de ortnamn de vuxna hade använt i sin barndom och de namn de använder idag märkte jag förvånansvärt ofta att informanterna tyckte att vissa namn inte var genuina. Å andra sidan förstod informanterna troligen inte att en av de centrala frågorna i min undersökning är olika människors användning av stadsnamn. Vissa informanter ansåg att de personer som använde namnet i fråga helt enkelt inte förstod att det inte var något riktigt namn. Främst märktes denna attityd hos äldre informanter som inte ville acceptera de ortnamn ungdomarna använder eftersom orterna hade andra namn i deras ungdom. Några informanter ansåg att enbart de gamla namnen är de riktiga. Min forskning utgår dock speciellt för inofficiella namn från att det inte finns något som är rätt eller fel utan att det handlar om olika människors namnbruk. Hos yngre informanter syntes denna attityd betydligt mer sällan, men man kunde ibland se att informanterna tyckte att ett namn de använder eller känner till inte alltid är tillräckligt gammalt för att kunna anses vara ett riktigt namn. Ett exempel på det här ger K27 i sin kommentar om *Kampen* där hon uppenbarligen anser att det inte är ett acceptabelt namn.

Det har jag lärt mig först i vuxen ålder men det *brukar* man inte prata om.
(K27)

Som komplement till den här typen av synpunkter förekommer också kommentarer om att ett visst ortnamn inte längre används utan att ett nytt uppkommit i dess ställe. K45 anser att man inte längre pratar om *Liljedahls huset* med det namnet.

Det heter nog inte Liljedahls huset längre, de flesta talar om Döbelnhuset,
Liljedahl har ju varit länge borta ur tiden.
(K45)

M51 kommenterar namnet *Dammbron*.

Jå [det namnet existerar nog], men jag säger Lilla bron.
(M51)

Det pekar på att han kan acceptera namnet och vet vilken bro det handlar om, även om han själv föredrar ett annat. M65 tar avstånd från namnet *Attosbacken* och påstår sig inte använda det eftersom det inte är äldre än fyrtio år. Han är dock medveten om att namnen ändras och menar att det som en del namnbrukare kallar för *Matssons huset* kallar han själv för *Bergfeldts huset*, och han vet varifrån namnet kommer.

De [Matssons] var ju inhysta där en kort tid, där ser man generationerna, hur det ändras ganska snabbt egentligen. (M65)

6.3.3 Humor och ironi

Humor kan också skönjas i informanternas svar. M38 är uppvuxen på den sida av älven som kallas *Andra sidan ån* (se kap. 5.2.1) som är ett område som så gott som uteslutande kallas så även av dem som bor på den sidan. Enligt M38 beror detta på att den sidan bebyggdes senare. Han kallar skämtsamt den sida han är uppvuxen på *Rätt sida* och centrumsidan för *Fel sida*. M52 som är inne på liknande banor påpekar skrattande att de som bor på andra sidan antagligen inte är av samma åsikt. Kanhända kan man här ana något av ett storebrorskomplex eftersom *Andra sidan ån* är byggt senare och på något sätt måste hävda sig gentemot centrumsidan. I mitt material hittar jag nämligen inte ett enda belegg på att informanter som bor på den så kallade stadssidan skulle använda liknande namn. Det närmaste jag kommer i mitt material är K37 som säger att hon använder begreppen *jär* ('här') eller *Stan* för stadssidan och *Andra sidan ån* för den andra sidan.

Informanterna är bra på att komma på humoristiska inofficiella namn på orter. K24B kallar en mataffär för *Spar ut* som motsats till affären *Spar inn* (se kap. 6.2.6). M57 berättar att han under sina besök i Stockholm brukar promenera med sin hund i friluftsområdet *Stora skuggan*. I Nykarleby har han döpt om Åkes hästhagen till *Lilla skuggan* (se kap. 5.2.5).

Ibland lyser ironi igenom informanternas attityder. *Spelanhuset* (se kap. 3.4) kallas parallellt för *Ruttenkämppä* /rotikämppä/. Det lilla huset som står inklämt mellan två större hus är antagligen inte i något gott skick och kallas antagligen precis därför för

Ruttenkämppä. Det har fungerat som replokal för lokala band och kan tänkas ha varit ett kap eftersom det förmodligen inte är lätt att komma över ett motsvarande utrymme för sådana ändamål. Ironin i namnet avslöjar kanske i själva verket en tillgivenhet till huset.

Ironin lyser mycket starkt igenom i följande exempel. I kapitel 6.3.1 diskuterar jag de starka åsikter som namnen på två av broarna i staden väcker. Den tredje bron som är relativt ny ses kanske mer som en del av infarten till staden och väcker inte lika starka reaktioner. M57 är skeptisk till namnet *Juthbackabron* och uttrycker sitt missnöje mot namnet med ironi i rösten.

Den [Juthbackabron] har ju så stor skylt så den måste ju heta så ... (M57)

Han signalerar tydligt att han inte gillar namnet men använder det kanske som ett slags mild protest mot det. K37B markerar sin aversion gentemot det nya bostadsområde som ligger mot *Andra sjön*.

Vi brukar hånfullt kalla det nya området vid Andra sjön för Lyckliga gatan eftersom alla har lika fina hus och lika fina trädgårdar ... Jag skulle *inte* vilja bo där, men det är ett intressant fenomen och jag har helt klart förutfattade meningar. (K37B)

Hennes ironiska ton blir mycket tydlig och något ursäktande försöker hon släta över sin åsikt med att säga att det antagligen är hon själv som har förutfattade meningar.

7 Diskussion och avslutning

Det har forskats rätt mycket i socioonomastik på finskt håll i vårt land medan den finlandssvenska forskningen ännu står i startgroparna; jag är bland de första som, åtminstone med ett stadsnamnsmaterial, har gjort en socioonomastisk undersökning i den här utsträckningen i Svenskfinland. Terhi Ainiala (2005: 23) redogör för hur den finska stadsnamnsforskningen mår och påpekar att det nu finns så mycket basinformation om stadsnamnsbeståndets karaktär att man inte längre i så hög utsträckning behöver analysera själva materialet. Jag antar att Ainiala här specifikt avser den finskspråkiga forskningen. Eftersom den svenskspråkiga forskningen inte ännu kommit igång på bred front måste materialet i sin helhet först analyseras innan forskningen kan gå vidare.

Mitt material har visat sig vara mycket mångsidigt och jag hade kunnat närma mig det ur många olika synvinklar; möjligheterna till analys är alltså många. Nu har jag i kapitel 5 utgått från de kategorier jag indelat materialet i och analyserat namnen i dem. Dessutom har jag i kapitel 6 koncentrerat mig på hurdana attityder informanterna har gentemot namnen och hur de kan förstå varandra trots att de använder olika namn. Jag har inte fokuserat så starkt på informanterna som individer eller representanter för en viss åldersgrupp, men även detta hade varit möjligt. Slotte, Zilliacus och Harling undersökte i studien *Synvinklar på ortnamn* (1973) hur många namn olika informanter kunde. Det skulle inte ha kunnat utgöra den centrala utgångspunkten för min undersökning men hade kunnat vara en intressant jämförelse. Det hade också varit intressant att göra upp användarkartor (se kap. 5.2.2.1) som Komppa, Mallat och Pitkänen (2000) gjort i Pälkäne. Genom att på kartor markera alla de namn informanterna nämnt har de kunnat analysera hur informanternas namnförråd utbreder sig geografiskt. En sådan analys hade varit intressant för att ta reda på huruvida informanterna kan fler namn i närheten av sina hem och om t.ex. arbetsplatsen eller en hobby inverkar på de namn de kan. Kartorna kunde också ha gett svar på i vilken grad informanterna ger vanliga hus i sitt grannskap olika namn, vilket jag tangerar i kapitel 5.2.2.1. Informanterna hade också kunnat delas in i olika åldersgrupper och analyseras utgående från det. Det hade också varit möjligt att indela dem i infödda och inflyttade Nykarlebybor.

Synvinklarna och möjligheterna till analys är många, men för en studie av detta omfång har jag begränsat min analys till det ovan nämnda.

Mitt material med sina 664 belägg är mycket stort och har inte alltid varit lätthanterligt. Det innehåller påfallande många namn som varit svåra att kategorisera eftersom den ursprungliga referenten saknas eller för att referenten av någon annan orsak är otydlig. Dessa s.k. ”gamla” namn är huvudsakligen belagda av de äldsta informanterna som velat föra fram de namn som var viktiga i deras barndom. Ett mindre material hade gott och väl räckt till för en studie av den här storleksgraden och hade också gjort att jag mer konsekvent kunnat koncentrera mig på hela materialet medan jag nu varit tvungen att välja ut vissa delar för analysen. De 25 informanterna har naturligtvis bidragit till ett mycket mångsidigt material. Med den erfarenhet jag har av projektet *Onomastadi* och av mina egna intervjuer skulle jag trots allt, om jag nu började från början, göra färre intervjuer med något färre informanter för att kunna gå djupare in på de enskilda intervjuerna. Jag skulle också föredra att komplettera de individuella intervjuerna med gruppintervjuer eftersom diskussionerna i gruppintervjuerna kunde bli mer varierande och ge olika perspektiv och informanterna kunde hjälpa varandra vidare. Åsikter och attityder kommer kanske tydligare fram i en gruppintervju än i en intervju där jag själv är den enda samtalspartnern i en diskussion där jag försöker hålla mig neutral. I en grupp finns dock risken att en blyg eller försiktig informant inte kommer till tals, men den försiktigheten återspeglades ibland också i mina intervjuer mellan fyra ögon. Fördelen med individuella intervjuer är naturligtvis att det är lättare att koncentrera sig på den enskilda informantens namnförråd och attityder.

Många av de orter som nämns i intervjuerna har många namn (se t.ex. kap. 5.2.2.1). Möjligtvis kan det bero på att informanterna är inkonsekventa och varierar namnen eller att bruket av stadsnamn helt enkelt är instabilt. Ifall de många parallellnamnen beror på instabilitet skulle det vara intressant att se om bruket småningom kommer att stabiliseras. Forskningen om stadsnamn är ung men stadsnamn som företeelse har nog funnits lika länge som människor bott i städer och haft ett behov att tala om orterna i sin omgivning. Det som speciellt märks i mitt material är att orter med många namn dels har parallellnamn som liknar varandra mycket, dels namn med helt

andra namnmotiv. Ett exempel är ett hus som kallas *Grundfeldtska*, *Grundfeldtska gården* och *Grundfeldtska huset* men också *Ritas* och *Mode-Louise*.

Eftersom det ständigt uppkommer nya stadsnamn, såväl sådana som myndigheter och affärsidkare står bakom, som namn som namnbrukarna själva ger upphov till, är variationen i bruket stort. En del namn lever längre än andra och etableras. En del namn lever en kort tid utan att få fotfäste i namnbrukarnas namnförråd.

I kapitel 5 där jag analyserar namnen i de olika kategorierna blir det tydligt att namnen i en del kategorier samlar fler kommentarer än andra och att typen av kommentarerna också varierar; ibland har informanternas kommentarer känslomässigt innehåll och ibland innehåller de fakta. Det finns också många namn på till exempel områden och byggnader (som i vanliga fall kommenterats flitigt) som fått många belägg men knappt några kommentarer. Detta beror antagligen på att namnen är så självklara för informanterna att de inte reflekterar över dem eller ser något behov av att kommentera dem.

Kapitel 6 är det kapitel där jag allra mest koncentrerar mig på informanternas attityder till namnen i Nykarleby och som är mest intressant ur en socioonomastisk vinkling. Jag har bland annat undersökt informanternas identitetsaspekt som Nykarlebybor. Det har också varit intressant att se vilka informanter som kan eller minns flest namn och vilka namn som fått flest belägg i hela materialet. Hypoteserna som Zilliacus (1973: 98) lägger fram visar sig inte stämma på mitt material. Det är dock inte överraskande att hypoteserna inte överensstämmer eftersom de i princip är uppgjorda för olika typer av undersökningar. I mitt material är det till exempel inte så att de manliga informanterna kan fler namn än de kvinnliga eller att de äldre informanterna behärskar fler namn än de yngre. Av *Figur 3* (se kap. 6.2.2) framgår att såväl kvinnor som män och såväl yngre informanter som äldre finns bland dem som kunnat flest namn. Det antal namn informanterna kan eller minns är dock inte det mest intressanta i den här undersökningen men jag har utgående från *Figur 3* kunnat konstatera att antalet namn informanterna kan eller minns inte har något direkt samband med kvaliteten av och kvantiteten på de tilläggskommentarer informanterna ger om namnen.

En blick på vilka namn som fått flest belägg avslöjar – något överraskande – att det finns belägg från alla kategorier bland de mest frekvent nämnda namnen. Mig överraskar det att också naturnamn och namn på idrottsanläggningar och grönområden finns representerade eftersom de i övrigt inte kommenterats särskilt flitigt. Namn på byggnader och områden behärskar föga överraskande denna topplista.

Jag har också undersökt om det finns något som kan kallas ett passivt namnförråd eller inte. Med passivt namnförråd (se kap. 6.2.4) föreställer jag mig att informanterna kan orientera sig också utgående från ortnamn de inte aktivt känner till. Här spelar de namnleder namnen består av en stor roll – de fungerar som ledtrådar med hjälp av vilka man kan sluta sig till var orten i fråga ligger. Hör man till exempel namnet *Torggrillen* kan man även om man inte känner till själva grillen dra slutsatsen att den ligger på eller vid torget. Ytterligare har jag rett ut hur informanterna handskas med namn som för andra namnbrukare möjligtvis har andra referenser än för dem själva (se kap. 6.2.5). En analys av materialet visar också på att det finns namn som endast existerar för en liten användargrupp (se kap. 6.2.6) och att det råder delade åsikter om hur lätt det är att börja använda nya namn som uppkommer när t.ex. affärsidkare och myndigheter ligger bakom (se kap. 6.2.7). En del tycker att det nya namnet på ett naturligt sätt blivit en del av deras namnförråd medan andra tycker att det är mycket svårt att komma ihåg att använda det. Här bör vi dock komma ihåg att det är just det som är det fina med namn av typen stadsnamn – varje individ tillåts ha ett personligt präglat namnförråd som inte måste följa det officiella namnskicket. Stadsnamnen är ofta mer flexibla än andra namn och bruket av dem kan variera också på individnivå. Det som är avgörande är dock att namnbrukarna sinsemellan gör sig förstådda.

Mycket starka känslor väcktes speciellt när namn som upplevs som påtvingade från myndigheterna kom på tal (se kap. 6.3.1). Då uppstod också en *vi-de*-konstellation där informanterna använde prepositionen ”de” om myndigheterna. På detta sätt tog de tydligt avstånd från vissa namn och påpekade att ingen som är Nykarlebybo skulle använda det namnet. Det här visade sig dock inte stämma helt eftersom det namn som av en del informanter föraktas för att det upplevs som påtvingat ingår i andra informanters normala namnförråd. Detta kan ha att göra med att man som

namnbrukare upplever sitt eget namnförråd som något självklart och inte inser eller förstår att det inte nödvändigtvis överrensstämmer med andras, vilket i sin tur kan leda till att man uppfattar namn som andra använder och som avviker från ens eget bruk som felaktiga.

Källförteckning

Tryckta källor

Ahlbäck, Olav, Serenius, Sigtrygg & Strandberg, Einar m.fl. (red.), 1958: *Vasa nation under femtio år*. Vasa nation vid Helsingfors universitet.

Ainiala, Terhi, 2003: Kaupunginnimistön tutkimuksen perusteet. I *Virittäjä* 107: 207–225.

Ainiala Terhi, 2004: Kaupungin paikat ja nimet: Tornion Suensaaren nimistö. I *Virittäjä* 108: 34–54.

Ainiala, Terhi (red.), 2005: *Kaupungin nimet: kymmenen kirjoitusta kaupunkinimistöstä*. Suomen Kirjallisuuden Seura, Helsingfors.

Ainiala, Terhi, 2005b: På väg mot urban namnforskning. I Nyström, *Namnens dynamik*: 13–26.

Ainiala, Terhi & Pitkänen, Ritva Liisa, 2002: Paikannimistöntutkimuksen valinnat: etymologioista sosio-onomastiikkaan. I *Virittäjä* 106: 231–240.

Blomqvist, Marianne, 1997: Husnamn i Helsingfors. I Dalberg & Jörgensen (red.) *Byens navne*: 37–48.

Cavonius, Gösta, 1984: *Nykarleby seminarium Matrikel 1873–1971*. Svenska Finlands lärarförbund och Svenska folkskolans vänner, Helsingfors.

Dalberg, Vibeke & Jörgensen, Bent (red.), 1997: *Byens navne. Stednavne i urbaniserede områder*. Norna-förlaget, Uppsala.

Grünbaum, Catharina, 2001: *Språkbladet*. Bokförlaget DN, Stockholm.

Harling-Kranck, Gunilla, 1990: *Namn på åkrar, ängar och hagar*. Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland nr 565, Helsingfors.

Harling-Kranck, Gunilla, 1998: *Från Pyttis till Nedervetil*. Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland nr 610, Helsingfors.

Huldén, Lars, 2001: *Finlandssvenska bebyggelsenamn*. Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland nr 635, Helsingfors.

Jörgensen, Bent 1999: Den urbane kulturs stednavne. I Wahlberg (red.) *Den nordiska namnforskningen*: 247–252.

Kiviniemi, Eero, Zilliacus, Kurt & Pitkänen, Ritva Liisa, 1974: *Terminologin inom namnforskningen*. Castreanumin toimitteita 8, Helsingfors.

- Komppa, Johanna, Mallat, Kaija & Pitkänen, Ritva Liisa, 2000: Paikannimien käyttö ja osaaminen. Nimitaito Pälkäneen Laitikkalassa. I *Virittäjä* 104: 330–354.
- Korkalainen, Katja, 2005: Puu-Kuopiosta kerrostalokaupungiksi. I Ainiala (red.) *Kaupungin nimet: kymmenen kirjoitusta kaupunkinimistöstä*: 56–87.
- Nyström, Staffan (red.), 2005: *Namnens dynamik. Utvecklingstendenser och drivkrafter inom nordiskt namnskick*. Norna-förlaget, Uppsala.
- Ordbok över Finlands svenska folkmål 1 A-E*, 1982: Forskningscentralen för de inhemska språken, Helsingfors.
- Ordbok över Finlands svenska folkmål 3 Hy-Kyss*, 2000: Forskningscentralen för de inhemska språken, Helsingfors.
- Paikkala, Sirkka, Pitkänen Ritva Liisa & Slotte, Peter (red.), 1999: *Yhteinen nimiympäristömme. Nimistösuunnittelun opas*. Kotimaisten kielten tutkimuslaitoksen julkaisuja 110, Suomen kuntaliitto, Helsingfors.
- Sjöblom, Paula, 2000: Soma, Kärä-Pähkinä ja Junavahti: turkulaisten asunto-osakeyhtiöiden nimet. I *Virittäjä* 104: 373–392.
- Sjöblom, Paula, 2006: *Toiminimen toimenkuva. Suomalaisen yritysnimistön rakenne ja funktiot*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsingfors.
- Slotte, Peter, 1999: Namnproblem i våra kommuner. I Paikkala, Pitkänen & Slotte (red.) *Yhteinen nimiympäristömme*: 115–136.
- Statistisk årsbok för Finland 2005*, Statistikcentralen.
- Suomi-Ruotsi Suursanakirja 2*. uppl., 2004, WSOY
- Viljamaa-Laakso, Marja, 1997: Gatunamn och identitet. I Dalberg & Jörgensen (red.) *Byens navne*: 159–170.
- Wahlberg, Mats (red.), 1999: *Den nordiska namnforskningen. I går, i dag, i morgon*. Norna-förlaget, Uppsala.
- Zilliacus, Kurt (red.), 1973: *Synvinklar på ortnamn*. Meddelanden från Folkkultursarkivet, Svenska litteratursällskapet i Finland, Helsingfors.
- Zilliacus, Kurt, 1988: Om kartornas ortnamn. I *Språkbruk* 2/1988: 20–23.
- Zilliacus, Kurt, 1989: *Skärgårdsnamn*. Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland nr 558. Forskningscentralen för de inhemska språken, Helsingfors.
- Zilliacus, Kurt, 2002: *Forska i namn*. Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland nr 640, Helsingfors.

Otryckta källor

Balodis, Pauls, 2006: *Latvian surnames of toponymic origin: a comparative aspect*. Föredrag vid Forskningscentralen för de inhemska språken 6.10.2006.

E-postmeddelande från förste arkivarie Pamela Gustavsson, Svenska litteratursällskapet i Finland 21.12.2005.

Eskelinen, Riikka, 2006: *Helsingin Kallion asukkaiden nimimaisema*. Avhandling pro gradu. Institutionen för finska språket och litteraturen, Helsingfors universitet.

Kivioja, Karin, 1996: *Gatunamnen i Nykarleby*. Avhandling pro gradu, Åbo universitet.

Ortnamnssamlingarna i Svenska litteratursällskapetets Folkkultursarkiv: SLS 617, SLS 711.

Vidberg, Maria, 2005: *Inofficiella ortnamn i Nykarleby*. Opublicerad proseminarieuppsats. Institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur, Helsingfors universitet.

Vidberg, Maria, 2006: Opublicerad namninsamling av stadsnamn i Nykarleby för projektet *Namnen i våra städer*. Namnen är arkiverade i Svenska litteratursällskapetets namnarkiv, SLS 2110.

Wahlström, Sofia, 2005: Opublicerad namninsamling av stadsnamn i Helsingfors för projektet *Namnen i våra städer*. Namnen är arkiverade i Svenska litteratursällskapetets namnarkiv, SLS 2092.

Kartor

Karta över Nykarleby stad: Tekniska kansliet/Byggnadskontoret.

Karta utvisande stadsdelsgränser och kvartersnumrering i Nykarleby stad, 2001: Nykarleby stad, planläggning och mätning.

Adresskarta över Nykarleby, 1997: Karttakeskus, Helsingfors.

Internetkällor

Svenska litteratursällskapet i Finland. www.sls.fi/Sprak_aktuellaprojekt.htm (24.1.2006)

Nykarleby stad. www.nykarleby.fi (1.3.2006)

Forskningscentralen för de inhemska språken. www.kotus.fi/tutkimus/nimisto/ (20.09.2006)

<http://www.kotus.fi/tutkimus/nimisto/kaupunki/paakaupunkiseutu/paakaupunkiseutu.shtml> (19.12.2006)

<http://www.kotus.fi/tutkimus/nimisto/kaupunki/kaupunki-plaji.shtml> (22.01.2007)

Lantmäteriverket. <http://kansalaisen.karttapaikka.fi/kartanhaku/osoitehaku.html?lang=sv-FI> (03.12.2006)

Mediespråk. <http://mediesprak.fi/index.php?site=2&text=7> (05.12.2006)

Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet. <http://www.nordiska.uu.se/personal/carinajohansson> (7.1.2007)

Svenska akademiens ordbok. <http://g3.spraakdata.gu.se/saob/> (12.1.2007)

Nykarlebyvyer. www.nykarlebyvyer.nu (senast 21.1.2007)

Bilagor

Bilaga 1: Förteckning över informanterna

– K anger kvinna, M man; talet i kodningen anger informantens ålder vid intervjun. Informanter av samma kön och med samma ålder särskiljs med ett B.

Intervjuerna gjorda i Helsingfors och Nykarleby 19.-26.10.2005.

- HÖ, sju högstadielärover i åldrarna 13–14.
- K24, agr.o.forst.stud., uppvuxen och bosatt i Nykarleby, studerat på annan ort.
- K24B, fil.stud., uppvuxen i Nykarleby, studerar på annan ort.
- K27, socionom YH, närvårdare, uppvuxen och bosatt i Nykarleby.
- K37, lärare, uppvuxen och bosatt i Nykarleby, studerat på annan ort.
- K37B, fil.mag., konst.mag., bosatt i Nykarleby sedan 1981 men studerat på annan ort, haft sommarstuga i Nykarleby under barndomen.
- M38, docent vid Helsingfors universitet, uppvuxen i Nykarleby, flyttat bort efter studentexamen.
- M43, sångare, uppvuxen i Jakobstad, familjen hade sommarstuga samt släkt i Nykarleby, flyttat till Nykarleby 1999.
- K45, journalist, uppvuxen i Munsala, studerat på annan ort, bosatt i Nykarleby sedan 1985.
- K49, barnträdgårdslärare, flyttat till Nykarleby 1980.
- M51, kyrkoherde, flyttat till Nykarleby 1987.
- K52, städare, uppvuxen och bosatt i Nykarleby.
- M52, snickare, uppvuxen och bosatt i Nykarleby.
- M52B, företagare, uppvuxen och bosatt i Nykarleby.
- M57, lektor, intendent, flyttat till Nykarleby 1963.
- M65, pensionerad lektor, uppvuxen och bosatt i Nykarleby, studerat på annan ort.
- K70, fil.mag., översättare, uppvuxen och bosatt i Nykarleby, bott på annan ort 1951–1995.
- M73, pensionerad driftsjour, uppvuxen och bosatt i Nykarleby.
- K89, pensionerad kommunalhemsföreståndare, uppvuxen i Socklot, bosatt i Nykarleby sedan 1945.

Bilaga 2: Materialet i tabellform i alfabetisk ordning och med tilläggsuppgifter

Nr	Namn	Huvudkategori	Informant	Antal belägg
55	Adventkapellet	Byggnader	K24, M52B	2
171	Ahonens	Byggnader	K89	1
64	Alisvaj	Naturnamn	K89, M57, M73, M65, M52B, M52, K37	7
39,1	Alko	Byggnader	K27, K24	2
39	Alkohuset	Byggnader	K89, K45, K24	3
280	Anders-Ohls	Byggnader	K70	1
305,3	Andra kampen	Områden	M65	1
302	Andra sidan ån	Områden	K89, K49, K27, K45, K37B, HÖ, K24, M52B, K24B, K37, M43	11
302,2	Andra sidan älven	Områden	M38, K70	2
213	Andra sjön	Områden	M57, K45, K37B, M73, HÖ, M65, M38, K24, K24B, M52, M43, K70	12
219	Andrasjö strandväg	Förbindelseleder	K37B	1
214	Andrasjöbryggan	Förbindelseleder	K37B, M65	2
205,2	Andrasjöområdet	Områden	K27	1
205,1	Andrasjöskogen	Områden	K52, M52B, M52	3
213,1	Andrasjövägen	Förbindelseleder	M65, M43	2
27	Apotekaren	Byggnader	M57, K27, K45, M43	4
15,3	Apoteket	Byggnader	M52	1
27,2	Apoteket	Byggnader	K89, M57, M43	3
29	Apotekets fåfängan	Grönområden och idrottsanl.	M57	1
30	Apoteksbacken	Förbindelseleder	K89, M57, M73, M65, K24, M52, K70	7
27,3	Apotekshuset	Byggnader	K24	1
28	Apotekshörnet	Förbindelseleder	K37B, M65	2
122,3	Arbetscentralen	Byggnader	K27, M51	2
36,5	Arbis	Byggnader	M65, K24, K24B	3
74	Attosbacken	Förbindelseleder	M65, K24, M52B, M52, K37, K70	6
161	Backlunds	Byggnader	K24	1
58	Backlunds stranden	Naturnamn	M73, M65	2
161,1	Backlunds trädgård	Byggnader	M52	1
330	Badhusstigen	Förbindelseleder	M38	1
331	Bangatan	Förbindelseleder	M57	1
23	Bankautomaten	Förbindelseleder	K27, K24	2
6	Banken	Byggnader	M52	1
233	Bankettskogen	Naturnamn	HÖ	1
332	Bankgatan	Förbindelseleder	K37B, M57	2
5	Bankhörnet	Förbindelseleder	K37	1
7	Banktrappan	Förbindelseleder	K27, K45, K37B, M73, M65, M38, K24, M52B, K24B, M52, K37, M43	12
105	Bantis	Byggnader	K27, K24, M52B, K24B, M52, K37	6

158,3	Bantis vid Folkhögskolan	Byggnader	M52	1
105,2	Bantska	Byggnader	M65, M38	2
206	Banvallen	Grönområden och idrottsanl.	K27, K45, K37B, M73, HÖ, M65, M51, K24, M52B, K24B, K37, M43, K70	13
105,3	Baracken	Byggnader	K27	1
133	Barnhemmet	Byggnader	M57, M43, K70	3
210	Barnhemsvillan	Byggnader	K37B	1
36,1	Bastun	Byggnader	K89, M73, M65, M51, K24, M52B, M52, K37, M43, K70	10
264	Beckbruket	Områden	M52	1
26,4	Begravningsbyrå	Byggnader	K70	1
175	Bergers	Byggnader	K89, M57	2
40	Bergfeldts huset	Byggnader	K89, K49, M57, K27, K45, K37B, M65, M51, M38, M52B, M52, K37, M43, K70	14
334	Bergstigen	Förbindelseleder	M38	1
19,4	Bibban	Byggnader	K24B	1
19,3	Biblioteket	Byggnader	K27, HÖ	2
90,1	Bilskolhuset	Byggnader	K49, K27, K45, M52B	4
110,1	Bio Scala	Byggnader	M52B, K70	2
110,2	Bion	Byggnader	K27, K24, M52	3
36,6	Birkas bastun	Byggnader	M65	1
56,3	Birkas stranden	Naturnamn	M65	1
282	Björkmans	Byggnader	K70	1
13,1	Björks	Byggnader	K89, M57, M65, M52	4
13	Björks huset	Byggnader	K27, K45, K37B, HÖ, M51, K52, K24, M52B, K37, K70	10
13,2	Björks höghuset	Byggnader	K24B	1
234	Björkskogen	Naturnamn	K24	1
172	Björkstrands	Byggnader	K89	1
60	Blomströms	Byggnader	K89	1
108	Blåa huset	Byggnader	K27, K24, K24B	3
78	Blåbärs-Ainas /blå:bäri ainas/	Byggnader	K89, M73	2
63,1	Blåfenan	Naturnamn	M52, K37	2
63	Blåfenuberget	Naturnamn	K89, M57, M73, M65	4
129	Bokföringsbyrå	Byggnader	K27	1
24	Bokhandeln	Byggnader	K45, K37B, K70	3
277	Bonskogen	Naturnamn	K70	1
269	Bonäs	Områden	K24, K70	2
207	Bonäsriätan	Förbindelseleder	K37B	1
202	Brandstationen	Byggnader	K24, M52B	2
178	Brostugan	Byggnader	K89, M57, K27, M65, M51, M38, M52, K37, K70	9
177	Brostuguberget	Naturnamn	K27, K45, K37B, M73, M65, M51, M38, K52, K24, M52B, K37, M43, K70	13
302,3	Brostugusidan	Områden	M43	1
121	Brunnsholmarna	Naturnamn	K89, M57, K27, M65, K52, M52	6
135	Bryggeriet	Andra namn	M57, M73, M51	3

135,1	Bryggerikällaren	Andra namn	K89, K27, K45, M73, M65, M51, M52B, K70	8
287	Brännan	Områden	K27, K45, M73, M65, M51, M38, K52, K24, M52B, K24B, M52, K37, M43, K70	14
39,2	Brännvinsboden	Byggnader	K45	1
3	Busstationen	Byggnader	M57, K27, K45, K37B, M65, M51, M38, K24, M52B, K37, M43	11
286	Byavägen	Förbindelseleder	K24	1
130	Byggnadskontoret	Byggnader	K89, K49, K27, K45, M51, M38, K24, M52B, K24B, M43, K70	11
290	Byn	Områden	K24, M52B	2
328	Bådan	Områden	K89, K27, K45, M38, K24, M52, M43	7
83,2	Bädden	Byggnader	K49	1
24,2	Café Fisken	Byggnader	K27, M73, M51, M43	4
125,3	Caséns	Byggnader	K27, M65, M51, M52B, K70	5
125,4	Caséns huset	Byggnader	M57	1
188,3	Castréns huset	Byggnader	M43	1
125	Ceders	Byggnader	K27, K45, M51, M38, K24, M52B, M52, K70	8
125,1	Ceders huset	Byggnader	K37B, M65, K24B, M43	4
301,1	Centrum	Områden	M57, K27, K45, K37B, M38, K52, M52B, K24B	8
21,5	Color center	Byggnader	K27	1
145,2	Dammbron	Förbindelseleder	K37B, M65, M51, K24, M52B, K37, M43	7
32,1	De gamlas hem	Byggnader	K89, K24	2
205,3	Det här nya området vid Andra sjön	Områden	K27	1
261	Djupsten	Områden	M52	1
293	Drakabackan	Områden	M52	1
8	Döbeln	Byggnader	K27, K45, K24, M52B, M52	5
21	Döbeln	Byggnader	M57, M51, K52, K70	4
21,6	Döbelnhuset	Byggnader	M52B, M43	2
134	Döbelns gränd	Förbindelseleder	M57, K45, M65	3
190	Ebba Brahe	Byggnader	M57, K27, K45, K24, M52	5
191	Ebba Brahes ruddammen	Naturnamn	K89, M65, M52B	3
241	Ekorosk	Andra namn	M43	1
25,1	Elaffären	Byggnader	K49, K24, M52B	3
22,1	Elhörnan	Förbindelseleder	K24B	1
197	Elljusspåret	Grönområden och idrottsanl.	K27, K45, K37B, HÖ, M65, M51, M38, K24, M52B, M52, M43	11
66,1	Eltre	Byggnader	K27, M52B	2
37	Emelie	Byggnader	M57	1
138	Engs	Byggnader	K89, M57, M73, M65, M52	5
138,1	Engs huset	Byggnader	M43	1
319	Engs området	Områden	K27	1
72,2	Espen	Förbindelseleder	M52	1

126	Espenklippet	Byggnader	K24	1
72	Esplanaden	Förbindelseleder	K89, M57, K27, K45, K37B, M65, M51, M38, K24, M52B, K24B, M52, K37, K70	14
14	Esso	Byggnader	M57, M73, M51, M38, M52B, M52, K37, M43	8
223	Farmen	Byggnader	M52B	1
239	Farmen	Byggnader	K24	1
303,1	Farmområdet	Områden	K27, M52B, M52	3
222	Farmvägen	Förbindelseleder	M65, K24, M52B, M43	4
301,4	Fel sida	Områden	M38	1
249	Finnas	Byggnader	K89	1
122	Finska skolan	Byggnader	K27, M51, M52	3
162	Finska skolan	Byggnader	K89	1
24,3	Fisken	Byggnader	M65	1
32	Florahemmet	Byggnader	K24	1
31	Floraparken	Grönområden och idrottsanl.	K89, M57, K27, K45, K37B, M73, M65, M51, M38, K24, M52B, M52, K37, M43, K70	15
81	Fogstedts huset	Byggnader	M57, K45, M73, M65, M52B, K37, K70	7
87	Folkhälsan	Byggnader	M73, M52B	2
159	Folkhögskolan	Byggnader	K89, M57, M73, M65, M51, M52B, M52	7
160	Folkhögskolans elevhem	Byggnader	M65	1
152,1	Folkhögskolbacken	Naturnamn	M52B	1
159,1	Folkis	Byggnader	M51, K24	2
94	Fors bilverkstaden	Byggnader	K45, K37B, M51, M38, K24, M52B, K24B, K37, M43, K70	10
94,1	Fors verkstaden	Byggnader	K27, M65	2
283	Forsbacka	Områden	K89, K45, K52, M52B, K24B, M52, M43, K70	8
245	Forsbackakroken	Förbindelseleder	K27, K37B, M65, M51, K24, M52B, M43, K70	8
284	Forsbackasidan	Områden	M52	1
21,9	Forsbergskiosken	Byggnader	M65	1
290,1	Forsby	Områden	K89, K27, M65, M51, K24, M52B, M52	7
285	Forsbysidan	Områden	M52	1
103	Forss glasservice	Byggnader	M43	1
187	Forsviken	Naturnamn	M65	1
271,1	Freytags stenen	Naturnamn	M65	1
106	Frihemmet	Andra namn	K89, M57, K27, M65, M51, M52	6
313	Frihemsområdet	Områden	M51	1
306,1	Frill	Områden	K89, M57, K27, M51, K24, M52B, M43	7
67	Frill bil	Andra namn	M43	1
306	Frillan	Områden	K89, K45, K37B, M73, M65, M38, K52, M52B, M52, K37, K70	11
303,3	Frillmossaskogen	Naturnamn	K89	1

303	Frillmossen	Områden	K89, K49, K27, K45, M65, M51, M38, K24, M52B, K24B, M52, K37	12
102	Frostdahls huset	Byggnader	M43	1
44,3	Frostes	Byggnader	M57, M73	2
44,4	Frostes huset	Byggnader	M65	1
48	Frälsningsarméhuset	Byggnader	K52	1
48,1	Frälsningsarmén	Byggnader	K89, M52B, K70	3
31,1	Fåfängan	Grönområden och idrottsanl.	K89, K49, M57, K45, M73, M65, M52B, K37, M43	9
267	Fågelgrundet	Naturnamn	K37B	1
149,4	Färgaregrundet	Naturnamn	M65, M52	2
6,2	Föreningsbanken	Byggnader	M57, M43	2
7,1	Föreningsbankstrappan	Förbindelseleder	K27	1
101	Församlingshemmet	Byggnader	K27, K45, K37B, M38, M52B, M43, K70	7
101,1	Församlingshuset	Byggnader	M43	1
305,2	Första kampen	Områden	M65	1
140,2	Galleri Viktor	Byggnader	M57	1
27,1	Gamla apoteket	Byggnader	K49, M57, K27, K37B, M65, M51, M38, K24, M52B, K24B, M52, M43, K70	13
79,2	Gamla brandstationen	Byggnader	M43	1
135,2	Gamla bryggeriet	Andra namn	K37B, M65	2
21,7	Gamla Döbeln	Byggnader	M52B	1
21,8	Gamla Döbelnhuset	Byggnader	M52B	1
122,1	Gamla finska skolan	Byggnader	K49, K45, K24B	3
259	Gamla hamnen	Områden	M65	1
244,1	Gamla Jeppovägen	Förbindelseleder	M52	1
136,1	Gamla kvarnen	Andra namn	M65	1
132,1	Gamla mejeriet	Byggnader	K45	1
18,1	Gamla posten	Byggnader	K24B	1
70,1	Gamla Prevex	Byggnader	K45	1
113	Gamla prästgården	Byggnader	K45, K37B, M52B	3
140,1	Gamla rådhuset	Byggnader	M65	1
166,4	Gamla seminariet	Byggnader	K37B, M65	2
59,6	Gamla tullen	Andra namn	M51	1
206,1	Gamla tågbanan	Grönområden och idrottsanl.	M43	1
216	Gamla villan	Byggnader	K37B	1
219,1	Gamlavillsvägen	Förbindelseleder	K37B	1
270	Gapastenen	Naturnamn	K24, M52, K70	3
212	Genvägen	Förbindelseleder	K37B	1
103,1	Glasmästeriet	Byggnader	K70	1
39,4	Glassbaren	Byggnader	M57, M52B	2
120	Grans kroken	Förbindelseleder	K27	1
221	Gravgården	Områden	K89	1
221,1	Gravgårdskvarteret	Områden	K27	1
16,3	Grindslanten	Byggnader	K24	1
43	Grundfeldtska	Byggnader	K89, K70	2
43,1	Grundfeldtska gården	Byggnader	M65	1
43,2	Grundfeldtska huset	Byggnader	K70	1

194	Grusplanen	Grönområden och idrottsanl.	K37B, HÖ, M52	3
251	Gråsön	Områden	K89	1
149,3	Gräsgrundet	Naturnamn	M65	1
25	Gröna huset	Byggnader	K49, K27, K45, K37B, M65, M51, K52, K24, M52B, K24B, M52, K37, M43, K70	14
192,2	Gröna rummet	Grönområden och idrottsanl.	K37	1
38,6	Gymmet	Byggnader	M43	1
166	Gymnasiet	Byggnader	K89, M57, K27, K37B, M65, M51, M52B, K70	8
145,4	Gångbron	Förbindelseleder	K89, M43	2
6,1	HAB /hå:a:be:/	Byggnader	M57, M43	2
312,1	Haga	Områden	K27, K45, M65, K24, M52B, K24B, K70	7
111	Hagalund	Byggnader	M65, M51, M52B, K70	4
115,2	Hagatåget	Byggnader	M43	1
312,2	Hagen	Områden	K49, K37	2
13,6	Haglunds affären	Byggnader	M43	1
279,1	Hagmans	Byggnader	K24	1
99	Hanséns café	Byggnader	M57, K45, M73, M52B	4
114,1	Hanséns stallet	Byggnader	K24B	1
295	Haralden	Områden	M52, K70	2
249,1	Haralds	Byggnader	K89	1
89	Harjulins	Byggnader	M57	1
41,1	Hedströms	Byggnader	M57	1
90	Heidis	Byggnader	K49, K27, M65, K24, M52B, K24B, K37, K70	8
255	Heidis	Områden	K45	1
131	Herkepeusas potten	Förbindelseleder	K49, M57, K45, M65, M52	5
137	Herlers	Byggnader	K89, K49, M57, K27, M65, M52B, M52, K37, M43	9
57,1	Herlers	Byggnader	M51, K24B	2
137,1	Herlers huset	Byggnader	M73	1
57	Herlers museum	Byggnader	K89, K45, M73	3
137,2	Herlerska huset	Byggnader	K37B	1
218	Herlerska villan	Byggnader	K37B	1
152	Himmelsbacken	Naturnamn	K89, M65, M52B, M52	4
53,1	Hisshuset	Byggnader	K52	1
54,1	Hisshuset	Byggnader	K52	1
26	Holmströms	Byggnader	K49, M57, M65, M51, M52B, K37, K70	7
75	Hugos gården	Naturnamn	K49, M57, K45, M73, M65, K24, M52B	7
75,1	Hugos lindan	Naturnamn	M65, K37	2
88	Huset med de många fönstren	Byggnader	M43	1
83	HVC /hå:ve:se:/	Byggnader	K49, K27, K45, M65, M51, K24B, K37, M43	8
9	Hyddan	Byggnader	K27, M65	2
246	Hällgrund	Naturnamn	K37B	1
272	Hängbron	Förbindelseleder	K49	1

327	Högbacka	Områden	K27, K45, M73, M51, M38, M52B, K24B, M52, K37, M43	10
165	Högstadiet	Byggnader	K27, K45, K37B, M65, M51, M38, K24, K37, M43	9
192	Idrottsgården	Grönområden och idrottsanl.	K49, K27, K45, K37B, M73, HÖ, M65, M51, M38, K24, M52B, M52, K37, M43, K70	15
197,4	Idrottsgårdsspåret	Grönområden och idrottsanl.	M43	1
323	Idrottsområdet	Områden	K45	1
193,1	Idrottsplanen	Grönområden och idrottsanl.	K37B, M51, M43	3
303,2	Industriområdet	Områden	K27, M51	2
278	Isakas	Byggnader	M65, K70	2
71,1	Jakobstadsvägen	Förbindelseleder	K49, K45	2
55,1	Jakobstadsvägen 1	Byggnader	K24	1
311	Jeansborg	Områden	K49, K27, K45, M65, M51, M38, K24, M52B, K24B, K37, K70	11
107,1	Jehovas	Byggnader	K49	1
71	Jeppisvägen	Förbindelseleder	K49, K27, K45, K37B, M65, M51, M38, K24, M52, K37, M43	11
65,1	Jeppo-Joels lindorna	Naturnamn	M73	1
115,1	Jeppotåget	Byggnader	M52B	1
244	Jeppovägen	Förbindelseleder	M38	1
256,1	Jonssons	Byggnader	K89	1
118	Joupers	Andra namn	M51, M52B	2
318	Joupers	Områden	K89, K27, K70	3
119	Joupersparken	Grönområden och idrottsanl.	M65, M38, M43	3
24,4	JT:s kontoret	Byggnader	K27	1
315	Juthas	Områden	K89, K27, K45, K37B, M65, M38, M52B, K24B, M43, K70	10
245,1	Juthaskroken	Förbindelseleder	M52B	1
329	Juthasmonumentet	Andra namn	K24, M52	2
198	Juthasvägen	Byggnader	K37B	1
335	Juthasvägen	Förbindelseleder	K37	1
320	Juthbacka	Områden	K89, K49, M57, K45, HÖ, M51, M38, M52B, K24B, M43, K70	11
200	Juthbacka gård	Byggnader	K70	1
110,3	Juthbacka teater	Byggnader	M43	1
116	Juthbackabron	Förbindelseleder	K89, M57, K27, K45, K37B, HÖ, M65, M51, M38, K24, M52B, K24B, M52, K37, M43, K70	16
199	Juthbackakroken	Förbindelseleder	K49, M73, M51, K24, M43, K70	6
320,1	Juthbackaområdet	Områden	K27, K45	2
125,5	Järnaffären	Byggnader	K24	1
61	Jönsas	Byggnader	K89, M65, M52B, K37	4
307	Jönsas	Områden	K27, K45, M51, M38,	4
61,1	Jönsas höghuset	Byggnader	K27	1

299,2	Kaabi	Områden	K27, K24, K24B	3
224	Kackurdunten	Naturnamn	K89, K49, K27, K45, K37B, M73, M65, M51, M38, K24, M52B, K24B, M52, K37, M43, K70	16
225	Kackurträsket	Naturnamn	M52B	1
17,3	Kammaren	Byggnader	M65	1
305	Kampen	Områden	M57, K27, K45, M65, M51, K52, M52B, K37	8
310	Karl Grönfors	Områden	M57, K27, K45, M73, M65, M51, K37, K70	8
79	Karleborg	Byggnader	K49, K27, K45, M65, M51, K24, M52B, K24B, K37, M43	10
296	Kecklunds	Byggnader	K70	1
40,3	Keventor	Byggnader	K27	1
13,5	Kisors	Byggnader	M57	1
215	Kisors bryggan	Förbindelseleder	M57, K37B	2
139	Kivinsens	Byggnader	M57, M65, K52, K24, M52B	5
139,1	Kivinsens huset	Byggnader	M43	1
51	Klappbryggan	Förbindelseleder	M65, K37	2
209	Klippan	Grönområden och idrottsanl.	M43	1
95	Klock-Heick	Byggnader	K49, M57, K27, K45, M73, M65, M51, K24, M52B, M43, K70	11
95,1	Klock-Heicks huset	Byggnader	M38	1
54,6	Knark	Byggnader	M52B	1
54,5	Knarken	Byggnader	M57, K37	2
168,2	Knarken	Byggnader	M65, K45, M43	3
54,4	Knarkon	Byggnader	M65	1
168,1	Knarkon	Byggnader	K89, M57, M52, K70	4
4,1	Kombi	Byggnader	M57	1
4	Kombikiosken	Byggnader	K49, K27, K45, K37B, M65, M51, M38, K24, M52B, K24B, M52, M43, K70	13
130,1	Kommunalgården	Byggnader	K89	1
36,4	Konstis	Byggnader	K37	1
70	Konstskolan	Byggnader	K49, K27, K45, M52B, K24B, K37, M43	7
189,1	Konstskolan	Byggnader	K37B	1
97	Kosmetika	Byggnader	K37B	1
235	Kottarnas konferens	Andra namn	K24	1
226	Kovjokivägen	Förbindelseleder	K89, K49, K45, M38	4
192,1	Krafthallen	Grönområden och idrottsanl.	M43	1
35	Kraftverket	Byggnader	K89, M57, M65, M51, M38, K24, M52, K37, M43	9
145,1	Kraftverksbron	Förbindelseleder	K89, K27, K45, M73, M65, M38, K24, M52, K70	9
329,1	Krigsstenen	Andra namn	K24B	1
159,2	Kristliga folkhögskolan	Byggnader	K70	1
199,1	Kroken	Förbindelseleder	M73, M65, M52, K37	4
173	Kronqvists	Byggnader	K89	1

276	Krossen	Områden	K24	1
62	Kuddnäs	Byggnader	K89, M57, K45, M73, M65, M51, M38, K24, M52, M43	10
50,1	Kuddnäspromenaden	Grönområden och idrottsanl.sanl.	M65, M52	2
110,4	Kulturhuset Scala	Byggnader	M57	1
66	Kvarnen	Byggnader	K89, K49, K45, M38, M52B, K37, K70	7
289	Kvists växthus	Byggnader	K27, K24	2
142	Kyrkan	Byggnader	K45, M51, M38, M52B, M52, M43, K70	7
141,1	Kyrkbron	Förbindelseleder	K49, K27, M65, M51, M52B, K37, M43, K70	8
144	Kyrkbrunnen	Förbindelseleder	M65	1
143	Kyrkhörnet	Förbindelseleder	M65	1
314	Kyrkoby	Områden	K89, K49, K27, K45, M65, K24, M52B, K37, K70	9
122,2	Kyrkoby skola	Byggnader	K45, M51, M52	3
10	Kyrktuppen	Byggnader	K27, K45, K37B, M65, M51, M52B, K37, M43, K70	9
10,1	Kyrktuppshuset	Byggnader	K49, K45	2
93	Käpelbacken	Andra namn	M65	1
122,4	Kärkulla	Byggnader	M51	1
25,6	Källargrillen	Byggnader	K27, K45, M52, M43	4
81,1	Källbacken	Byggnader	K24	1
308	Källbacken	Områden	K89, K49, M57, K45, K37B, M73, M65, M51, M38, K52, M52B, K24B, M52, K37, M43, K70	16
77	Källbackens kulturstugan	Byggnader	K37B	1
336	Källbackgatan	Förbindelseleder	M57	1
180	Kämppä	Byggnader	M57, K27, M65, M38, K24, M52, M43	7
237	Kärleksstenen	Naturnamn	K89, K49, K27, K45, M65, M51, K24, M52B, K24B, M52, K37, K70	12
157	Kärleksstigen	Förbindelseleder	K49, M65, M51, M38, K24, K24B, K37, K45	8
238	Kärleksstigen	Förbindelseleder	K89, M52B	2
201	Kärlekstallen	Naturnamn	K89, K49, K45, M65, M52B, M52	6
59	Köttkontrollen	Byggnader	K49, M57, K27, K45, M65, M51, M38, K24, M52B, M52, K37, M43, K70	13
14,1	Lagqvists	Byggnader	K89	1
179	Lam-Hannas stugan	Byggnader	M65, M52, K37, K70	4
76	Langraden	Byggnader	M57, M73, M65, M52B, K37, K70	6
175,1	Lektor Holmqvists	Byggnader	K52	1
21,2	Liljedahls	Byggnader	K89, M52	2
21,1	Liljedahls huset	Byggnader	K27, K45, M65, M51, M52B, K37	6

145	Lilla bron	Förbindelseleder	K49, K27, K45, K37B, HÖ, M65, M51, M38, K52, K24, M52B, K24B, M52, K37, M43	15
215,1	Lilla bryggan	Förbindelseleder	K37B	11
75,4	Lilla skuggan	Naturnamn	M57	1
153	Lillhimmeln	Naturnamn	M73, M65	2
38,1	Lillkungs	Byggnader	M51, K70	2
38,2	Lillkungs café	Byggnader	M51	1
38,3	Lillkungshuset	Byggnader	K24	1
151	Lillskituhällan	Naturnamn	M65	1
4,3	Lill-Uno	Byggnader	K24, M52	2
236	Lindorna	Naturnamn	K24, M52B	2
298	Lippjärv	Områden	M43	1
181	Logen	Byggnader	K37	1
21,3	Lokalförsäkringen	Byggnader	K89, K27, M65, K24B, M52, K37	6
135,3	Lottabastun	Andra namn	M65	1
33	Lybecks fåfångan	Grönområden och idrottsanl.	M57	1
205,4	Lyckliga gatan	Områden	K37B	1
265	Långön	Naturnamn	K37B	1
52,1	Länsman Ohls	Byggnader	M73	1
13,3	Lövhyddan	Byggnader	M57, K27, M73, M65, M51, M38, M52B, M52, K37	9
13,4	Lövs huset	Byggnader	M51	1
149	Madagaskar	Naturnamn	K89, M57, M65, M52	4
188	Majson Castréns	Byggnader	M65	1
149,1	Malaysia	Naturnamn	M57	1
231	Manegen	Grönområden och idrottsanl.	M52B	1
86,1	Manteres	Byggnader	K37	1
86	Manteres huset	Byggnader	M57, M73, M65, M52B, K70	5
39,3	Margurite	Byggnader	M52B	1
40,4	Markkulas Sport	Byggnader	M52B	1
266	Markusholmen	Naturnamn	K37B	1
100	Marthagården	Byggnader	K70	1
40,2	Matssons	Byggnader	K37	1
40,1	Matssons huset	Byggnader	K49, K27, M38, K24, M52B, M43	6
167,1	Medborgarskolan	Byggnader	M52B	1
132	Mejeriet	Byggnader	K89, K49, M57, M73, M65, M51, K52, M52B, M43	9
7,2	Meritatrappan	Förbindelseleder	K27	1
162,1	Metsäkulman koulu	Byggnader	M51	1
294	Mickelsbacken	Områden	M52	1
8,1	Mickes inn	Byggnader	K45	1
47,1	Midinette	Byggnader	K89, K49, M52B	3
47	Midinettehuset	Byggnader	K27, K24	2
208	Mildrids huset	Byggnader	K37B	1
4,2	Mini-Uno	Byggnader	K45, HÖ, M52B	3
96	Missionshuset	Byggnader	M73, M65	2
96,1	Missionsstugan	Byggnader	M65	1
43,3	Mode-Louise	Byggnader	K37B	1

221,2	Mot gravgården	Områden	K45	1
197,5	Motionsspåren i Andrasjöskogen	Grönområden och idrottsanl.	K45	1
204	Munsalavägen	Förbindelseleder	M38, M52	2
26,3	Möbelaffären	Byggnader	K45, M52B	2
6,3	Nordea	Byggnader	M65, M43, K37	3
7,3	Nordeatrappan	Förbindelseleder	K27	1
275	Nordlings backen	Naturnamn	K70	1
15,4	Nordlings café	Byggnader	K89, M73	2
256,2	Nordströms	Byggnader	K89	1
11	Normen	Byggnader	M57, M65, M38, K24, M52B, M52, K37, K70	8
11,1	Normens skola	Byggnader	K45	1
12	Normens skolgården	Områden	K27	1
49,2	Norra promenaden	Grönområden och idrottsanl.	K45, M38	2
59,3	Norra tullbommen	Andra namn	M52B	1
59,2	Norra tullen	Andra namn	K27	1
71,2	Norra utfarten	Förbindelseleder	K45	1
305,1	Norrkampen	Områden	M65	1
59,1	Norrull	Andra namn	M73, M65	2
74,1	NTC-backen /ennte:se:/	Förbindelseleder	K24	1
304	Nurk	Områden	K45, HÖ, K24, M52, M43	5
116,1	Nya bron	Förbindelseleder	M51, K37	2
34	Nybroboulevarden	Förbindelseleder	M57, M65	2
147	Nybroforsen	Naturnamn	M65	1
146	Nybrokajen	Andra namn	M65	1
145,3	Nybron	Förbindelseleder	M57	1
317	Nygård	Områden	M57, K27, K37B, M51	4
312,3	Nyhaga	Områden	K45	1
299	Nykarleby	Områden	K45, M52, M38, M57, K27, M51	6
24,1	Nykarleby bokhandel	Byggnader	M65	1
57,2	Nykarleby stadsmuseum	Byggnader	K70	1
8,2	Nykarleby vårdshus	Byggnader	K27, M51, M52B	3
220	Nyko frys	Byggnader	K89	1
302,1	Nystan	Områden	K89, K49, M57, K27, K45, K37B, M73, M65, M51, M38, K52, M52B, M52, K37, K70	15
79,1	Ny-tv	Byggnader	K24	1
203,1	Nyvägen	Förbindelseleder	K27, K70	2
299,1	Nyykaabi	Områden	K89, K49, K27, K45, M73, K24B	6
253	Nälöforsen	Naturnamn	K89	1
252	Nälören	Områden	K89	1
308,1	Nälkämäki	Områden	M57, M65, M52B, M52	4
279,2	Nästgårds	Byggnader	K70	1
52	Ohls	Byggnader	K89, M65, K52	3
68,2	Ostro	Byggnader	K24	1
68	Ostrocenter	Byggnader	K24, M52B	2
232	Parkbo	Byggnader	K24, M52B	2

49,3	Parken	Grönområden och idrottsanl.	M65	1
104,1	Parken	Grönområden och idrottsanl.	K27	1
47,3	Parkhusen	Byggnader	M57, K27, M65, M51, M38, K24, M52B, K37	8
48,2	Parkhusen	Byggnader	M57, K27, M65, M51, M38, K24, M52B, K37	8
10,3	Pensars	Byggnader	M57, M52B	2
10,2	Pensars huset	Byggnader	K89, K49, K27, K45, M65, M51, K37, K70	8
10,4	Pensarska huset	Byggnader	K37B, M38	2
188,4	Pepparkakshuset	Byggnader	K37	1
85	Pingstkyrkan	Byggnader	M52B	1
291	Pippis och Majs fårfarmen	Byggnader	K24	1
17,2	Polishuset	Byggnader	K24B	1
17	Poliskammaren	Byggnader	K89, K27, K45, M73, M65, M51, M38, K24, M52B, K37, M43	11
17,1	Polisstationen	Byggnader	K37	1
18	Posten	Byggnader	K89, M73, K24	3
70,1	Prevex	Byggnader	M57, M73, M43	3
50	Promenaden	Grönområden och idrottsanl.	M65	1
312	Prostas hagan	Områden	K45, M73, M65, M51, M38, K52, M52B, K70	8
113,2	Prostgården	Byggnader	K70	1
113,1	Prästgården	Byggnader	M51, K37	2
197,3	Pururata	Grönområden och idrottsanl.	M51	1
115	Radhusen	Byggnader	K49, K24, M52B	3
318,1	Rajal	Områden	K27	1
174	Rajanders	Byggnader	K89	1
316	Rajäkern	Områden	K89, K49, K45, K37B, M65, M51, M38, K52, K24, M52B, K24B, K37, M43, K70	14
316,1	Rajäkersonrådet	Områden	K27	1
262	Randöforsen	Naturnamn	M52	1
205	Regnbågen	Områden	HÖ	1
181,1	Reipsars	Byggnader	K37	1
168	Residenshuset	Byggnader	K89, K49, M57, K27, K45, M65, M51, M38, K24, M52B, M52, K37, M43	13
322	Ria	Områden	K27, M65	2
304,1	Ridbanan	Områden	K24, M52B, K37	3
304,2	Ridklubben	Områden	K24B	1
304,3	Ridplanen	Områden	K49	1
304,4	Ridstallet	Områden	K45	1
250	Rijfs	Byggnader	K89	1
107	Rikets sal	Byggnader	K49, K24	2
273	Riksåttan	Förbindelseleder	K89, M52	2

110,5	Rings	Byggnader	M57, M65, K70	3
195	Rinken	Grönområden och idrottsanl.	K49, K27, K45, K37B, HÖ, M51, M38, K24, M52B, M52, K37, M43	12
43,4	Ritas	Byggnader	K24	1
25,5	R-ki /ärrki/	Byggnader	K27	1
25,4	R-kiosken	Byggnader	K49, K27, K37B, M65, M51, K37, M43	7
268	Rosas grundet	Naturnamn	K37B	1
65	Rosas lindan	Naturnamn	M73	1
75,3	Rosas lindan	Naturnamn	K45, M65	2
227,2	Roskatunturi	Områden	K24	1
227,1	Roskgräven	Områden	K27, K24, M52B, M52, M43	5
227	Roskis	Områden	K49, K27, K45, HÖ, M65, M51, K24, M52B, K37	9
191,1	Ruddammen	Naturnamn	M73	1
309	Rummelbacken	Områden	M57, K27, K45, M73, M65, M51, M38, K24, K24B, M52, K37, M43	12
105,1	Rummelbackens daghem	Byggnader	M52B	1
104	Rummelbacksparken	Grönområden och idrottsanl.	K45, M51, M43	3
309,1	Rumppli	Områden	K27, K45, M51, K24, M52B, K24B, K37, M43	8
20	Runda kiosken	Andra namn	M65, M52B	2
9,1	Ruttenkämppä /rotikämppä/	Byggnader	K27, K24	2
140	Rådhuset	Byggnader	K89, M57, M43	3
302,5	Rätt sida	Områden	M38	1
8,4	Rävgrytan	Byggnader	K27, K45, M52B, M52	4
38,4	Samskolan	Byggnader	M57, M65, K70	3
54,2	Samskolans elevhem	Byggnader	K89, M65	2
8,5	Sandbergs	Byggnader	K89	1
26,1	Sandqvists	Byggnader	M51, M43	2
26,2	Sandqvists möbelaffären	Byggnader	M52B	1
292,1	Sandvägen	Förbindelseleder	K24	1
42	Sarelius	Byggnader	M57	1
168,4	Sarlins	Byggnader	M57	1
109	Scala	Byggnader	K49, K27, K45, M65, M51, K24, M52B, M52, M43	9
2	Scenen	Förbindelseleder	M52B	1
168,3	Schantzens huset	Byggnader	M57	1
217	Schantzka villan	Byggnader	K37B	1
166,2	Semi	Byggnader	K89, M51, M52B, M52, M43	5
324,1	Seminarieområdet	Områden	K49, M57, M73, M51, M43, K70, K37	7
166,3	Seminariet	Byggnader	K89, M73, M65, M51, M52B	5
166,5	Seminariets festsalsbyggnad	Byggnader	M57	1
112	Sjukhemmet	Byggnader	M73	1
83,1	Sjukhuset	Byggnader	M73, HÖ, M51	3

38	Sjöholms huset	Byggnader	K49, K27, K45, M65, M51, M38, K24, M52B, K37, M43	10
260	Skatan	Områden	K89	1
197,2	Skidspåren	Grönområden och idrottsanl.	M52	1
163	Skogsparken	Byggnader	K27	1
325	Skogsparken	Områden	K89, M57, M65, M51, K24, M43, K70	7
163,1	Skogsparkens skola	Byggnader	M57, M51, K70	3
196	Skogsvallen	Grönområden och idrottsanl.	K37B, M51, M38	3
11,2	Skolan	Byggnader	M65, M52	2
12,1	Skolgården	Områden	K37	1
167	Skolkansliet	Byggnader	M52B	1
324	Skolområdet	Områden	K89, K49, M57, K27, K45, HÖ, M65, M51, K24, M52B, M52, K37, M43	13
68,3	S-market	Byggnader	K24, M52B	2
158	Smedsbacka	Byggnader	K24	1
326	Smedsbacka	Områden	M57, K27, K45, M51, K52, M52B, K24B, M52, K37, K70	10
158,1	Smedsbo	Byggnader	M51	1
92	Snutbacken	Förbindelseleder	M52B	1
185,1	Socialfallshuset	Byggnader	K27	1
127	Sockenstugan	Byggnader	M65	1
128	Sockenstuguberget	Naturnamn	M73, M65, M52B, K70	4
247	Socklot	Områden	K89	1
248	Socklotvägen	Förbindelseleder	K89	1
297	Sorvist	Områden	K24	1
44,1	Souranders	Byggnader	K89, K49, M57, M73	4
44	Souranders huset	Byggnader	K27, K45, M65, M51, K24, M52B, K37, M43, K70	9
45	Souranders hörnet	Förbindelseleder	M57	1
44,2	Souranderska huset	Byggnader	M38	1
16,2	Spar	Byggnader	K24	1
16	Spar inn	Byggnader	M65, K24, K24B	3
16,1	Spar inn-huset	Byggnader	K27	1
68,4	Spar ut	Byggnader	K24B	1
68,1	Spar-Ostro	Byggnader	K24, M52B	2
133,1	Sparvboet	Byggnader	K27	1
188,1	Spela-Fias stugan	Byggnader	M57, M52B	2
188,2	Spela-Majas stugan	Byggnader	M73	1
9,2	Spelanshuset	Byggnader	K24	1
125,2	Sportjohan	Byggnader	K27, M52B, K24B, K70	4
124,1	Sportjohans huset	Byggnader	K24	1
193	Sportplanen	Grönområden och idrottsanl.	K49, K45, M73, M65, M52, M43	6
197,1	Spånbanan	Grönområden och idrottsanl.	M51, M52B	2
36	Stadsbastun	Byggnader	K49, K27, K45, K37B, M65, M51, M38, K52, K24, M52B, K37, M43, K70	13
56	Stadsgården	Andra namn	M65	1

19,2	Stadshuset	Byggnader	K89, M43	2
19,1	Stadskansliet	Byggnader	K89, M43	2
136	Stadskvarnen	Andra namn	K89, K49, M57, M73, M65, M51, M38, M52, K37	9
301,3	Stadssidan	Områden	K24	1
185	Staketgatan	Byggnader	M52	1
114	Stallet	Byggnader	K24B	1
230	Stallet	Byggnader	K37	1
258,1	Stallet	Byggnader	K37B, M65	2
263	Stallet	Byggnader	K89	1
288	Stallet	Byggnader	K24	1
301	Stan	Områden	K89, K49, M57, K27, K37B, HÖ, M65, M38, K52, K24B, M52, K37, M43, K70	14
271	Starka prästens sten	Naturnamn	K89, K49, K45, M65, M38, K24, M52B	7
243	Stationsparken	Andra namn	K45, M65, M52B, K37	4
274	Steiners träsket	Naturnamn	K70	1
211	Stora backen	Förbindelseleder	K37B	1
141	Stora bron	Förbindelseleder	K89, K49, K27, K45, M73, HÖ, M65, M51, M38, K52, K24, K24B, M52, K37, M43, K70	16
214,1	Stora bryggan	Förbindelseleder	K37B	1
154	Storhimmeln	Naturnamn	M65	1
150	Storskituhällan	Naturnamn	M65	1
90,4	Ströms	Byggnader	M43	1
90,3	Ströms bilskolan	Byggnader	M52	1
54,3	Ströms huset	Byggnader	K37	1
90,2	Ströms huset	Byggnader	K45	1
149,2	Sumatra	Naturnamn	M57	1
47,2	Sunds	Byggnader	K89, M57	2
73	Sunds bäcken	Naturnamn	M65	1
240	Svarvars	Byggnader	K49, K24, M52B, K37	4
240,2	Svarvars trähandel	Byggnader	M43	1
240,1	Svarvars trävaru	Byggnader	K49	1
108,1	Syynimaas	Byggnader	K27, M51	2
117	Södra tullen	Andra namn	K27	1
203	Södra utfarten	Förbindelseleder	K45	1
93,1	Tallkotten	Andra namn	M65	1
41	Tandläkarhuset	Byggnader	K24	1
254	Tavast	Byggnader	M43	1
98	TB /te:be:/	Byggnader	K49, M73	2
185,2	Tegelhusen	Byggnader	M38	1
99,1	Telefonbolaget	Byggnader	M52B	1
135,4	Tell	Områden	K27	1
164	Tennisplanen	Grönområden och idrottsanl.	M38	1
49,1	Topeliiparken	Grönområden och idrottsanl.	K27, M73, K52, K37, K70	5
25,3	Topelica	Byggnader	K49, M57, K27, K45, M65, M51, M38, M43	8
38,5	Topelica	Byggnader	K24, M52B	2

53	Topeliusbrinken	Byggnader	K24	1
72,1	Topeliusplanaden	Förbindelseleder	K45	1
166,1	Topeliusgymnasiet	Byggnader	M57	1
49	Topeliusparken	Grönområden och idrottsanl.	K89, K49, M57, K37B, M65, M51, K24, M43	8
54	Topeliusparken	Byggnader	K24	1
15,2	Tora /tåra/	Byggnader	K24B	1
1	Torget	Områden	K89, K49, M57, K27, K45, K37B, M73, HÖ, M65, M51, M38, K24, M52B, K24B, M52, K37, M43, K70	18
4,4	Torggrillen	Byggnader	M43	1
15	Torghallen	Byggnader	K89, M73, HÖ, M65, K24B, M52, K70	7
15,1	Torghallshuset	Byggnader	K89, K37B, K24, M43	4
4,5	Torgkiosken	Byggnader	M43	1
300	Torgområdet	Områden	K27	1
301,2	Torgsidan	Områden	M43	1
292	Torkvägen	Förbindelseleder	K24	1
228	Travbanan	Grönområden och idrottsanl.	K27, K45, M65, K24, M52B, K37	6
229	Travbaneskogen	Naturnamn	HÖ	1
158,2	Trollbo	Byggnader	M51	1
56,2	Tulins trädgården	Områden	M65	1
59,4	Tullkammaren	Andra namn	M51	1
59,5	Tullmagasinet	Andra namn	M43	1
56,1	Tullstranden	Naturnamn	M57, M73, M65	3
36,3	Tvätteriet	Byggnader	K89, M57, K37B, M65, M38, M52B, K37, M43, K70	9
36,2	Tvätterihuset	Byggnader	K49, K27, K45, K24, K24B, M43, K70	7
186	Tynis huset	Byggnader	K49, M57, K27, M65, M51, M38, M52B, K37, M43, K70	10
242	Tågstationen	Andra namn	M52B	1
281	Töjmans	Byggnader	K70	1
182	Uno	Byggnader	M57, K27, K45, HÖ, M65, K24, M52B, K24B, M52, K37, M43, K70	12
182,2	Unogrillen	Byggnader	M51	1
182,3	Unokiosken	Byggnader	K49, M38	2
183	Unoskogen	Naturnamn	K24	1
95,3	Urmakaren	Byggnader	K27	1
123	Urmakaren	Andra namn	K45, M51	2
95,2	Urmakarens huset	Byggnader	M65, M51, M43	3
21,4	Wallendahls	Byggnader	K37B, M52, M43	3
203,2	Vasavägen	Förbindelseleder	M38	1
82	Vattentornet	Byggnader	K49, HÖ, M51, M38, K24	5
46	Vattentornsbacken	Förbindelseleder	K49	1
176	Westerlunds	Byggnader	K89	1
91	Veterinärgården	Byggnader	K24, K24B, M52	3
170	Wiklunds	Byggnader	K89	1
25,7	Wiks hotellet	Byggnader	M57, M43, M65	3
22	Wiks hotellhörnet	Byggnader	M65	1

180,1	Village /vilitsch/	Byggnader	M65, M38, K37	3
84	Willmans Sandras lindorna	Naturnamn	M73	1
168,5	Vita huset	Byggnader	K24	1
175,2	Vita huset	Byggnader	M57	1
8,3	Värdshuset	Byggnader	M57	1
321	Värnamo	Områden	K27, M65, M51, M52B, K24B, K37, K70	7
126,1	Västra esplanaden 4	Byggnader	K24	1
337	Västra esplanadgatan	Förbindelseleder	M38	1
69	Yrkesträningskolan	Byggnader	M65	1
124	Zacharias	Byggnader	K24, M52B	2
184	Zachris	Byggnader	K49, K27, M65, K24, M52B	5
155	Åbacken	Naturnamn	M52	1
75,2	Åkes hästhagen	Naturnamn	M57, K27, M65, M51, M38, K24, M52B	7
257	Åminne	Områden	K89, K37B, K24B	3
256	Åminne gård	Byggnader	K89	1
258	Åminne stallet	Byggnader	K49, K37B	2
148	Ån	Naturnamn	K89, K49, K27, M73, HÖ, M51, K24, M52B, K24B, M52, K37, M43, K70	13
302,4	Åsidan	Områden	K89	1
189	Älvbranten	Byggnader	K49, M57, K27, K37B, M73, M51, M38, K24, M52B, K37, M43, K70	12
148,1	Älven	Naturnamn	K49, M57, M65, M51, M38, K24B	6
156	Älvstranden	Naturnamn	M65	1
19	Ämbetshuset	Byggnader	K89, K37B, M65, M51, K37, K70	6
80	Äppel-Hugos huset	Byggnader	K49, M65, M51, M38, M52B, K37	6
25,2	Ärkkihuset	Byggnader	HÖ	1
244,2	Östra åvägen	Förbindelseleder	M52B	1
169	Øvergaards	Byggnader	K89, M57, M65	3

Bilaga 3: Materialet i tabellform enligt kategorisering

Områden

Namn på staden	Stadsdelar, stadsdelslika områden och byar	Områden <u>mindre än stadsdelar</u>	Områden <u>större än stadsdelar</u>	Torg och öppna platser
Kaabi	Andra kampen	Beckbruket	Andra sidan ån	Normens skolgården
Nykarleby	Andrasjöområdet	Djupsten	Andra sidan älven	Skolgården
Nyykaabi	Andrasjöskogen	Engs området	Andra sjön	Torget
	Bonäs	Gamla hamnen	Brostugusidan	
	Brännan	Gravgården	Fel sida	
	Byn	Gravgårdskvarteret	Forsbackasidan	
	Bådan	Heidis	Forsbysidan	
	Centrum	Idrottsområdet	Rätt sida	
	Det här nya området vid Andra sjön	Joupers	Stadssidan	
	Drakabackan	Juthbacka	Torgsidan	
	Farmområdet	Krossen	Åsidan	
	Forsbacka	Mot gravgården		
	Forsby	Nurk		
	Frihemsområdet	Rajal		
	Frill	Ria		
	Frillan	Ridbanan		
	Frillmossen	Ridklubben		
	Första kampen	Ridplanen		
	Gråsön	Ridstallet		
	Haga	Roskatunturi		
	Hagen	Roskgräven		
	Haralden	Roskis		
	Högbacka	Rummelbacken		
	Industriområdet	Rumpeli		
	Jeansborg	Seminarieområdet		
	Juthas	Skatan		
	Juthbackaområdet	Skogsparken		
	Jönsas	Skolområdet		
	Kampen	Stadsgården		
	Karl Grönfors	Tell		
	Kyrkoby	Torgområdet		
	Källbacken	Tulins trädgården		
	Lippjärv			
	Lyckliga gatan			
	Mickelsbacken			
	Norrkampen			
	Nygård			
	Nyhaga			
	Nystan Nälören			
	Nälkämäki			

	Prostas hagan			
	Rajåkern			
	Rajåkersonrådet			
	Regnbågen			
	Smedsbacka			
	Socklot			
	Sorvist			
	Stan			
	Värnamo			
	Åminne			

Byggnader: Bostadshus och övriga hus

Småhus	Höghus, radhus och flerfamiljshus	Byggnader avsedda för (djur)hushållning	Övriga hus
Aderstu	Adventkapellet	Farmen	Baracken
Ahonens	Alko	Farmen	Bergfeldts huset
Anders-Ohls	Alkohuset	Hanséns stallet	Busstationen
Backlunds	Apotekaren	Pippis och Majs färfarmen	Caséns
Bergers	Apoteket	Stallet	Caséns huset
Björkmans	Apotekshuset	Stallet	Ceders
Björkstrands	Bilskolhuset	Stallet	Ceders huset
Blomströms	Björks huset	Stallet	Eltre
Blåa huset	Björks höghuset	Stallet	Folkhälsan
Blåbärs-Ainas	Brännvinsboden	Tavast	Fors glasservice
Castréns huset	Döbeln	Åminne stallet	Gamla brandstationen
Engs	Döbelnhuset		Gamla posten
Engs huset	Ebba Brahe		Glasmästeriet
Finns	Fogstedts huset		Hanséns café
Frostdahls huset	Frälsningsarméhuset		Hyddan
Frostes	Gamla apoteket		Järnaffären
Frostes huset	Gamla Döbeln		Karleborg
Gamla prästgården	Gamla Döbelnhuset		Keventor
Gamla villan	Gamla mejeriet		Kosmetika
Hagmans	Grindslanten		Kvarnen
Haralds	Grundfeldtska		Kämppä
Harjulins	Grundfeldtska gården		Köttkontrollen
Herlers	Grundfeldtska huset		Lagqvists
Herlers huset	Gröna huset		Logen
Herlerska huset	Gymmet		Markkulas sport
Herlerska villan	Hagatåget		Marthagården
Huset med de många fönstren	Haglunds affären		Matssons
Isakas	Hedströms		Matssons huset
Jonssons	Heidis		Nordlings café
Juthavägen	Hisshuset		Nyko frys
Kecklunds	Hisshuset		Ny-tv
Kivinens	Jakobstadsvägen 1		Parkbo

Kivinens huset	Jeppotåget		Posten
Klock-Heick	Jönsas		Rings
Klock-Heicks huset	Jönsas höghuset		Ruttenkämpä
Kronqvists	Knark		Spelanshuset
Kyrktuppen	Knarken		Sportjohans huset
Kyrktuppshuset	Knarkon		Telefonbolaget
Källbackens kulturstuga	Konstskolan		Veterinärgården
Lam-Hannas stugan	Källbacken		Village
Langraden	Liljedahls		
Lektor Holmqvists	Liljedahls huset		
Länsman Ohls	Lillkungs huset		
Majson Castréns	Lövas huset		
Mildrids huset	Lövhyddan		
Nordströms	Manteres		
Nästgårds	Manteres huset		
Ohls	Mejeriet		
Pensars	Midinettehuset		
Pensars huset	Mode-Louise		
Pensarska huset	Parkhusen		
Pepparkakshuset	Parkhusen		
Prostgården	Radhusen		
Prästgården	Ritas		
Rajanders	Samskolan		
Reipsars	Samskolans elevhem		
Rijfs	Sarelius		
Schantzska villan	Sjöholms huset		
Souranders	Socialfallshusen		
Souranders huset	Spar inn-huset		
Souranderska huset	Staketgatan		
Spela-Fias stugan	Ströms		
Spela-Majas stugan	Ströms huset		
Sunds	Ströms huset		
Syynimaas	Tandläkarhuset		
Tynis huset	Tegelhusen		
Töjmans	Topelica		
Urmakaren	Topeliusbrinken		
Urmakarens huset	Topeliusparken		
Westerlunds	Torghallshuset		
Wiklunds	Wiks hotellet		
Vita huset	Västra esplanaden 4		
Äminne gård	Zacharias		
Äppel-Hugos huset	Zachris		
Øvergaards	Älvbranten		
	Ärkkihuset		

Byggnader: Offentliga byggnader

Myndigheter och kommunala byggnader	Skolor	Daghem	Muséer, kyrkor och kulturbyggnader	Ålderdomshem, barnhem och sjukhus
Arbis	Arbetscentralen	Bantis	Bio Scala	Barnhemmet
Bastun	Finska skolan	Bantis vid Folkhögskolan	Bion	Barnhemsvillan
Bibban	Finska skolan	Bantska	Frälsningsarmén	Bädden
Biblioteket	Folkhögskolan	Rummelbackens daghem	Församlingshemmet	De gamlas hem
Birkas bastun	Folkhögskolans elevhem	Smedsbacka	Församlingshuset	Florahemmet
Brandstationen	Folkis	Smedsbo	Galleri Viktor	Hagalund
Byggnadskontoret	Gamla finska skolan	Trollbo	Gamla rådhuset	HVC
Kammaren	Gamla Prevox		Herlers	Sjukhemmet
Kommunalgården	Gamla seminariet		Herlers museum	Sjukhuset
Konstis	Gymnasiet		Jehovas	Sparvboet
Kraftverket	Högstadiet		Juthbacka gård	
Polishuset	Knarken		Juthbacka teater	
Poliskammaren	Knarkon		Kuddnäs	
Polisstationen	Konstskolan		Kulturhuset Scala	
Skolkansliet	Kristliga folkhögskolan		Kyrkan	
Sockenstugan	Kyrkoby skola		Missionshuset	
Stadsbastun	Kårkulla		Missionsstugan	
Stadshuset	Medborgarskolan		Nykarleby stadsmuseum	
Stadskansliet	Metsäkulman koulu		Pingstkyrkan	
Tvätteriet	Normen		Rikets sal	
Tvätterihuset	Normens skola		Rådhuset	
Vattentornet	Pvox		Scala	
Ämbetshuset	Residenshuset			
	Sarlins			
	Schantzens huset			
	Semi			
	Seminariet			
	Seminariets festsalsbyggnad			
	Skogsparken			
	Skogsparkens skola			
	Skolan			
	Topeliusgymnasiet			
	Vita huset			
	Yrkestränings-skolan			

Byggnader: Affärsbyggnader

Mataffärer	Caféer	Restauranger	Kiosker och service-stationer	Banker	Special-affärer och kontor
Ostro	Brostugan	Döbeln	Esso	Banken	Apoteket
S-market	Café Fisken	Mickes inn	Kombi	Förenings-banken	Backlunds trädgård
Spar	Fisken	Nykarleby vårdshus	Kombikiosken	HAB	Begravnings-byrå
Spar inn	Lillkungs	Rävgrytan	Källargrillen	Nordea	Björks
Spar ut	Lillkungs café	Sandbergs	Lill-Uno		Bokförings-byrå
Spar-Ostro	Topelica	Vårdshuset	Mini-Uno		Bokhandeln
Tora			R-ki		Color center
Torghallen			R-kiosken		Elaffären
			TB		Emelie
			Torggrillen		Espenklippet
			Torgkiosken		Forsbergs-kiosken
			Uno		Fors bilverkstaden
			Unogrillen		Fors verkstaden
			Unokiosken		Glassbaren
					Holmströms
					JT:s kontoret
					Kisors
					Kvists växthus
					Lokal-försäkringen
					Margurite
					Midinette
					Möbelaffären
					Nykarleby bokhandel
					Ostrocenter
					Sandqvists
					Sandqvists möbelaffären
					Sportjohan
					Ströms bilskolan
					Svarvars
					Svarvars trähandel
					Svarvars trävaru
					Wallendahls

Förbindelseleder

Gator, vägar och stigar	Gathörn och andra samlingsplatser	Delar av gator	Broar	Bryggor
Andrasjöstrandväg	Apotekshörnet	Apoteksbacken	Dammbron	Andrasjöbryggan
Andrasjövägen	Bankautomaten	Attosbacken	Gångbron	Kisors bryggan
Badhusstigen	Bankhörnet	Bonäsrätan	Hängbron	Klappbryggan
Bangatan	Banktrappan	Forsbackakroken	Juthbackabron	Lilla bryggan
Bankgatan	Elhörnan	Grans kroken	Kraftverksbron	Stora bryggan
Bergstigen	Föreningsbanks-trappan	Herkepeusas potten	Kyrkbron	
Byavägen	Kyrkbrunnen	Juthaskroken	Lilla bron	
Döbelns gränd	Kyrkhörnet	Juthbackakroken	Nya bron	
Espen	Kämppä	Kroken	Nybron	
Esplanaden	Meritatrappan	NTC-backen	Stora bron	
Farmvägen	Nordeatrappan	Snutbacken		
Gamla Jeppovägen	Scenen	Stora backen		
Gamlavillsvägen	Souranders hörnet	Vattentorns backen		
Genvägen	Wiks hotellhörnet			
Jakobstadsvägen				
Jeppisvägen				
Jeppovägen				
Juthasvägen				
Kovjokivägen				
Källbackgatan				
Kärleksstigen				
Kärleksstigen				
Munsalavägen				
Norra utfarten				
Nybro-boulevarden				
Nyvägen				
Riksåttan				
Sandvägen				
Socklotvägen				
Södra utfarten				
Topelius-esplanaden				
Torkvägen				
Vasavägen				
Västra esplanadgatan				
Östra åvägen				

Grönområden och idrottsanläggningar

Parker och trädgårdar	Friluftsområden	Idrottsanläggningar	Motionsspår
Apotekets fåfången	Klippan	Grusplanen	Banvallen
Floraparken		Gröna rummet	Elljusspåret
Fåfången		Idrottsgården	Gamla tågbanan
Joupersparken		Idrottsplanen	Idrottsgårdsspåret
Kuddnåspromenaden		Krafthallen	Motionsspåren i Andrasjöskogen
Lybecks fåfången		Manegen	Pururata
Norra promenaden		Rinken	Skidspåren
Parken		Skogsvallen	Spånbanan
Parken		Sportplanen	
Promenaden		Tennisplanen	
Rummelbacksparken		Travbanan	
Topeliiparken			
Topeliusparken			

Naturnamn

Stränder	Vattendrag	Skogar och skogsdungar	Backar	Sumpmarker
Alisvaj	Nybroforsen	Bankettskogen	Folkhögskolbacken	Kackurträsket
Backlunds stranden	Nälöforsen	Björkskogen	Himmelsbacken	Steiners träsket
	Randöforsen	Bonskogen	Lillhimmeln	
Birkas stranden	Sunds bäcken	Ebba Brahes ruddammen	Nordlings backen	
Blåfenan	Ån		Storhimmeln	
Forsviken	Älven	Frillmossaskogen	Åbacken	
Tullstranden		Ruddammen	Älvstranden	
		Travbaneskogen		
		Unoskogen		

Öar och holmar	Bergsknallar och stenar	Ängar	Träd
Brunnsholmarna	Blåfenuberget	Hugos gårdan	Kärlekstallen
Fågelgrundet	Brostuguberget	Hugos lindan	
Färgaregrundet	Freytags stenen	Jeppo-Joels lindorna	
Gräsgrundet	Gapastenen	Lilla skuggan	
Hällgrund	Kackurdunten	Lindorna	
Lillskituhällan	Kärleksstenen	Rosas lindan	
Långön	Sockenstuguberget	Rosas lindan	
Madagaskar	Starka prästens sten	Willmans Sandras lindorna	
Malaysia			
Markusholmen		Åkes hästhagen	
Rosas grundet			
Storskituhällan			
Sumatra			

Andra namn

Bryggeriet
Bryggerikällaren
Ekorosk
Frihemmet
Frill bil
Gamla bryggeriet
Gamla kvarnen
Gamla tullen
Joupers
Juthasmonumentet
Kottarnas konferens
Krigsstenen
Kåpelbacken
Lottabastun
Norra tullbommen
Norra tullen
Norrtull
Nybrokajen
Runda kiosken
Stadsgården
Stadskvarnen
Stationsparken
Södra tullen
Tallkotten
Tullkammaren
Tullmagasinet
Tågstationen
Urmakaren

Bilaga 4: Karta över Nykarleby